

Załącznik do Uchwały Nr XXII/193/2021
Rady Gminy Dołhobyczów
z dnia 16 listopada 2021 roku

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY DOŁHOBYCZÓW
NA LATA 2021-2028**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczówna lata 2021 - 2028

Spis treści

WPROWADZENIE	4
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY DOŁHOBYCZÓW	6
1.1. Podstawy prawne.....	6
1.2. Uwarunkowania strategiczne i programowe	7
1.3. Organizacja prac nad Strategią.....	15
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY DOŁHOBYCZÓW	19
2.1. Rys historyczny	19
2.2. Położenie administracyjne.....	20
III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ I EKONOMICZNEJ W GMINIE DOŁHOBYCZÓW	22
3.1. Sytuacja demograficzna	22
3.2. Lokalny rynek pracy.....	25
3.3. Sytuacja mieszkaniowa	30
3.4. Edukacja i wychowanie.....	33
3.5. Ochrona zdrowia i niepełnosprawność.....	36
3.6. Bezpieczeństwo publiczne	39
3.7. Kultura, sport i turystyka.....	42
3.8. Pomoc społeczna	45
3.9. Organizacje pozarządowe.....	53
3.10. Wyniki badań ankietowych	54
3.11. Analiza SWOT	75
3.12. Wnioski z diagnozy	76
IV. CZĘŚĆ PROGNOSTYCZNA.....	79
4.1. Misja i wizja	79
4.2. Cele strategiczne.....	80
4.3. Ramy finansowe	90
4.4. Monitoring i ewaluacja.....	91
4.5. Prognoza zmian	93
V. PODSUMOWANIE.....	98
VI. ANEKSY, SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW.....	99

WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczów na lata 2021-2028 jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie Gminy.

Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. W celu osiągnięcia rezultatów i celów Strategii, planowane do realizacji działania podlegają stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji.

Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań – w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności w społeczności lokalnej. Projektowane działania służą zapobieganiu zjawiskom skutkującym wykluczeniem społecznym oraz likwidacji przyczyn, a w przypadku wystąpienia problemów – szybkiej ich diagnozie oraz podejmowaniu skutecznych interwencji społecznych.

Opracowanie Strategii to część teoretyczna procesu, który należy uzupełnić praktyką i działaniem. Niezmiernie istotna jest tutaj współpraca nas wszystkich, nie ma bowiem możliwości minimalizowania i rozwiązywania problemów społecznych bez udziału gminnych zasobów instytucjonalnych, aktywności lokalnej społeczności, w tym osób objętych oddziaływaniem instytucji pomocowych udzielających wsparcia, lokalnych polityków, działaczy czy przedstawicieli organizacji pozarządowych. Równocześnie niemożliwa jest jej realizacja i skuteczność bez skoordynowanej współpracy, woli i determinacji w pozyskiwaniu środków finansowych.

Niniejszy dokument składa się z sześciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu, jego uwarunkowania strategiczne i programowe oraz organizacja prac nad Strategią. Druga część obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz jej rys historyczny. Trzecia część zawiera diagnozę sytuacji społecznej i ekonomicznej w Gminie Dołhobyczów, przygotowaną w oparciu o dane statystyczne, pozyskane również z instytucji i organizacji działających na terenie gminy oraz w wyniku przeprowadzonego badania ankietowego wśród społeczności lokalnej. W czwartej - prognostycznej części Strategii, określono misję i wizję społeczną Gminy Dołhobyczów, cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki planowanych działań (zadania). Wskazano także na sposób realizacji Strategii i jej ramy finansowe, prowadzenia monitoringu przy wykorzystaniu opracowanych wskaźników oraz

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczówna lata 2021 - 2028

ewaluację. Piąta część zawiera podsumowanie, a szósta część spis rysunków i tabel zamieszczonych w dokumencie.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY DOŁHOBYCZÓW

1.1. Podstawy prawne

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczów na lata 2021-2028 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Ustawa określa również zawartość strategii. Dokument powinien – zgodnie z wymogami ustawowymi – zawierać: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, a także wskaźników realizacji działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczów jest zgodna z założeniami polityki państwa, a także innych ustaw nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki. Działania zawarte w Strategii oparte są na postanowieniach innych krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz.713 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2020 r. poz. 1507 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz.1057);
- Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176);
- Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.);
- Ustawy dnia z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050);
- Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.);

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczów na lata 2021 - 2028

- Ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111);
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 04 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 05 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1398 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407);
- Ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
- Ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz. U. z 2020 r. poz. 1936 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2365 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2020 r. poz. 802 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.).

1.2. Uwarunkowania strategiczne i programowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczów na lata 2021 – 2028 skonstruowana jest zgodnie z zasadą zachowania spójności inicjatyw gminnych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczówna lata 2021 - 2028

z działaniami w powiatach i województwach służącymi wdrożeniu posiadanych przez nich strategii oraz zgodności z krajowymi i międzynarodowymi dokumentami strategicznymi.

Cele i zadania Strategii pozostają w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi wyższej rangi, do których należą:

- *Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*
- *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*
- *Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020*
- *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023*
- *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020*
- *Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020*
- *Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014 - 2020 (z perspektywą 2030)*
- *Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030*
- *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Hrubieszowskiego na lata 2014 - 2020*
- *Strategia Rozwoju Gminy Dolhobyczów na lata 2007 - 2020*

Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu to program rozwoju społeczno- gospodarczego Unii Europejskiej na lata 2010 – 2020 przyjęta w 2010 roku przez Komisję Europejską. Realizacja strategii ma przyczynić się do wzrostu zatrudnienia, poprawy produktywności i spójności społecznej. Strategia ma stworzyć warunki, dzięki którym rozwój gospodarczy będzie bardziej służył zrównoważonemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostowi. Ustalono pięć nadrzędnych celów, które UE ma osiągnąć do 2020 roku. Obejmują one zatrudnienie, badania i rozwój, klimat i energię, edukację, integrację społeczną i walkę z ubóstwem. Strategia zawiera również siedem tzw. inicjatyw przewodnich, w oparciu o które Unia Europejska i władze państw członkowskich będą nawzajem uzupełniać swoje działania w kluczowych dla strategii obszarach, takich jak: innowacje, gospodarka cyfrowa, zatrudnienie, młodzież, polityka przemysłowa, ubóstwo i oszczędne gospodarowanie zasobami. Inne instrumenty unijne, takie jak jednolity rynek europejski, budżet UE oraz plan działań zewnętrznych UE również przyczyniają się do realizacji

celów strategii. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczów na lata 2021-2028 ze swej istoty podejmuje działania realizujące jej cele na rzecz rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, głównie poprzez wieloaspektowe działania na rzecz zmniejszenia zasięgu ubóstwa, walki z bezrobociem, wspierania zatrudnienia, włączenia społecznego grup zagrożonych wykluczeniem (osób niesprawnych, niesamodzielnych, osób w podeszłym wieku oraz rodzin z problemami). Działania zaplanowane w Strategii przyczynią się do realizacji założonych w *Strategii Europa 2020* celów, takich jak: wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza poprzez ograniczanie ubóstwa, wzrost wskaźnika zatrudnienia i zmniejszenie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Spójność i koncentracja wysiłków na rzecz poprawy jakości życia obywateli, rozumiana w strategii jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, zapewnienie odpowiedniej jakości kształcenia, podwyższającego kwalifikacje i kompetencje obywateli, wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy, poprawa dostępu do infrastruktury, zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej poprawiającej zdrowotność obywateli, satysfakcjonującego stanu środowiska oraz poczucie bezpieczeństwa. Oczekiwany efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 - jej głównym celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły one w pełni

uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Poza celem głównym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego wyznaczono pięć celów szczegółowych:

1. Wzrost zatrudnienia;
2. Wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności opieki zdrowotnej;
5. Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 wyznacza kluczowe kierunki polityki publicznej na rzecz ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych. Położono w nim szczególny nacisk na zwiększenie efektywności działań na rzecz tworzenia miejsc pracy, reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, jak również rozwój usług społecznych użyteczności publicznej i zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego. Cel główny : do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 zawiera kompleksowe działania nakierowane na trwałe zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Priorytetowe kierunki działań to:

1. Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży: *zapewnienie rodzinom z dziećmi dostępu do wysokiej jakości usług społecznych, który zwiększy szanse na aktywizację rodziców oraz umożliwi kompleksową profilaktykę zapobiegającą ubóstwu;*
2. Gwarancje dla przyszłości młodzieży - stworzenie szansy dla młodzieży wejścia na rynek pracy i tworzenia rodzin: *stworzenie spójnego systemu działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych umożliwiającego młodzieży przygotowanie do wejścia na rynek pracy, zdobycie niezbędnych kompetencji oraz umiejętności ułatwiających włączenie społeczne, aktywność zawodową i rozwój rodziny ;*

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczówna lata 2021 - 2028

3. Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko: *rozwój systemu aktywnej integracji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem, umożliwiając łączenie ról społecznych zawodowych i rodzinnych oraz zwiększenie roli społeczności lokalnej opartych o zasadę partnerstwa publiczno-społecznego;*
4. Zapobieganie niepewności mieszkaniowej: *zapewnienie dostępu do niedrogich mieszkań na wynajem umożliwiających stabilność rodzin i aktywizację zawodową rodzin oraz zapobieganie utracie mieszkania i bezdomności powodującej wykluczenie społeczne;*
5. Seniorzy – bezpieczni, aktywni, potrzebni: *zapewnienie osobom starszym, niepełnosprawnym, zależnym przyjaznych form opieki i form aktywnego spędzania czasu oraz aktywnego włączania się osób starszych w życie publiczne i zawodowe.*

Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 - 2020 działania przedstawione w Strategii są zgodne z założeniami zawartymi w w/w Programie, celem strategicznym Programu jest *wydłużenie życia, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu*. Cel strategiczny można osiągnąć dzięki realizacji celów operacyjnych. W Narodowym Programie Zdrowia są one ukierunkowane na zmniejszenie narażenia społeczeństwa na największe zagrożenia dla zdrowia. W katalogu zadań niezbędnych do realizacji tych celów znajdują się działania konieczne do poprawy stanu zdrowia i jakości życia zarówno całego społeczeństwa, jak i szczególnie zagrożonych grup.

Cele operacyjne programu:

1. Poprawa sposobu żywienia, stanu odżywienia oraz aktywności fizycznej społeczeństwa;
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi;
3. Profilaktyka problemów zdrowia psychicznego i poprawa dobrostanu psychicznego społeczeństwa;
4. Ograniczenie ryzyka zdrowotnego wynikającego z zagrożeń fizycznych, chemicznych i biologicznych w środowisku zewnętrznym, miejscu pracy, zamieszkania, rekreacji oraz nauki;
5. Promocja zdrowego i aktywnego starzenia się;
6. Poprawa zdrowia prokreacyjnego.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2014 – 2020 (z perspektywą 2030) jest najważniejszym dokumentem programowym, który określa wizję rozwoju oraz cele i kierunki rozwoju województwa lubelskiego. Strategia opiera się na terytorializacji polityki rozwojowej, wskazując m.in. obszary strategicznej interwencji, jest zorientowana na konkretne rezultaty i efekty. Zakłada zintegrowane podejście oraz wieloszczeblowe zarządzanie, w tym poprzez mobilizowanie regionalnych i lokalnych inicjatyw. Przyjmuje horyzont czasowy do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Strategia jest elastyczna i otwarta na innowacyjne pomysły oraz działania prorozwojowe, a także zdolna do absorpcji pomocy i wsparcia zewnętrznego. Zaproponowane w dokumencie cele strategiczne odpowiadają na zidentyfikowane najważniejsze problemy i wyzwania rozwojowe naszego regionu. Ukierunkowane są na innowacje, wzmocnienie miast, rozwój nowoczesnej wsi, rozwój przedsiębiorczości, wykorzystanie potencjału naukowego oraz wielokierunkową integrację regionu polepszającą jego spójność oraz wykorzystanie posiadanych potencjałów rozwojowych. Jednym z celów operacyjnych Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 jest wspieranie włączenia społecznego z uwagi na fakt, że województwo lubelskie charakteryzuje się najwyższym w kraju wskaźnikiem zagrożenia ubóstwem. Innym istotnym problemem jest zjawisko wykluczenia społecznego. Zjawiska te stanowią istotną barierę ograniczającą rozwój nowoczesnego społeczeństwa w regionie. Niezbędna jest zatem aktywizacja społeczna i zawodowa osób marginalizowanych, poprawa dostępu i wzrost jakości usług publicznych oraz rozwój ekonomii społecznej. Szczególnym obszarem zainteresowania władz samorządu jest zwiększenie partycypacji społecznej, jako podstawowego warunku budowy społeczeństwa obywatelskiego i ograniczania rozmiarów negatywnych zjawisk społecznych. Działania zawarte w Strategii przyczynią się do realizacji celu operacyjnego poprzez zwiększenie partycypacji społecznej, wzrostu jakości życia oraz spadku liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W wyniku realizacji celu nastąpi zmniejszenie dysproporcji w zakresie dostępu do usług publicznych, w tym również usług wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021 – 2030 jest dokumentem samorządu województwa ukierunkowanym na realizację polityki rozwoju województwa w zakresie wspierania i prowadzenie działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Dokument spełnia kilka funkcji, po pierwsze jest narzędziem wyznaczającym kierunki rozwoju lub interwencji w ramach funkcjonującego systemu wsparcia dla grup społecznych wymagających pomocy ze względu na występujące tam deficyty i ograniczenia. Po drugie jest koncepcją działania zakreśloną w czasie, która zawiera

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczówna lata 2021 - 2028

w sobie cele główne i szczegółowe oraz wskazane sposoby osiągnięcia celów. Wskazuje również zasoby instytucjonalne niezbędne do zrealizowania tych celów, zgodnie z posiadanymi przez te instytucje kompetencjami. W Strategii wyodrębniono 7 obszarów strategicznych:

1. Bezrobocie i bierność zawodowa. Ubóstwo i dziedziczenie biedy.
2. Starzejące się społeczeństwo.
3. Wsparcie dziecka i rodziny.
4. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami.
5. Zdrowie psychiczne.
6. Rozwój społeczności lokalnej.
7. Ekonomia społeczna i solidarna.

Strategia jest koncepcją systemowego działania na rzecz wieloletniego rozwiązywania problemów społecznych poprzez racjonalną alokację zasobów, wskazanie sposobów postępowania w celu realizacji wspólnie przyjętych celów. Ma sprzyjać utrwalaniu spójności społecznej rozumianej jako możliwość zapewnienia społeczeństwu wysokiej jakości życia, zmniejszaniu różnic pomiędzy standardami, unikaniu nierówności społecznych oraz minimalizowania wykluczenia społecznego i ubóstwa.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Hrubieszowskiego na lata 2014- 2020 - zadaniem powyższego dokumentu jest wytyczenie kierunków działania szeroko rozumianej polityki społecznej, która ma służyć realizacji wizji przyszłości powiatu.

Fundamentem strategii jest maksymalne wykorzystanie istniejących zasobów i potencjału. Dla bezpieczeństwa socjalnego wymagane jest bowiem stworzenie takiego systemu zaspokajania potrzeb społecznych, który szybko reaguje na zmiany i adaptuje się do stale zmieniających się warunków społecznych.

W związku z powyższym misją strategii jest *„Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju oraz godnego życia mieszkańców powiatu hrubieszowskiego, a także dążenie do zintegrowanych działań podnoszących poziom integracji mieszkańców przy pomocy nowoczesnych form rozwiązywania problemów społecznych”*.

Misja strategii stanowi podstawowy jej element i jest jej celem nadrzędnym, który kształtuje kierunki działania. Misja została sprecyzowana w 5 celach strategicznych zawierających cele

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczów na lata 2021 - 2028

szczegółowe i konkretne działania do realizacji przez jednostki organizacyjne powiatu hrubieszowskiego. W dokumencie przedstawiono następujące cele strategiczne:

1. Opieka nad dzieckiem i rodziną.
2. Pomoc i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych.
3. Ograniczenie zjawiska bezrobocia poprzez odpowiednią politykę rynku pracy w powiecie hrubieszowskim.
4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.
5. Rozwój profilaktyki zdrowotnej i ochrona zdrowia.

Strategia Rozwoju Gminy Dolhobyczów na lata 2007 - 2020 to dokument, który ma służyć harmonijnemu rozwojowi Gminy Dolhobyczów, poprawie jakości życia jej mieszkańców, zapewnieniu równego dostępu do oferowanych dóbr i usług. W oparciu o diagnozę stanu gminy określono misję i cele strategiczne rozwoju gminy Dolhobyczów *"gmina ma potencjalne szanse rozwoju ze względu na przygraniczne położenie na wschodniej granicy Unii Europejskiej, a głównym celem jej rozwoju jest osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego poprzez:*

- tworzenie warunków wzrostu gospodarczego,
- stworzenie szans poprawy jakości życia mieszkańców,
- skuteczne pozyskanie i wykorzystanie funduszy zewnętrznych".

Określono cel nadrzędny: Osiągnięcie trwałego zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego oraz wyznaczono priorytety i cele.

Priorytet I: Zasoby ludzkie

Cel: Wzmocnienie zasobów ludzkich.

Cel: Wspieranie integracji społecznej i ograniczenie ubóstwa.

Cel: Poprawa bezpieczeństwa publicznego.

Cel: Poprawa obsługi ludności.

Cel: Poprawa obsługi zdrowotnej ludności.

Cel: Wzmacnianie i wykorzystywanie kapitału kulturowego i społecznego.

Priorytet II: Edukacja

Cel: Podniesienie poziomu wykształcenia i wiedzy mieszkańców.

Priorytet III: Gospodarka wodno-ściekowa i odpady

Cel: Poprawienie poziomu gospodarki wodno – ściekowej.

Cel: Efektywna gospodarka odpadami.

Priorytet IV: Nowoczesne rolnictwo

Cel: Rozwój i podnoszenie konkurencyjności rolnictwa.

Priorytet V: Drogi i komunikacja

Cel: Poprawa dostępności komunikacyjnej służącej konkurencyjności regionu.

Cel: Tworzenie warunków budowy przejścia granicznego Dołhobyczów– Uhrynów.

Priorytet VI: Energetyka

Cel: Poprawa efektywności dostaw energii

Priorytet VII: Ochrona środowiska

Cel: Utrzymanie wysokich walorów przyrodniczych i środowiskowych.

Priorytet VIII: Kultura i dziedzictwo narodowe

Cel: Ochrona i pielęgnacja dziedzictwa kulturowego.

Priorytet IX: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionu

Cel: Wspieranie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

Priorytet X: Poprawa atrakcyjności i spójności terytorialnej gminy

Cel: Poprawa wizerunku gminy.

Cel: Poprawa spójności terytorialnej.

1.3. Organizacja prac nad Strategią

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczów na lata 2021-2028 powstała przy szerokim udziale władz Gminy w ramach prac prowadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dołhobyczowie, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz lokalnej społeczności.

Prace nad dokumentem rozpoczęły się w 2020 roku. Obejmowały one: zebranie niezbędnych danych i informacji, analizę danych statystycznych i informacji otrzymanych od instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych, przeprowadzenie i opracowanie badań empirycznych, przygotowanie i konsultacje strategii.

Prace nad strategią zainicjowane zostały na podstawie Zarządzenia Nr 57/2020 Wójta

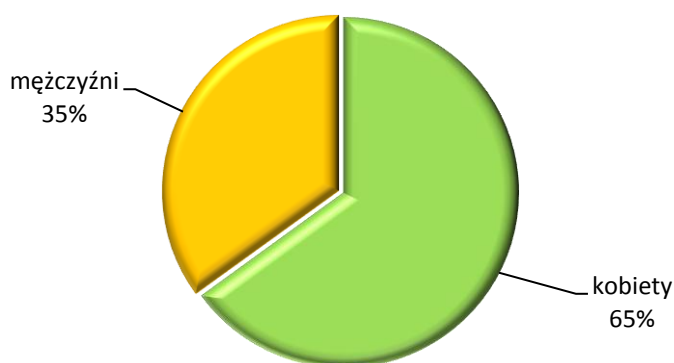
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczówna lata 2021 - 2028

Gminy Dołhobyczów z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie powołania zespołu roboczego ds. opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczów. Zespół miał charakter interdyscyplinarny, gdyż w jego pracach uczestniczyli członkowie następujących obszarów: pomoc społeczna, obrona cywilna i oświata, kultura, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, Zespół Interdyscyplinarny, warsztat terapii zajęciowej, promocja i rozwój gminy. Ponieważ na początku 2020 roku został ogłoszony stan pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 zespół uczestniczył w opracowaniu projektu Strategii podczas spotkań roboczych i bieżących konsultacji drogą elektroniczną.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dołhobyczowie, Urząd Gminy w Dołhobyczowie, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl, placówki oświatowe, PCKiR, NZPOZ w Dołhobyczowie.

W celu uwzględnienia głosu społeczności lokalnej przeprowadzono badanie ankietowe dotyczące postrzegania problemów społecznych przez mieszkańców Gminy Dołhobyczów. W badaniu kwestionariuszowym wzięło udział 40 osób (26 kobiet, 14 mężczyzn).

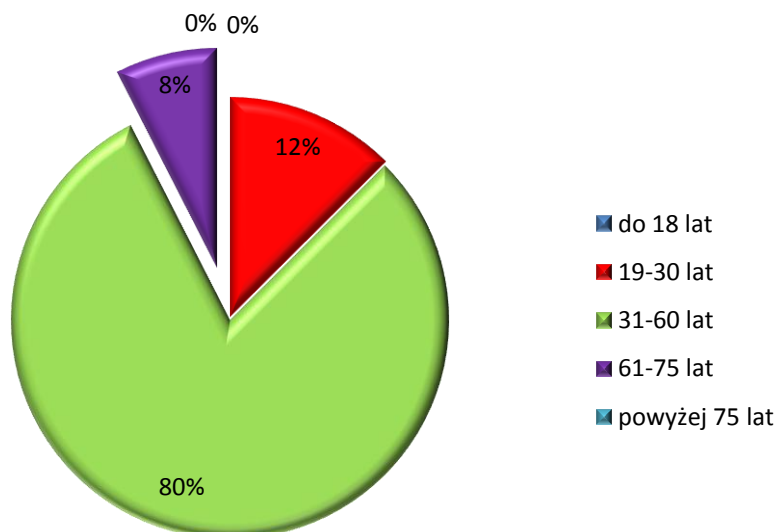
Wykres 1. Udział respondentów ankiety w podziale na płeć. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

Najlicniejszą grupę wiekową stanowiły osoby mieszczące się w przedziale 31 - 60 lat, 32 osoby. Druga pozycja przypadła natomiast grupie wiekowej 19-30 lat, było to 5 osób.

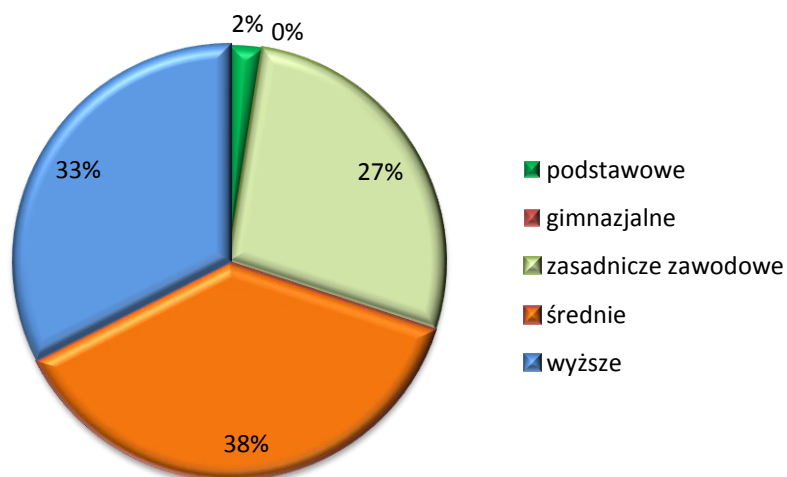

Wykres 2. Podział respondentów ankiety ze względu na wiek. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

Pod względem wykształcenia najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim.

Wykres 3. Podział respondentów ankiety ze względu na wykształcenie. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

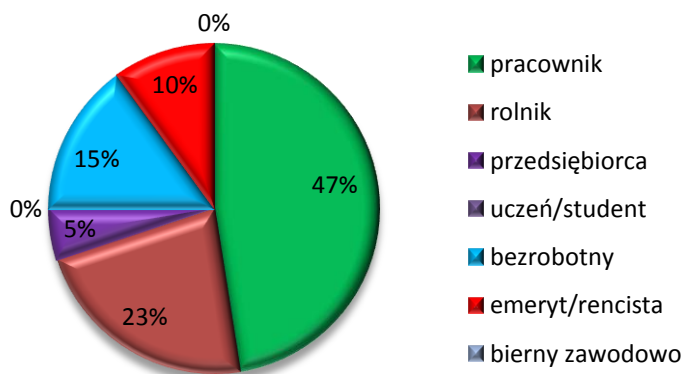

Respondenci, mieszkańcy Gminy Dolhobyczów pod względem sytuacji zawodowej najliczniejszą grupę stanowili pracownicy - 19 osób.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczów na lata 2021 - 2028

Wykres 4. Podział respondentów ankiety ze względu na sytuację zawodową. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który przyjmuje horyzont czasowy na lata 2021 -2028. Zastępuje Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczów na lata 2016-2020, której ewaluacja przyczyniła się do określenia celów i zadań nowego dokumentu. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczów na lata 2021-2028 stanowi nadrzędny dokument w sferze społecznej, a jej uszczegółowienie stanowią przyjmowane systematycznie, w krótszym horyzoncie czasowym, programy działań. Tworzy to spójny system planowania strategicznego w sferze społecznej. Przedłożony materiał został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dołhobyczowie.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY DOŁHOBYCZÓW

2.1. Rys historyczny

Tereny dzisiejszej Gminy Dołhobyczów wchodziły w najdawniejszej przeszłości w skład ziem, zwanych Grodami Czerwieńskimi będącymi dzielnicą czy też krainą państwa polskiego za panowania Mieszka I. Najwcześniejsze wzmianki pozwalają powiązać dzieje omawianych terenów z historią pogranicza polsko – ruskiego. Tereny gminy leżały na pograniczu nie tylko państwowym, ale kulturowym i wyznaniowym. Sprzyjało to wytworzeniu się wyjątkowej symbiozy kulturowej opartej na współistnieniu w tym miejscu wielu narodów i religii. Wraz z rozwojem osadnictwa na terenach obecnej Gminy Dołhobyczów zaznaczyło się współistnienie dwóch wielkich wyznań: łacińskiego i prawosławnego. Kościół katolicki pojawił się na tych terenach w połowie XIV wieku wraz z osadnictwem polskim. Erekcji pierwszej parafii dokonano w Oszczowie 8 lipca 1472 roku. Najwcześniej wzmiankowaną wsią, w obrębie gminy jest Kościaszyn. Pierwsze wzmianki o niej pochodzą z 1394 r.. Kolejno pojawiały się miejscowości: Witków (1396 r.), Liski (1401 r.), Przewodów (1403 r.), Oszczów (1409 r.), Siekierzyńce (1421 r.), Horoszczyce (1421 r.), Dłużniów (1423 r.), Dołhobyczów (1430 r.), Myców (1435 r.). Nazwy innych wsi z terenu dzisiejszej gminy pojawiają w rejestrze łańcowym ziemi bełskiej z 1472 roku: Chłopiatyn (1469 r.), Dłużniów (1423 r.), Gołębie (Hołubie – 1472 r.), Honiatyn (1468r.), Horodyszczce (1469 r.), Hulcze (1449 r.), Kadłubiska (1491 r.), Liwcze (1469 r.), Myców (1435 r.), Sulimów (1469 r.), Wyżłów (1472 r.), Żabcze (1455 r.), Żniatyn (1472 r.).

Tereny dzisiejszej Gminy, w czasach Rzeczypospolitej, znajdowały się w powiecie bełskim. Dopiero po III rozbiore Polski część południowa gminy znalazła się w obrębie Galicji Zachodniej, część północna w zaborze rosyjskim. Niepokoje społeczne zmusiły cara Mikołaja II do wydania w 1905 roku ukazu o tolerancji religijnej. Ludność unicka zaczęła masowo przechodzić na katolicyzm. Po pierwszej wojnie światowej północna część gminy znalazła się w województwie lubelskim, południowa część w województwie lwowskim. Po 17 września 1939 r. weszły wojska sowieckie, ale na początku października, po ustaleniu linii demarkacyjnej na Bugu tereny te zostały pod okupacją niemiecką.

Lata okupacji hitlerowskiej charakteryzowały się tutaj szczególnym okrucieństwem. Zginęło bardzo wielu Polaków. Między innymi Jan Potworowski, właściciel Hulcza. Zaangażowany w konspirację akowską został w 1943 roku wywieziony do Krakowa, gdzie zginął. Celowa polityka Niemców spowodowała ostre napięcia w stosunkach polsko – ukraińskich, doprowadzając do krwawych rzezi na ludności cywilnej. Walki polsko– ukraińskie toczone

w latach 1943-1944 były jednymi z najokrutniejszych, jakie miały miejsce na ziemiach polskich. Po II wojnie światowej grunty dawnych majątków ziemskich zostały przejęte przez państwo (m.in. Hulcze, Liwcze, Kościaszyn, Dołhobyczów, Gołębie, Myców, Przewodów, Majdan), a na ich ziemiach utworzono Państwowe Gospodarstwa Rolne. Zatrudniona w nich została ludność, przede wszystkim, napływowa. Miejscowe tradycje i w większości tradycyjna zabudowa zostały zniszczone.

Od 1951 roku Dołhobyczów stał się miejscowością graniczną. W roku 1954 przeprowadzono reformę terytorialną, która spowodowała powstanie gromad. Taki podział przetrwał do 1973 r., kiedy wprowadzono powtórnie podział na gminy w granicach istniejących do dzisiaj.

2.2. Położenie administracyjne

Gmina Dołhobyczów położona jest w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego na terenie powiatu hrubieszowskiego i graniczy:

- od północy z Gminą Mircze,
- od zachodu z Gminą Telatyn,
- od południa z Gminą Ulhówek,
- od wschodu z Ukrainą.

Pod względem fizyczno-geograficznym leży w obrębie czterech regionów: Kotliny Hrubieszowskiej, Grzędy Sokalskiej, Kotliny Pobuża i Roztocza Wschodniego. Rzeźba terenu na przeważającym obszarze jest urozmaicona, ale nie stwarza żadnych ograniczeń dla rozwoju funkcji rolniczych.

Siedzibą władz gminnych (samorządu terytorialnego) jest miejscowość Dołhobyczów, połączona dogodnymi szlakami komunikacyjnymi z siedzibą powiatu i większymi ośrodkami miejskimi regionu. Dołhobyczów jest oddalony od miasta wojewódzkiego – Lublin około 160 km, od miasta powiatowego – Hrubieszów około 32 km, od Zamościa około 80 km.

Z Ukrainą Gmina ma połączenie poprzez pobliskie przejścia graniczne w:

- Dołhobyczowie (powiat hrubieszowski, gmina Dołhobyczów) o znaczeniu międzynarodowym,
- Hrebennem (powiat Tomaszów Lubelski, gmina Lubycza Królewska) o znaczeniu międzynarodowym – około 73 km,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczów na lata 2021 - 2028

- Zosinie (powiat hrubieszowski, gmina Horodło) o znaczeniu międzypaństwowym- około 56 km.

Gmina Dołhobyczów zajmuje obszar 214,2 km².

Rysunek 1. Gmina Dołhobyczów. Źródło: www.dolhobyczow.pl

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ I EKONOMICZNEJ W GMINIE DOŁHOBYCZÓW

3.1. Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku Gmina Dołhobyczów liczyła 5390 mieszkańców w tym 2728 kobiet stanowiących 50,6% i 2662 mężczyzn stanowiących 49,4 % ogółu mieszkańców. W porównaniu z latami poprzednimi następował systematyczny spadek liczby mieszkańców.

Tabela 1. Demografia gminy Dołhobyczów. Źródło: dane UG Dołhobyczów.

Rok	2017	2018	2019	2020
Liczba ludności ogółem:	5701	5597	5490	5390
kobiety	2891	2834	2781	2728
mężczyźni	2810	2763	2709	2662

Wśród ogólnej liczby mieszkańców Gminy liczba kobiet jest wyższa od liczby mężczyzn. Nierównowaga ta nie jest niepokojąca, od lat utrzymuje się na tym samym poziomie. Przyczyną tego stanu rzeczy jest wyższa dla kobiet niż dla mężczyzn średnia długość trwania życia, co jest zjawiskiem charakterystycznym dla całego kraju.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności w gminie Dołhobyczów. Źródło: dane UG Dołhobyczów.

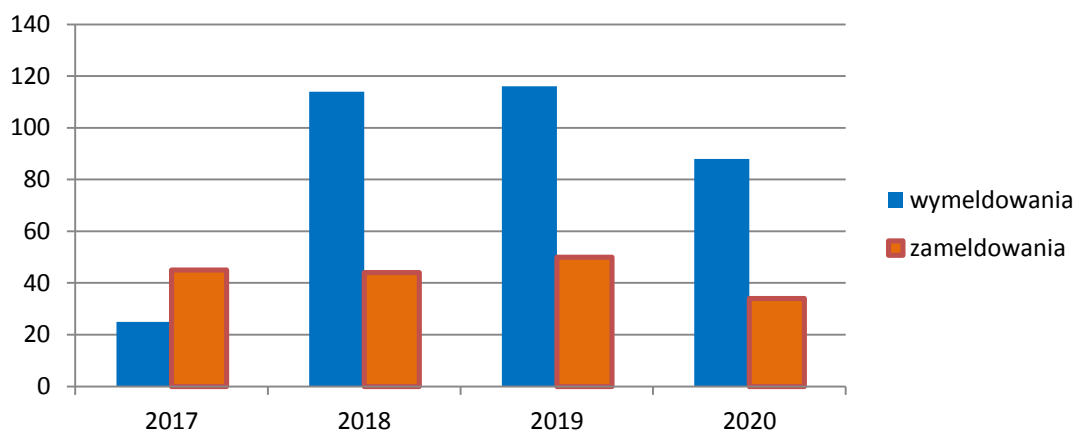
Rok	2017	2018	2019	2020
Liczba urodzeń żywych	44	38	45	40
Liczba zgonów	79	75	81	89
Przyrost naturalny	-35	-37	-36	-49

Główne czynniki wpływające na liczbę ludności to ruch naturalny (urodzenia i zgony) oraz migracje. Analiza ruchu naturalnego ludności, przedstawiona w tabeli 2 wskazuje, że od roku 2017 w Gminie Dołhobyczów obserwujemy ujemny przyrost naturalny, zatem liczba zgonów jest

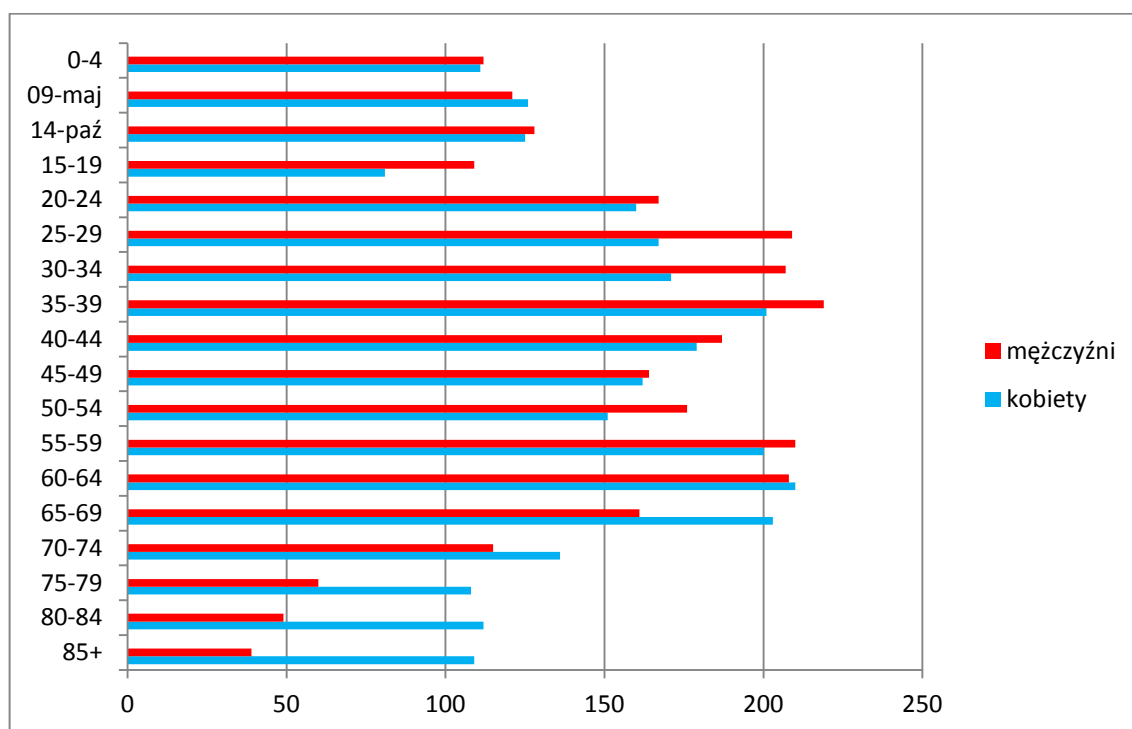
większa od liczby urodzeń.

Wykres 5. Migracje ludności w gminie Dolhobyczów. Źródło: dane UG Dolhobyczów.

W przypadku salda migracji wskaźniki są ujemne. Na przestrzeni lat 2017-2020 ogólna liczba wymeldowań przewyższała liczbę zameldowań. Saldo migracji dla lat 2017-2020 wynosi - 170 osób. Należy jednak zauważyć, iż w roku 2017 liczba zameldowań przewyższała liczbę wymeldowań (+20 osób).

Wykres 6. Piramida wieku mieszkańców gminy Dolhobyczów, 2019. Źródło: dane GUS.

Rozkład liczebności mieszkańców Gminy Dolhobyczów w poszczególnych przedziałach wiekowych pokazuje zróżnicowanie dominacji płci w zależności od grupy wiekowej. Wyraźna dominacja populacji kobiet widoczna jest głównie w grupach wiekowych tak zwanego dojrzałego wieku senioralnego, tj. w grupach 60 lat i więcej lat, co świadczy o dłuższym w porównaniu

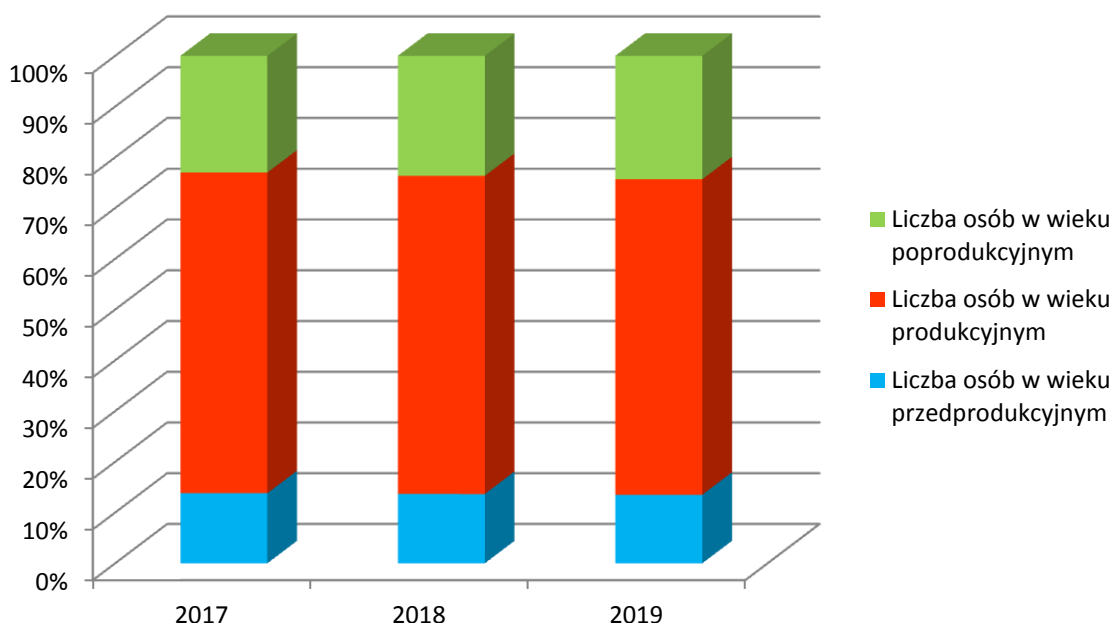

z mężczyznami okresie życia mieszkanki Gminy Dołhobyczów.

Najmłodsze roczniki młodego pokolenia mieszkańców Gminy Dołhobyczów wykazują znaczącą przewagę płci męskiej. Zjawisko to widoczne jest we wszystkich przedziałach wiekowych od 0 do 59 roku. Wykres graficzny nr 5 pokazuje też znaczący spadek liczby mieszkańców w rocznikach od 15 do 19 roku życia. Najliczniej prezentują się grupy wiekowe w przedziałach 25 - 69 lat. Malejąca z roku na rok liczba ludności Gminy to między innymi skutek migracji do miast i poza granice kraju ale też znaczna liczba zgonów i malejąca liczba urodzeń.

Istotnym aspektem sytuacji demograficznej Gminy Dołhobyczów jest porównanie wielkości grup wiekowych mieszkańców Gminy pod względem przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Wykres 7. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Dołhobyczów w latach 2017 - 2019. Źródło: dane GUS.

Zdecydowana większość mieszkańców plasuje się w przedziałach zaliczanych do wieku produkcyjnego, mniej liczne w całej populacji są grupy w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej) i poprodukcyjnym (64 lata i więcej). Grupę osób w wieku przedprodukcyjnym charakteryzuje tendencja spadkowa, jako skutek mniejszej liczby urodzeń mieszkańców Gminy Dołhobyczów. Grupę w wieku produkcyjnym także charakteryzuje tendencja spadkowa, coraz mniej osób w grupach wiekowych uprawnionych do wykonywania zatrudnienia obserwuje się wśród mieszkańców Gminy. Grupą, w której dominuje tendencja wzrostowa są osoby w wieku poprodukcyjnym, co stanowi odzwierciedlenie ogólnie obserwowanego zjawiska starzenia się

społeczeństwa.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 roku będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilają osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 roku znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 roku osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów społecznych, zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

3.2. Lokalny rynek pracy

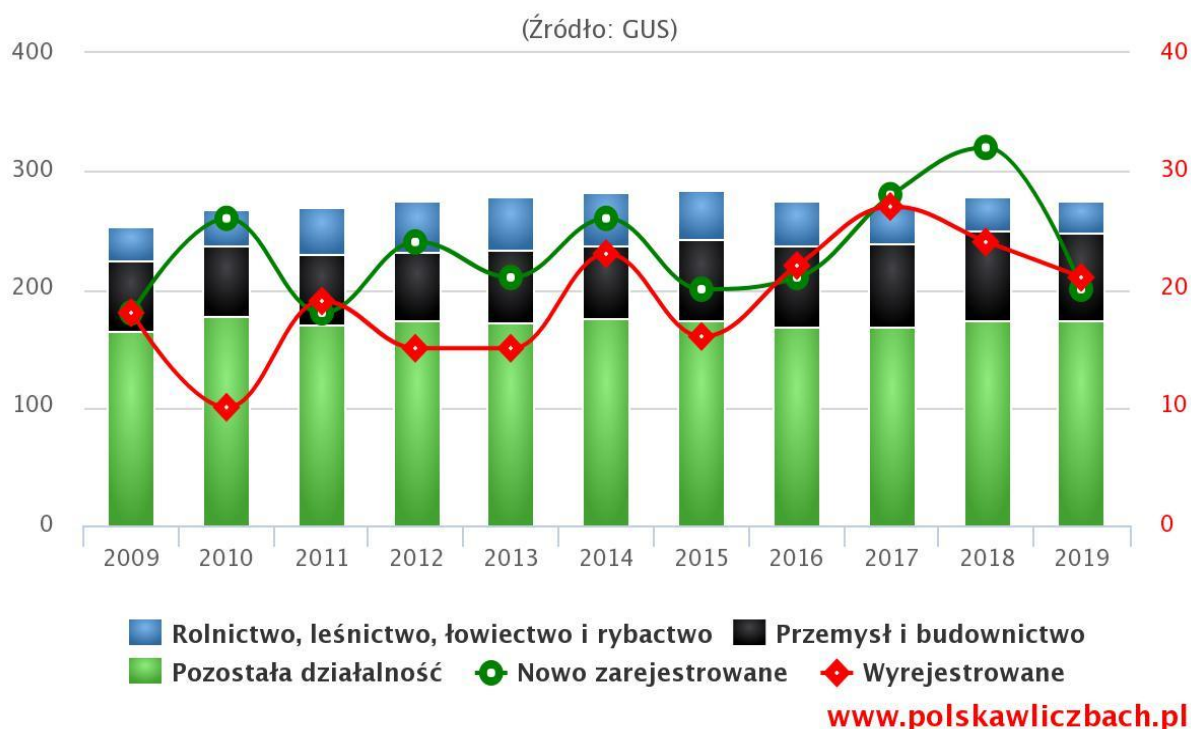
W Gminie Dolhobyczów w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 275 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 210 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 20 nowych podmiotów, a 21 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (32) podmiotów zarejestrowano w roku 2018, a najmniej (18) w roku 2011. W tym samym okresie najwięcej (27) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2017 roku, najmniej (10) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2010 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Dolhobyczów najwięcej (10) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (265) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 9,8% (27) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 27,3% (75) podmiotów, a 62,9% (173) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Dolhobyczów najczęściej deklarowanymi

rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (25,7%) oraz Budownictwo (25.2%).

Rysunek 2. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Dołhobyczów w latach 2009 - 2019. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2009 – 2019

W Gminie Dołhobyczów na 1000 mieszkańców pracuje 61osób. 56,7% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 43,3% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Dołhobyczów wynosiło w 2019 roku 15,3% (18,7% wśród kobiet i 12,6% wśród mężczyzn). W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Dołhobyczów wynosiło 3 821,25 PLN, co odpowiada 79.00% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Dołhobyczów 129 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 28 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -101. 66,5% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Dołhobyczów pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 5,7% w przemyśle i budownictwie, a 7,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,1% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Rysunek 3. Rodzaje przeważającej działalności w Gminie Dołhobyczów w latach 2012 - 2019. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl

Rodzaje przeważającej działalności w latach 2012 - 2019

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Rynek pracy w Gminie Dołhobyczów jest w dużym stopniu pochodną rolniczego charakteru gospodarki oraz struktury wykształcenia mieszkańców. Zbyt niskiej liczbie zatrudnionych towarzyszy również niekorzystna struktura zatrudnienia w podziale na poszczególne sektory gospodarki. Najwięcej miejsc pracy jest w sektorze usług nierynkowych, gdzie pracodawcami są głównie instytucje użyteczności publicznej, finansowane ze środków budżetu państwa (urzędy wraz z podległymi jednostkami, zakłady opieki zdrowotnej, szkoły, itd.). Sytuacja na lokalnym rynku pracy znajduje swoje odzwierciedlenie w wysokim poziomie bezrobocia.

Osoba bezrobotna, zgodnie z definicją zawartą w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, to osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osoba

niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia, co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nie ucząca się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie niestacjonarnym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Tabela 3. Bezrobotni i pracujący w Gminie Dołhobyczów w latach 2017-2019. Źródło: dane z GUS.

		2017	2018	2019
Bezrobotni zarejestrowani, w tym:		416	338	354
	Kobiety	221	186	191
	udział %	53,13	55,03	53,95
	Mężczyźni	195	152	163
	udział %	46,87	44,97	46,05
Pracujący, w tym:		331	330	343
	Kobiety	196	187	196
	udział %	59,21	56,67	57,14
	Mężczyźni	135	143	147
	udział %	40,79	4,33	42,86

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Hrubieszowie w latach 2017 - 2019 liczba bezrobotnych zarejestrowanych waha się. W 2018 r. obserwuje się spadek o 78 osób, natomiast w 2019 r. wzrost o 16 osób. Liczba osób posiadających zatrudnienie wśród mieszkańców Gminy Dołhobyczów pozostawała na podobnym poziomie. W 2019 r. nastąpił wzrost osób zatrudnionych o 13 osób. Zarówno wśród osób bezrobotnych jak i pracujących przewagę stanowią kobiety.

Szczególną uwagę zwraca kategoria osób długotrwale bezrobotnych, która stanowi w 2020 roku 36,58 % ogółu bezrobotnych w Gminie Dołhobyczów. Są to osoby często o niskich kwalifikacjach zawodowych, bez wykształcenia, wymagające pomocy w znalezieniu pracy.

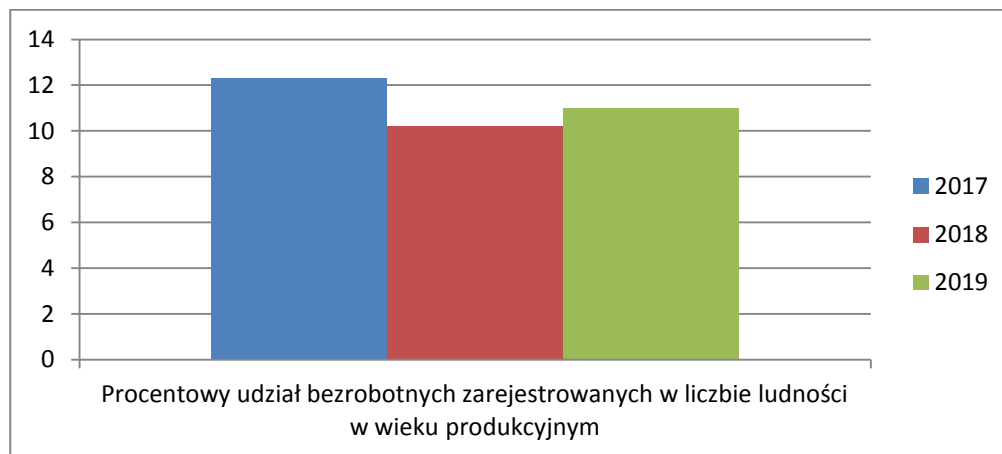
Tabela 4. Długotrwale bezrobotni powyżej 24 miesięcy w Gminie Dołhobyczów w latach 2017-2020. Źródło: dane z GUS.

Wskaźnik	2017	2018	2019	2020
Długotrwale bezrobotni powyżej 24 miesięcy	151	148	133	120
Udział procentowy długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w gminie Dołhobyczów	36,29%	43,78%	37,57%	36,58%

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

Wykres 8. Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2017-2019. Źródło: dane z GUS.

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo. Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu. Pod koniec grudnia 2019 roku stopa bezrobocia dla powiatu hrubieszowskiego wynosiła 13,2 %, podczas gdy w województwie lubelskim była ona równa 7,4 %, a dla Polski wyniosła 5,2 %.

Tabela 4. Stopa bezrobocia w gminie, powiecie, województwie i w kraju w 2019 roku. Źródło: dane z GUS.

Wskaźnik	2019
Stopa bezrobocia w Gminie Dołhobyczów	15,3 %
Stopa bezrobocia w powiecie hrubieszowskim	13,2%
Stopa bezrobocia w województwie lubelskim	7,4%
Stopa bezrobocia w kraju	5,2%

Analizując dane za 2019 rok można stwierdzić, że stopa bezrobocia w Gminie Dołhobyczów oraz w powiecie hrubieszowskim była prawie dwukrotnie wyższa niż średnia dla województwa lubelskiego i kraju. Powiat hrubieszowski był na drugim miejscu wśród powiatów w województwie lubelskim z najwyższą stopą bezrobocia (po powiecie włodawskim- 15%). Dane pochodzą z dokumentu Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie - Stan bezrobocia w województwie lubelskim stan na 31.12.2019 r. Szacunkową stopę bezrobocia na przestrzeni ostatnich piętnastu lat obrazuje poniższy rysunek.

Rysunek 4. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Dołhobyczów w latach 2004 - 2019. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl

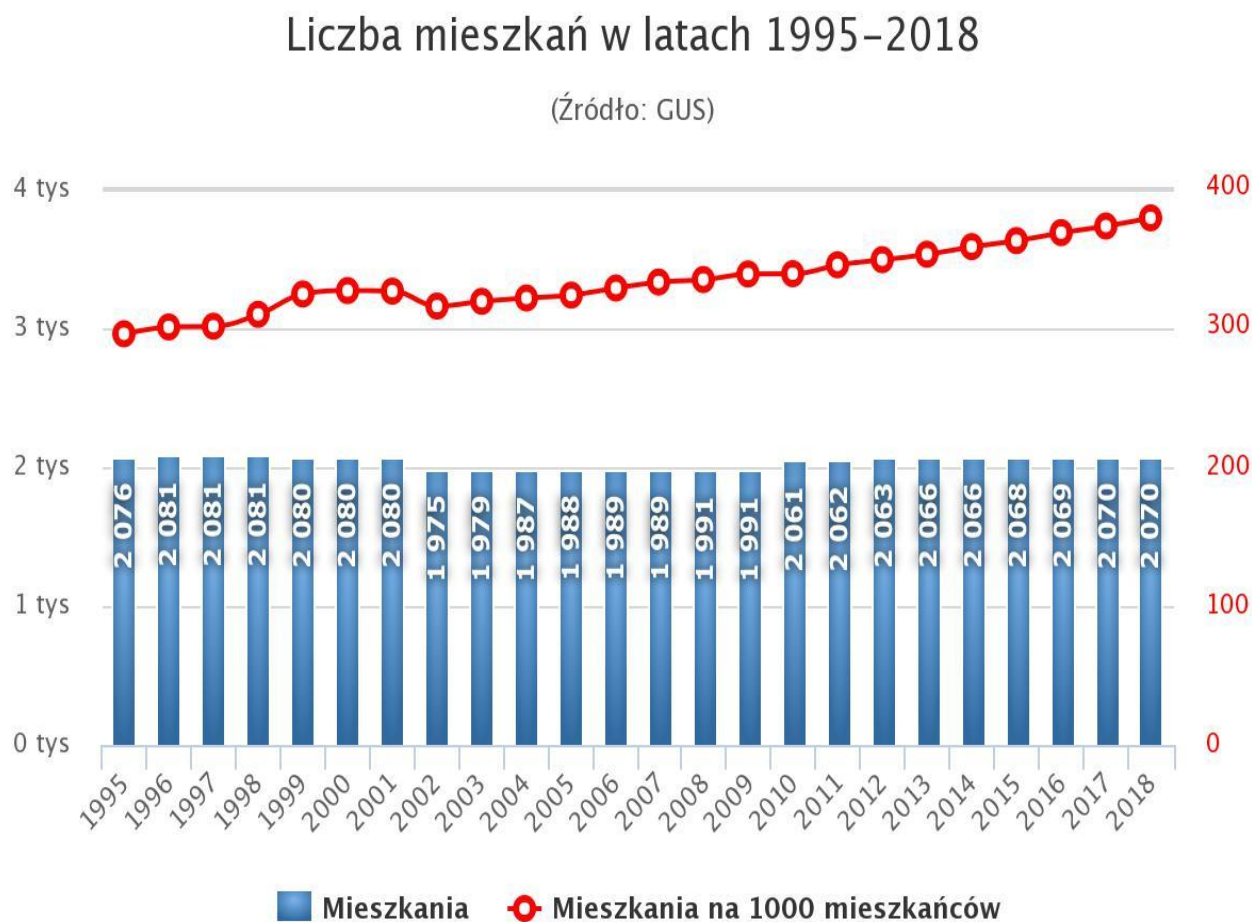
Dla rozwoju społeczno - gospodarczego Gminy Dołhobyczów najważniejszym zadaniem w perspektywie lat 2020- 2030 jest utrzymanie istniejących miejsc pracy i kreowanie warunków do powstawania nowych. Kryzys gospodarczy związany z pandemią spowodował zachwianie stabilności nie tylko w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw, ale uderzył także w dużych pracodawców. Rosnące bezrobocie przyczynia się do ubożenia społeczeństwa i do wzrostu liczby osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej.

3.3. Sytuacja mieszkaniowa

Podstawę mieszkalnictwa w Gminie Dołhobyczów stanowi tradycyjne budownictwo jednorodzinne, będące własnością mieszkańców gminy. Zasoby mieszkaniowe zwiększają się z roku na rok, nie tylko pod względem liczby budynków mieszkalnych ale też ich powierzchni użytkowej. Liczbę budynków mieszkalnych i przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań prezentują poniżej zamieszczone rysunki.

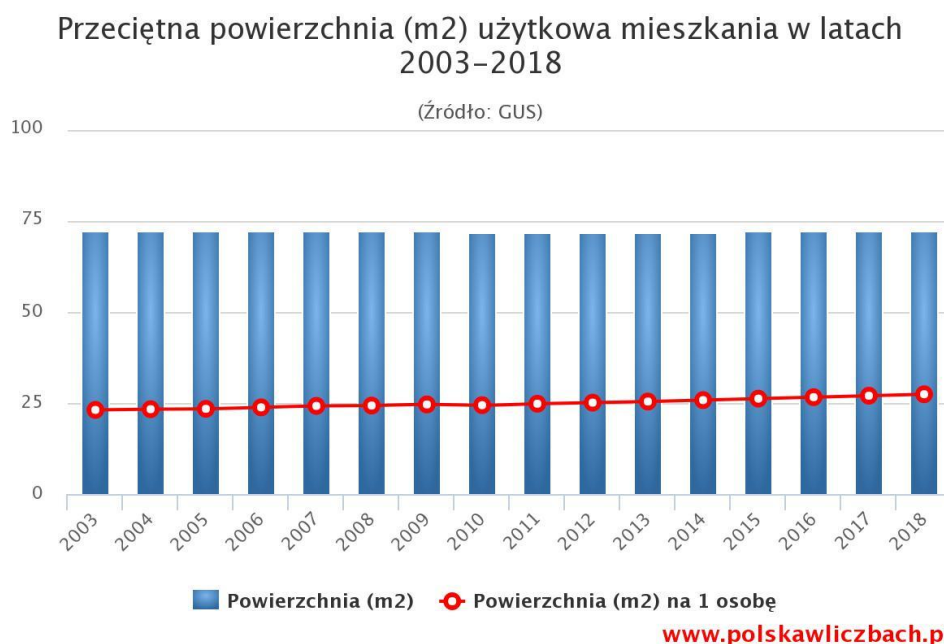

Rysunek 5. Liczba mieszkań w Gminie Dolhobyczów w latach 2004 - 2019. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl

www.polskawliczbach.pl

Rysunek 6. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Gminie Dolhobyczów w latach 2003 - 2018. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl

www.polskawliczbach.pl

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczówna lata 2021 - 2028

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2019 roku większość mieszkań w Gminie Dolhobyczów była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 88,8%; łazienkę posiadało 79,5%, natomiast centralne ogrzewanie 70,1% mieszkań w gminie. Szczegółowe wskaźniki obrazuje poniższa tabela.

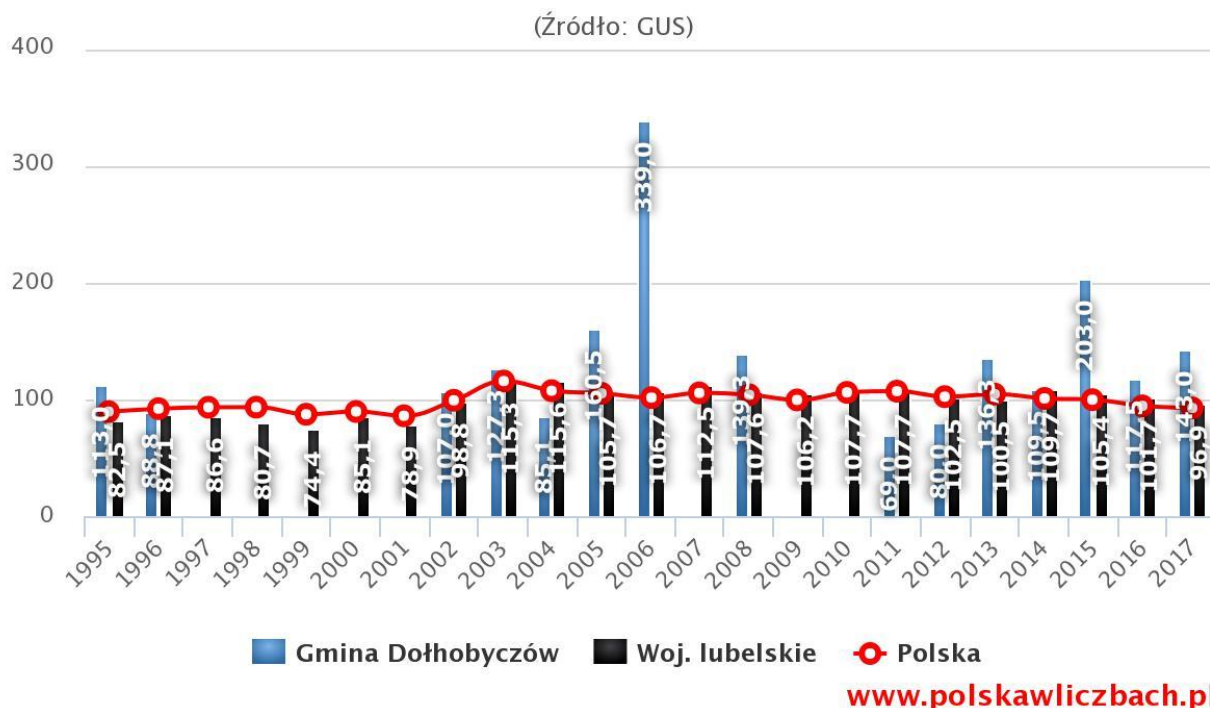
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Dolhobyczów - szczegółowe wskaźniki w latach 2015 - 2019. Źródło: dane z GUS.

Zasoby mieszkaniowe - wskaźniki	2015	2016	2017	2018	2019
Mieszkania wyposażone w wodociąg	88,8%	88,8%	88,8%	88,8%	88,8%
Mieszkania wyposażone w łazienkę	79,4%	79,5%	79,5%	79,5%	79,5%
Mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie	70,1%	70,1%	70,1%	70,1%	70,1%
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	72,1 m ²	72,1 m ²	72,2 m ²	72,2 m ²	72,2 m ²
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	26,2 m ²	26,6 m ²	27,0 m ²	27,4 m ²	27,9 m ²
Mieszkanie na 1000 mieszkańców	363,1	368,9	373,6	379,5	386,7
Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4
Lokale socjalne	4	4	3	3	3

Rysunek 7. Powierzchnia (m²) nieruchomości oddanych do użytku w Gminie Dołhobyczów w latach 1995- 2017. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl

Powierzchnia (m²) nieruchomości oddanych do użytku w 95–2017

Przedstawione wyżej wskaźniki świadczą o dość dobrej kondycji mieszkalnictwa na terenie Gminy Dołhobyczów, jednak posiadane zasoby nie zaspokajają wszystkich potrzeb mieszkaniowych mieszkańców gminy. Trudna jest sytuacja osób i rodzin, które nie posiadają możliwości zakupu mieszkania czy też (kupna lub budowy) domu i oczekują na przydział lokalu z zasobów gminy.

3.4. Edukacja i wychowanie

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2018 roku 1 111 mieszkańców Gminy Dołhobyczów jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 539 kobiet oraz 572 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 11,0% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,4% wykształcenie policealne, 11,3% średnie ogólnokształcące, a 18,2% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 20,3% mieszkańców Gminy Dołhobyczów, gimnazjalnym 5,9%, natomiast 28,3% podstawowym ukończonym. 2,5% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa lubelskiego mieszkańcy Gminy Dołhobyczów mają

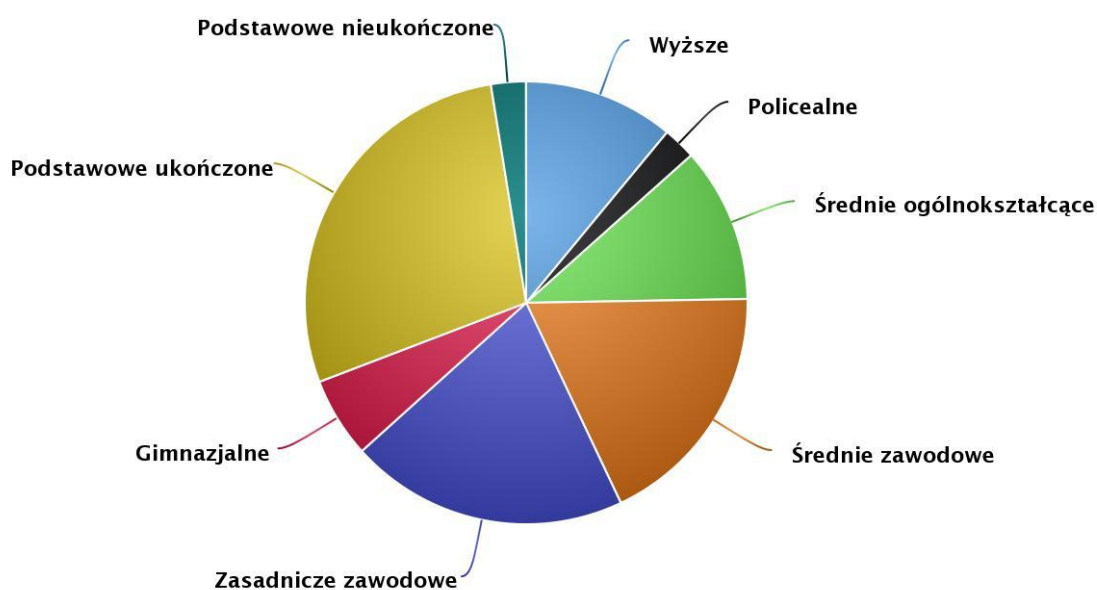
znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Gminie Dołhobyczów największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (29,4%) oraz średnie zawodowe (16,5%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie podstawowe ukończone (27,1%) oraz zasadnicze zawodowe (26,3%).

Podane wskaźniki obrazuje poniższy wykres.

Wykres 9. Poziom wykształcenia w Gminie Dołhobyczów według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl

Poziom wykształcenia – Gmina Dołhobyczów

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

www.polskawliczbach.pl

W Gminie Dołhobyczów funkcjonują 3 szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi. W Gminie nie ma żłobka. Młodzież może kontynuować naukę w szkołach ponadpodstawowych poza gminą, m.in. w Hrubieszowie.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w Gminie przedstawia poniższa tabela.

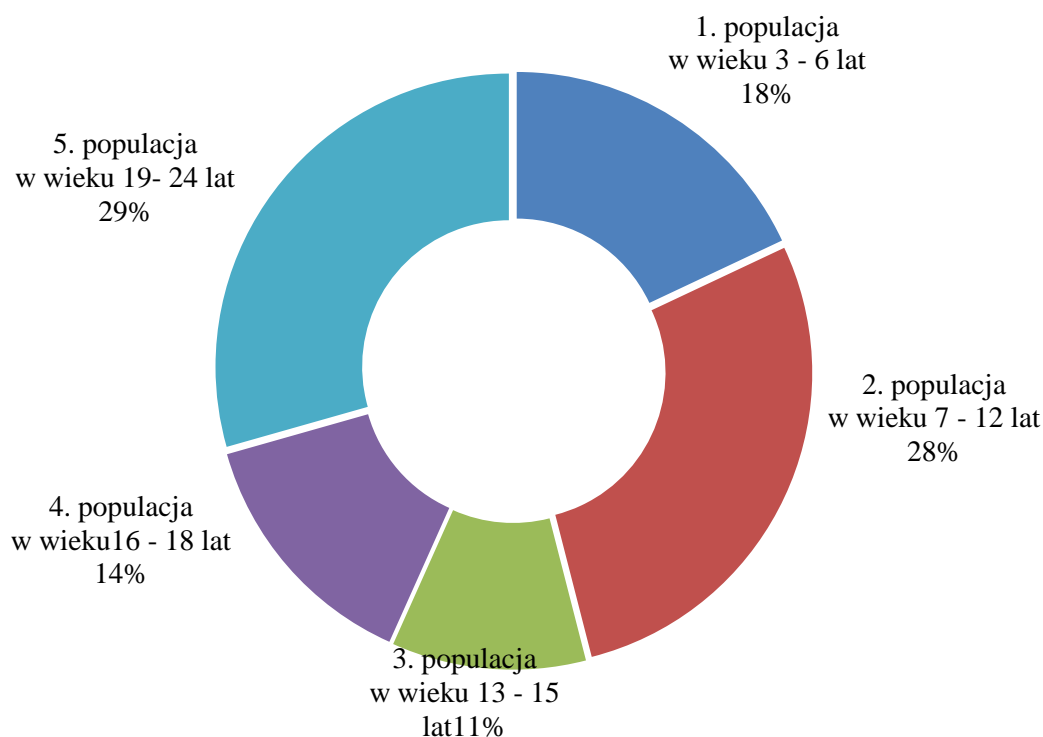

Tabela 6. Placówki oświatowe w Gminie Dołhobyczów Źródło: dane UG w Dołhobyczowie.

Lp	Nazwa placówki	Adres placówki
1	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Dołhobyczowie	22-540 Dołhobyczów ul. Szkolna 4a
2	Publiczna Szkoła Podstawowa w Hulczu	22-540 Dołhobyczów Hulcze 37
3	Stowarzyszenie "Przyjazna Szkoła w Przewodowie" Publiczna Szkoła Podstawowa w Przewodowie	22-540 Dołhobyczów Przewodów 1

Wykres 10. Edukacyjne grupy wieku w Gminie Dołhobyczów w roku 2019. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl

Edukacyjne grupy wieku w Gminie Dołhobyczów

Według danych Urzędu Gminy w Dołhobyczowie w roku szkolnym 2019/2020 do wszystkich szkół podstawowych w Gminie uczęszczało 376 uczniów, a do oddziałów przedszkolnych 98 dzieci. W szkołach podstawowych było zatrudnionych 63, a w przedszkolach 4 nauczycieli. Gmina organizuje dowóz dzieci do szkół. Placówki oświatowe w Gminie są wyposażone w sprzęt audiowizualny, zapewniają dostęp do sali gimnastycznej, boiska szkolnego, świetlicy, biblioteki i sprzętu komputerowego; w szkołach prowadzone jest dożywianie. Uczniowie objęci są opieką pedagoga szkolnego, mogą również korzystać z pomocy logopedy i doradcy zawodowego.

Szkoły organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań – tematyczne,

artystyczne i sportowe; uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu umiejętności uczniów i wyrównywaniu ich szans edukacyjnych oraz doskonaleniu nauczycieli, a także realizują programy profilaktyczne i wychowawcze.

Placówki oświatowe w Gminie wykonują zadania profilaktyczne zawarte w programach wychowawczych i szkolnym programie wychowawczo-profilaktycznym. Prowadzą także lekcje i warsztaty na temat uzależnień i działania w kierunku pedagogizacji rodziców. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogą korzystać z zajęć rewalidacyjnych, kompensacyjno-korekcyjnych, logopedycznych, dydaktyczno- wyrównawczych.

3.5. Ochrona zdrowia i niepełnosprawność

Zadania w zakresie ochrony zdrowia realizują działające na terenie Gminy Dołhobyczów ośrodki zdrowia, a także gabinety lekarskie, gabinet stomatologiczny oraz apteka. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Ośrodki zdrowia, gabinet stomatologiczny i apteka w Gminie Dołhobyczów Źródło: dane UG w Dołhobyczowie.

Lp	Nazwa podmiotu	Adres podmiotu
1	Praktyka Lekarska Podstawowej Opieki Zdrowotnej Ośrodek Zdrowia w Dołhobyczowie	22-540 Dołhobyczów ul. Polna 1
2	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ulhówku Przychodnia w Chłopiatynie	Chłopiatyn 22-540 Dołhobyczów
3	Indywidualna Praktyka Stomatologiczna Katarzyna Żabińska	22-540 Dołhobyczów ul. Hallera 8A
4	Twoja Apteka Łukaszczyk i inni - spółka jawna	22-540 Dołhobyczów ul. szkolna 2A

W ramach zakładów opieki zdrowotnej działają: poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, gabinet pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej, gabinet położnej, gabinet diagnostyczno - zabiegowy, punkt szczepień oraz gabinet medycyny szkolnej.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2016 - 2019 systematycznie zmniejsza się ogólna liczba porad lekarskich, zmniejszyła się liczba przychodni i aptek. Zwiększyła się natomiast liczba osób przypadających na 1 przychodnię oraz liczba osób przypadających na aptekę. Powyższe dane obrazuje tabela poniżej.

Tabela 8. Ochrona zdrowia w Gminie Dołhobyczów w latach 2016 - 2019. Źródło: dane z GUS.

Wskaźniki	2016	2017	2018	2019
Liczba porad lekarskich ogółem	18359	16935	16541	15762
Liczba przychodni	3	2	2	2
Liczba aptek	2	1	1	1
Liczba osób przypadających na 1 aptekę	2805	5541	5454	5353
Liczba osób przypadających na 1 przychodnię	1870	2771	2727	2677

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską dla mieszkańców realizują placówki szpitalne znajdujące się poza Gminą, w oddalonym od Dołhobyczowa około 30 km Hrubieszowie, oddalonym ok. 66 km Zamościu czy oddalonym ok. 55 km Tomaszowie Lubelskim.

Populacja ludności w kraju szybko się starzeje. Prognozy wskazują, że w 2030 roku odsetek ludzi powyżej 65. roku życia będzie w naszym kraju wynosił 23,8 – stajemy się społeczeństwem zaawansowanej starości demograficznej.

W województwie lubelskim mamy tylko trzy oddziały geriatryczne (w Parczewie, we Włodawie i w Białej Podlaskiej – łącznie 88 łóżek). Zgodnie ze standardami Unii Europejskiej na Lubelszczyźnie powinno być co najmniej 10 oddziałów z 216 łózkami.

W tym kontekście oferta usług medycznych w opiece geriatrycznej jest niewystarczająca i zasługuje na dalsze specjalizowanie w tym zakresie.

Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

W 2002 roku w Gminie Dołhobyczów mieszkało 1271 osób niepełnosprawnych, w tym 571 mężczyzn i 700 kobiet. Wśród nich większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie - 908 osób, czyli takie, które podczas badania posiadały aktualne orzeczenie o niezdolności do pracy, stopień

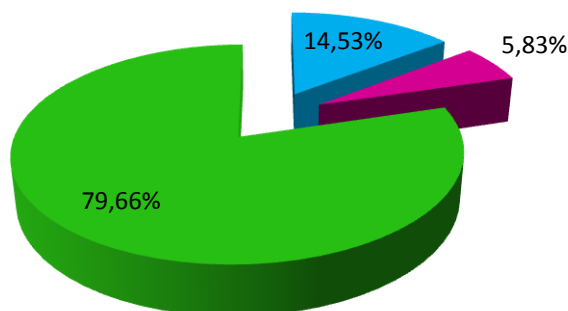

niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 15 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego. Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 363 osób.

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców Gminy Dolhobyczów wynosił w 2002 roku 20,34 %. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców Gminy Dolhobyczów w roku 2002. Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002, dane GUS

■ osoby niepełnosprawne prawnie ■ osoby niepełnosprawne biologicznie
■ pozostałe osoby

Bardzo trudno jest określić precyzyjnie liczbę osób niepełnosprawnych w skali Gminy, gdyż nie wszystkie osoby niepełnosprawne są zainteresowane przekazywaniem takiej informacji oraz nie ma bezpośredniego systemu przepływu informacji pomiędzy organami orzekającymi, które weryfikowałyby i udostępniały takie dane.

Poniżej wskazano liczbę osób korzystających z pomocy społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolhobyczowie w latach 2016 - 2020 ze względu na niepełnosprawność.

Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Dolhobyczów w latach 2016 - 2020. Źródło: dane GOPS w Dolhobyczowie.

Wskaźnik	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	38	33	35	35	32
Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	115	83	62	70	65

Liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny	109	106	107	108	101
Liczba osób pobierających specjalny zasiłek opiekuńczy	14	12	7	9	7
Liczba osób pobierających zasiłek dla opiekuna	4	2	2	1	1

Na terenie Gminy Dołhobyczów nie są realizowane usługi specjalistyczne dla osób dorosłych przewlekle psychicznie chorych i z niepełnosprawnością intelektualną. Na mocy porozumień zawartych z wójtami poszczególnych gmin, osoby z niepełnosprawnościami są kierowane do placówek istniejących w innych gminach.

Osoby niepełnosprawne na rynku pracy ze względu na swoją sytuację zdrowotną i nierzadko konieczność dostosowania miejsca zatrudnienia do swoich potrzeb zajmują pozycje specyficzną. Sytuacja taka oznacza zwiększony koszt dla pracodawcy i choć istniejący system zatrudnienia wspiera zarówno zatrudnienie na otwartym rynku pracy, jak i wspomaga tworzenie odrębnych zakładów pracy chronionej, to jednak sytuacja niepełnosprawnego na rynku pracy nadal pozostawia wiele do życzenia.

3.6. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to zadanie publiczne organów administracji państwowej oraz samorządowej. Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Gminy Dołhobyczów czuwają jednostki służb mundurowych oraz Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego. Do ich zadań należy zwalczanie przestępstw i zapewnienie szeroko pojętego bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego. Poniższa tabela przedstawia jednostki służb mundurowych realizujących swoje zadania.

Tabela 10. Jednostki służb mundurowych oraz Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego w Gminie Dołhobyczów. Źródło: dane UG w Dołhobyczowie.

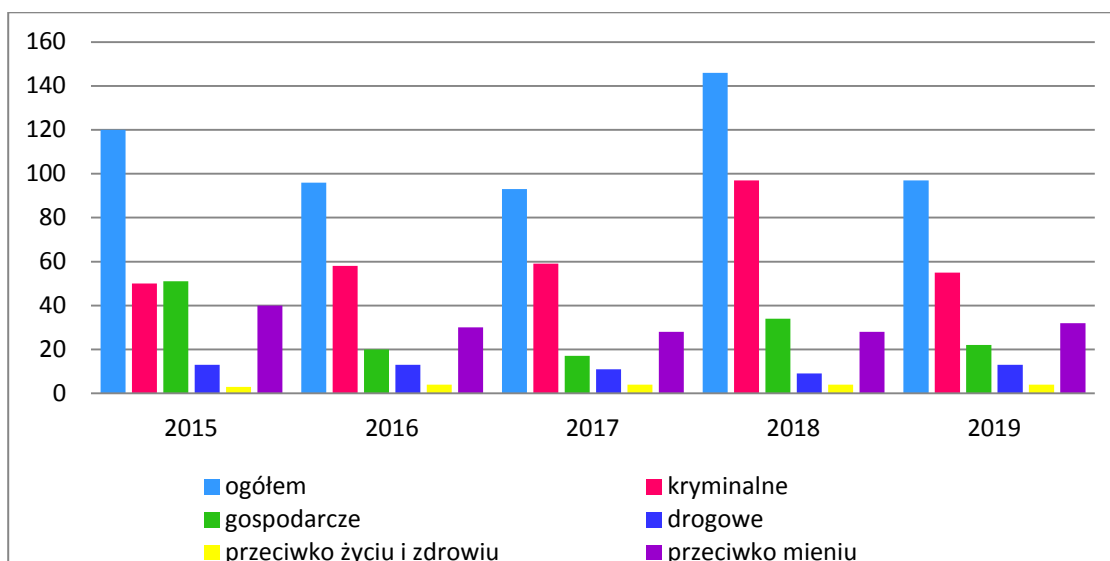
Lp	Nazwa podmiotu	Adres
1	Komenda Powiatowa Policji w Hrubieszowie Posterunek Policji w Dołhobyczowie	ul. Partyzantów 8 22-540 Dołhobyczów
2	Nadbużański Oddział Straży Granicznej w Chełmie Placówka Straży Granicznej w Dołhobyczowie	ul. Partyzantów 15 22-540 Dołhobyczów
3	Nadbużański Oddział Straży Granicznej w Chełmie Placówka Straży Granicznej w Chłopiatynie	Chłopiatyn 41a 22-540 Dołhobyczów
4	Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego	ul. Spółdzielcza 2a 22-540 Dołhobyczów

W 2019 roku w Gminie Dołhobyczów stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 97 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 18,04 przestępstw. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Dołhobyczów wynosi 86,10% i jest nieznacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa lubelskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Gminy Dołhobyczów najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 10,19 (wykrywalność 81%) oraz przeciwko mieniu - 5,86 (wykrywalność 72%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 4,14 (88%), drogowe - 2,37 (96%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,66 (97%).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczów na lata 2021 - 2028

Wykres 12. Przepięstwa stwierdzone (oszacowane) w Gminie Dołhobyczów w latach 2015 - 2019. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl

Działania ratowniczo - gaśnicze prowadzi Jednostka Państwowej Straży Pożarnej w Hrubieszowie we współpracy z działającymi na terenie Gminy Dołhobyczów 11 Jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych.

Tabela 11. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Gminie Dołhobyczów. Źródło: dane KPPSP w Hrubieszowie www.hrubieszow.kppsp.gov.pl

Lp	Nazwa OSP	Typ jednostki
1	Chłopiatyn	S
2	Dołhobyczów	KSRG
3	Honiatyn	M
4	Horodyszcze	M
5	Horoszczyce	M
6	Hulcze	S
7	Przewodów	S
8	Sulimów	S
9	Witków	S
10	Żabcze	S
11	Żniatyn	S

OSP Dołhobyczów wchodzi w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Wszystkie OSP dysponują własną bazą lokalową w postaci remiz strażackich. Na wyposażeniu

jednostek jest 9 samochodów pożarniczych, quad oraz 1 łódź z silnikiem spalinowym.

Ochotnicze Straże Pożarne skupiają 283 czynnych członków biorących udział w akcjach ratowniczych oraz 17 członków wspierających, w tym 9 kierowców (7 na 1/4 etatu i 2 na całym etacie).

Według danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Hrubieszowie w 2019 roku jednostki OSP w Gminie Dołhobyczów wyjeżdżały do 12 pożarów, 59 miejscowych zagrożeń, łącznie do 71 zdarzeń.

W 2020 roku OSP brała udział w około 63 akcjach. OSP prowadzi także działalność prewencyjną – pokazy działań dla dzieci z przedszkola i uczniów szkół (gaszenie pożaru, ratownictwo drogowe) wspólnie z Jednostką Ratowniczo-Gaśniczą PSP w Hrubieszowie. Każdego roku straż bierze udział w manewrach gminnych i manewrach jednostek KSRG.

3.7. Kultura, sport i turystyka

Podmiotem powołanym do realizacji zadań z zakresu kultury jest samorządowa instytucja kultury - Przygraniczne Centrum Kultury i Rekreacji w Dołhobyczowie, w skład której wchodzi: Gminna Biblioteka Publiczna w Dołhobyczowie oraz Biblioteka Publiczna w Przewodowie.

Przedmiotem działania Przygranicznego Centrum Kultury i Rekreacji jest organizowanie i prowadzenie szeroko rozumianej działalności kulturalnej. Celem Centrum jest prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby mieszkańców w zakresie kultury, edukacji, sportu, rekreacji, turystyki oraz komunikacji społecznej a także gromadzenie i udostępnianie dóbr kultury. Do podstawowych zadań PCKiR należy stwarzanie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, sportowego, kół i klubów zainteresowań, a także działania na rzecz integracji ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami. Placówka zajmuje się również organizowaniem imprez plenerowych, rozrywkowych i przeglądów amatorskiego ruchu artystycznego. Przy Centrum istnieją i prowadzą działalność liczne koła zainteresowań oraz zespoły artystyczne; m.in. Zespoły Śpiewacze:

- "Nadbużanki",
- "Kresowianki",
- "Seniorzy",
- "Pogranicze",
- "Wrzos"

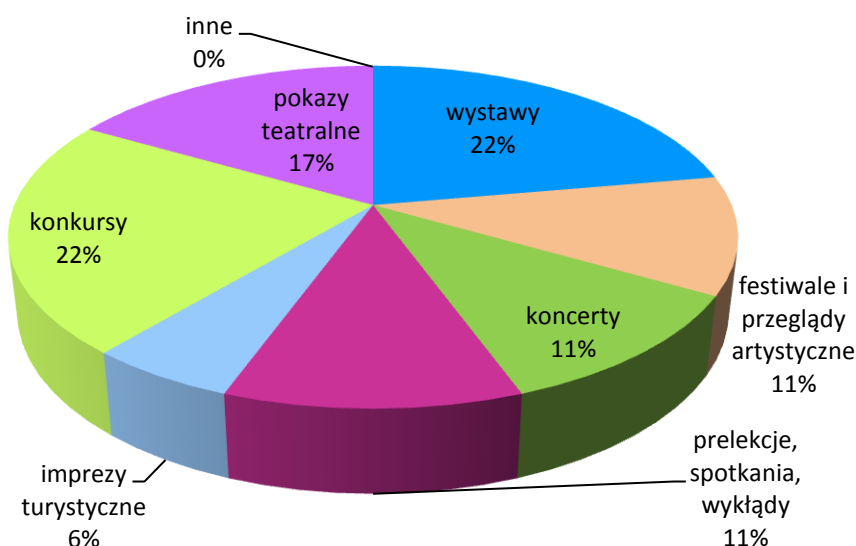

Prężnie działają: Zespół taneczny dla dzieci O Mega, Koło plastyczne dla dzieci i Klub Amatora Plastyka oraz dwa Kluby Seniora.

W strukturach PCKiR w Dołhobyczowie znajdują się także Koła Gospodyń Wiejskich, które aktywnie uczestniczą we wszystkich wydarzeniach w Gminie Dołhobyczów i poza jej granicami. Mają ogromny wpływ na współtworzenie kultury lokalnej społeczności. Czynnie uczestniczą w rozmaitych konkursach m.in. na Palmę i Pisanek Wielkanocną, czy Wieńce Dożynkowe. Ponadto biorą udział w Kiermaszach Świątecznych i okolicznościowych festynach np. z okazji Dnia Matki i Dziecka. KGW działają w: Chochłowie, Gołębiu, Honiatynie, Hulczu, Kadłubiskach, Przewodowie, Żabczu.

Gminna Biblioteka Publiczna w Dołhobyczowie oraz Biblioteka Publiczna w Przewodowie świadczą usługi w zakresie rozwijania i zaspokajania potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalnych mieszkańców gminy. Są organizatorami różnych spotkań tematycznych, okolicznościowych z dziećmi i młodzieżą, konkursów czytelniczych, plastycznych i fotograficznych. W czytelnich odbywają się imprezy związane z książką, rocznicami literackimi, obchodami państwowymi, lekcje biblioteczne, konkursy, itp. W roku 2019 obie biblioteki posiadały księgozbiór liczący 14 787 woluminów.

Wykres 13. Imprezy organizowane przez instytucje kultury w Gminie Dołhobyczów w 2019 r. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl

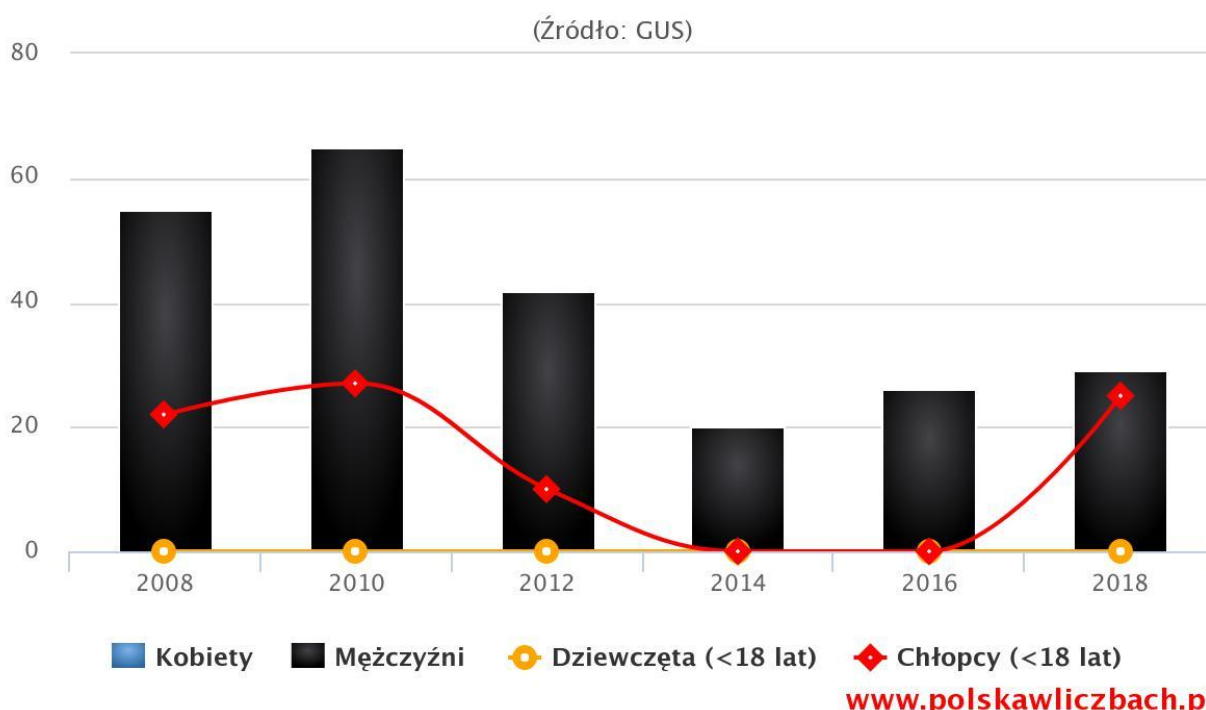
W ramach infrastruktury sportowej na terenie gminy znajdują się 3 boiska szkolne, boisko piłkarskie w Dołhobyczowie dostępne dla dzieci i młodzieży, oraz wydarzeń w ramach współzawodnictwa sportowego.

Według danych z 2016 w gminie Dołhobyczów działał 1 klub sportowy (włącznie z klubami wyznaniowymi i UKS) zrzeszający 26 członków. Zarejestrowano 26 ćwiczących (mężczyźni: 26, kobiety: 0). Aktywna była 1 sekcja sportowa. Zajęcia sportowe prowadzone były przez trenera.

Rysunek 8. Ćwiczący w klubach sportowych w Gminie Dołhobyczów w latach 2008 - 2018 r. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl

Ćwiczący w klubach sportowych w gminie Dołhobyczów w latach 2008 – 2018

Oferta turystyczna w Gminie Dołhobyczów opiera się głównie na walorach turystycznych i przyrodniczych tego regionu. Perłą architektoniczną jest pałac późnoklasycystyczny z kompleksem zabudowań gospodarczych przebudowany w 1837 r. według projektu architekta Antonia Corazziego, na bazie istniejącego wcześniej dworu. W skład wchodzi: oficyny pałacowe z I poł. XIX w., stajnia - powozownia wybudowana w kształcie zameczku z I poł. XIX w., spichlerz z I poł. XIX w., dom administratora - tzw "rządcówka" z II poł. XIX w. oraz park z I poł. XIX w.

Drugim obiektem równie interesującym jest neogotycki, murowany z cegły, jednonawowy kościół pw. Matki Boskiej Częstochowskiej wybudowany w latach 1911 - 1914, według projektu architekta Wiesława Kononowicza. Jedną z wież jest miniaturą wieży Kościoła Mariackiego. W oknach nawy głównej i kaplic znajdują się witraże wykonane w latach 80. XX w.

Przed kościołem stoi kamienna figura Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej, wystawiona przez właścicieli dóbr w Dołhobyczowie w 1905 roku jako wotum wdzięczności za ukaz tolerancyjny. W Dołhobyczowie znajduje się także prawosławna cerkiew pw św. Symeona Słupnika z 1910 r., wybudowana w stylu neobizantyjskim.

Obok zabytków świeckich, południowa część Gminy Dołhobyczów zdominowana jest przez zabytki architektury sakralnej.

Na szczególną uwagę zasługują drewniane unickie i prawosławne cerkwie. Większość z nich używana jest jako kościoły rzymsko - katolickie, pełnią więc nadal funkcje kulturowe. Niemal w każdej wsi, drewniane cerkwie są elementem krajobrazu kulturowego i tworzą tzw. Szlak cerkiewny. Cerkwie reprezentują bogaty wachlarz typów np.: trójkopułowe, jednokopułowe, z dzwonnicy nad babińcem. Znajdują się w miejscowościach: Dołhobyczów, Sulimów, Dłużniów, Chłopiatyn, Myców, Wyźłów, Liski. Wszystkie zostały wzniesione w drugiej połowie XIX wieku, zachowując jednak tradycje budownictwa cerkiewnego.

Na obszarze Gminy Dołhobyczów, w Przewodowie odnotowano liczne znaleziska archeologiczne z okresu wpływów rzymskich (I - IV w. ne).

Walory przyrodnicze sprawiły, że w 1996 roku powstał Dołhobyczowski Obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni 7307,5 ha. W Chochłowie znajduje się rezerwat susła perełkowatego zaś na terenie gminy występują liczne stanowiska bobra europejskiego. Chcąc pokazać tutejszą przyrodę i krajobrazy w 2016 roku oddano do użytku Szlak Turystyczny o długości 43 km. Mogą z niego korzystać zarówno piesi jak i rowerzyści.

3.8. Pomoc społeczna

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za rozwiązywanie problemów społecznych i działającym na rzecz zapewnienia mieszkańcom Gminy Dołhobyczów bezpieczeństwa socjalnego jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dołhobyczowie (GOPS). GOPS jest jednostką organizacyjną Gminy Dołhobyczów powołaną do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej. Posiada własny budżet. Na realizację zadań własnych i zleconych GOPS otrzymuje środki z budżetu gminnego i z budżetu państwa.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dołhobyczowie działa na podstawie:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej,
- uchwały nr IX/44/90 Gminnej Rady Narodowej w Dołhobyczowie z dnia 23 lutego 1990 roku w sprawie utworzenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Dołhobyczowie,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczówna lata 2021 - 2028

- uchwały nr X/82/2015/292/17 Rady Gminy w Dołhobyczowie z dnia 29 grudnia 2015 roku w sprawie uchwalenia Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dołhobyczowie,
- Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- aktów prawa określających funkcjonowanie Ośrodka.

Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Dołhobyczowie zarządza kierownik ośrodka przy udziale głównego księgowego odpowiedzialnego za rozliczenia finansowe. Na dzień 31 grudnia 2020 roku zatrudnionych było 12 osób, z czego 3 osoby stanowią pracownicy socjalni. Pozostałą kadrę Ośrodka stanowią: pracownicy administracyjni (w tym pracownicy do spraw świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego oraz świadczeń wychowawczych - 2 osoby), oraz asystent rodziny (1/2 etatu), a także 3 opiekunki domowe. Większość kadry posiada wykształcenie wyższe. Ponadto pracownicy biorą czynny udział w szkoleniach doskonalących i podnoszących kwalifikacje kadr pomocy społecznej.

Głównym zadaniem Ośrodka jest:

- umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji;
- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz doprowadzenia do możliwie pełnego usamodzielnienia osób i rodzin oraz integracji ze środowiskiem.

Ośrodek realizuje zadania normowane ustawą o pomocy społecznej, ale także zajmuje się sferą wspierania rodziny i pieczy zastępczej, świadczeniami rodzinnymi, wychowawczymi, pomocą osobom uprawnionym do alimentów, dodatkami mieszkaniowymi wraz z dodatkami energetycznymi, działaniami z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii, Kartą Dużej Rodziny, wsparciem kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem".

Prawo do wsparcia udzielanego przez ośrodek pomocy społecznej mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczówna lata 2021 - 2028

Celem pomocy społecznej jest w szczególności przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, praca socjalna, prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej, analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych oraz rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Gmina Dołhobyczów nie posiada na swoim terenie Domu Pomocy Społecznej (dziennego czy całodobowego). Brak infrastruktury domów pomocy społecznej na terenie gminy powoduje, że mieszkańcy umieszczani są w domach pomocy na terenie innych gmin. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej gmina ponosi koszty związane z pobytem swoich mieszkańców w Domu Pomocy Społecznej.

Na terenie gminy funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej w Oszczowie wchodzący w skład Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dołhobyczowie, który realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dołhobyczowie realizując ustawę o pomocy społecznej wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Przydzielany rodzaj, forma i rozmiar świadczenia są odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, a potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy są uwzględniane na miarę celów i możliwości Ośrodka.

W latach 2018 - 2020 wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc mieszkańcom gminy ogółem uległa wzrostowi. Ze świadczeń pomocy społecznej w 2020 roku skorzystało 140 rodzin, w których łączna liczba osób to 361. Liczba ta w stosunku do 2019 r. zmniejszyła się o 18 rodzin, a w stosunku do 2018 r. o 33 rodziny. Ponad połowę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2020 roku (56,9%) stanowiły osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej - 152 osoby. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenia z pomocy społecznej w stosunku do 2019 r. zmniejszyła się o 55 osób. Spośród wszystkich osób pobierających świadczenia 60,67% stanowiły kobiety (162), a 39,33 % mężczyźni (105). Powyższe dane obrazuje tabela nr 12.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczówna lata 2021 - 2028

Tabela 12. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w Gminie Dolhobyczów w latach 2018 - 2020. Źródło: dane własne GOPS w Dolhobyczowie.

Lp	Wskaźnik	2018	2019	2020
1	Kwota świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej	400 899,24	445 809,51	501 503,25
2	Osoby i rodziny, którym udzielono wsparcia	326	318	384
3	Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie, w tym z wiersza 4 -	306	309	267
4	Osoby długotrwale korzystające	206	207	152
5	Liczba rodzin	173	158	140
6	Liczba osób w rodzinach	476	428	361
7	Kobiety	178	170	162
8	Mężczyźni	128	139	105

W latach 2018 - 2020 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej było ubóstwo i bezrobocie oraz długotrwała lub ciężka choroba. Ważnymi przyczynami udzielania pomocy były również: niepełnosprawność oraz potrzeba ochrony macierzyństwa, najmniejszą grupę stanowiły osoby objęte pomocą ze względu na trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego w 2020 roku – 1 osoba. W znaczącej liczbie przypadków podstawą do udzielenia pomocy było równocześnie kilka przesłanek.

Tabela 13. Powody przyznawania pomocy społecznej w Gminie Dolhobyczów w latach 2018 - 2020. Źródło: dane własne GOPS w Dolhobyczowie.

Powód przyznania pomocy	2018	2019	2020
Ubóstwo	117	119	105
Bezdomność	0	3	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	7	8	6
Bezrobocie	121	113	95
Niepełnosprawność	35	39	32
Długotrwała lub ciężka choroba	33	33	22
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	14	13	5
Przemoc w rodzinie	0	0	0

Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Alkoholizm	2	2	5
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	1	1
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2018 - 2020 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. W 2020 r. liczba osób korzystających z zasiłku celowego była wyższa niż w latach poprzednich (w 2018 r. 67 osób, w 2019 r. 119 osób, w 2020 r. 181 osób).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom i młodzieży w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” realizowanego w roku 2018 oraz „Posiłek w szkole i w domu” od 2019 roku. Nowy program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W latach 2019 - 2020 liczba osób objętych posiłkiem zmniejszyła się w stosunku do 2018 roku (143 w 2018 r., 139 w 2019 r., 99 w 2020 r.).

Pomoc społeczna realizuje usługi opiekuńcze, świadczone przez 3 zatrudnione w GOPS opiekunki domowe. Usługami opiekuńczymi objęte zostały osoby starsze, schorowane, z niepełnosprawnościami, niezdolne do samodzielnej egzystencji.

Jednym ze świadczeń niepieniężnych realizowanych przez pomoc społeczną jest praca socjalna. Coraz bardziej rośnie zapotrzebowanie na tę formę wsparcia, która przyczynia się do przeciwdziałania, ograniczania patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych oraz łagodzenia skutków ubóstwa. Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny,

w którym opracowuje się ocenę sytuacji osoby lub rodziny oraz formułuje cele, które ma osiągnąć osoba lub rodzina dla przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej.

Pracownicy socjalni pomagają również osobom i rodzinom w załatwianiu spraw urzędowych, m.in. rent, emerytur, zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych, uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności, uzyskania alimentów. Uczestniczą w rozwiązywaniu problemów środowisk zagrożonych uzależnieniami, środowisk będących w konflikcie z prawem, bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz rodzin dotkniętych innymi problemami, środowisk z przemocą.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych zapewnia się wsparcie prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Ośrodek realizował zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, między innymi zatrudniając asystenta rodziny. W latach 2018-2020 pod opieką asystenta rodziny pozostawało kilka rodzin w każdym roku (4 rodziny w 2018 r., 4 rodziny w 2019 r. i 4 rodziny w 2020 r.). W 2020 roku w rodzinach objętych pomocą asystenta wychowywało się 6 dzieci. Asystent współpracował również z rodzinami wskazanymi przez sąd; w 2020 roku były to 2 rodziny objęte postanowieniem sądowym.

Ośrodek ponosił również odpłatność za pobyt dzieci z terenu gminy w pieczy zastępczej. W analizowanym okresie odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej wyniosła: 63109,21zł w 2018 roku (8 dzieci, w tym 1 w placówce opiekuńczo - wychowawczej), 76453,19 zł w 2019 roku (8 dzieci, w tym 2 w placówce opiekuńczo - wychowawczej), 94973,04 zł w 2020 roku (8 dzieci, w tym 2 w placówce opiekuńczo - wychowawczej).

W latach 2018 - 2020 GOPS realizował również zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego, a także delegując do niego swoich pracowników. W 2020 roku odbyło się 6 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, na których omawiano działania Zespołu, w szczególności indywidualne przypadki 22 rodzin z problemem przemocy fizycznej i psychicznej, objętych procedurą „Niebieskiej Karty”. Podczas realizacji procedury "Niebieskiej Karty" przedstawiciele zespołu prowadzą systematyczny monitoring danej rodziny, w której dochodzi do przemocy. Osoby z tych rodzin mają możliwość skorzystania ze wsparcia prawnego, psychologicznego, medycznego, pedagogicznego, socjalnego.

W 2020r. udzielono 22 porady prawne, 16 porad psychologicznych, 8 porad medycznych, 14 porad socjalnych, 15 porad rodzinnych, 10 porad pedagogicznych.

Częstym zjawiskiem jest związek stosowania przemocy z uzależnieniem od alkoholu. W takim przypadku kierowany jest wniosek do Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w celu podjęcia działań, w której członkami są również pracownicy Ośrodka.

W latach 2018 - 2020 Ośrodek realizował również zadania wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, przyznając świadczenia wychowawcze. W 2020 roku liczba przyznanych świadczeń znacznie wzrosła, co wynika ze zmiany przepisów, które umożliwiły pobieranie świadczenia także na pierwsze dziecko w rodzinie bez dochodu.

Tabela 14. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych w Gminie Dolhobyczów w latach 2018 - 2020. Źródło: dane własne GOPS w Dolhobyczowie.

Rok	Liczba rodzin	Kwota świadczeń w zł
2018	305	2 838 893,00
2019	277	3 250 906,00
2020	397	3 987 871,00

W analizowanym okresie GOPS zajmował się również przyznawaniem świadczeń rodzinnych. W latach 2019 - 2020 ogólna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami była niższa niż w 2018 roku (186 w 2018 r., 159 w 2019 r., 140 w 2020 r.), podobnie jak kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami ogółem w ciągu roku (8.749 w 2017 r., 8.368 w 2018 r., 8.348 w 2019 r.). Dane szczegółowe na temat przyznanych świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Średnia liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w Gminie Dolhobyczów w latach 2018 - 2020. Źródło: dane własne GOPS w Dolhobyczowie.

Wskaźnik	2018	2019	2020
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych wraz z dodatkami	186	159	140
Kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami	721 179,94	640 740,66	575 137,36

Jednocześnie systematycznie rosła liczba wypłacanych świadczeń pielęgnacyjnych oraz liczba specjalnych zasiłków opiekuńczych przyznawanych z tytułu opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczówna lata 2021 - 2028

Tabela 16. Liczba świadczeń wypłacanych z tytułu pobierania świadczenia pielęgnacyjnego oraz specjalnego zasiłku opiekuńczego w Gminie Dolhobyczów w latach 2018 - 2020. Źródło: dane własne GOPS w Dolhobyczowie.

Wskaźnik	2018	2019	2020
Liczba wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych	162	183	238
Kwota wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych	239 061	287 669	433 935
Liczba wypłaconych świadczeń specjalnego zasiłku opiekuńczego	67	77	73
Kwota wypłaconych świadczeń specjalnego zasiłku opiekuńczego	35 504	47 740	44 900

Kolejną formę pomocy udzielanej przez GOPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2018 - 2020 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, zmniejszała się z roku na rok (z 27 w 2018 r. do 23 w 2020 r.), podobnie jak kwota wypłaconych świadczeń (ze 185 400 zł w 2018 r. do 169 981 zł w 2020 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego oraz kwota wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w Gminie Dolhobyczów w latach 2018 - 2020. Źródło: dane własne GOPS w Dolhobyczowie.

Wskaźnik	2018	2019	2020
Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	41	40	36
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	27	25	23
Ogólna kwota wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego	185 400	189 300	169 981

W analizowanym okresie GOPS przyznawał także dodatki mieszkaniowe i dodatki energetyczne. Dodatek mieszkaniowy jest formą pomocy dla osób, które nie są w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. Dodatek może uzyskać osoba, która ma tytuł prawny do lokalu mieszkalnego oraz dochody na osobę nieprzekraczające 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym. Pod uwagę bierze się również powierzchnię lokalu mieszkalnego.

W 2018 r. z dodatków mieszkaniowych skorzystało 50 gospodarstw domowych na łączną kwotę 32 586 zł. W kolejnych latach obserwuje się spadek zarówno liczby gospodarstw domowych, jak i kwot wydatkowanych na dodatki mieszkaniowe. Podobna tendencja występuje w przyznawaniu dodatków energetycznych, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 18. Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków mieszkaniowych i energetycznych oraz kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych i energetycznych w Gminie Dolhobyczów w latach 2018 - 2020. Źródło: dane własne GOPS w Dolhobyczowie.

Wskaźnik	2018	2019	2020
Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków mieszkaniowych	50	35	29
Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych	32 586	27 399	32 271
Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków energetycznych	6	4	4
Kwota wypłaconych dodatków energetycznych	720	483	630

Analizy demograficzne, badania sytuacji na rynku pracy oraz ogólnej sytuacji społecznej pozwalają na wskazanie, że w latach 2021-2028 konieczne będzie kontynuowanie pracy GOPS w Dolhobyczowie w omówionych powyżej obszarach. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych utrzymywała się będzie na stałym poziomie, ewentualne zmiany w tym zakresie wynikać mogą ze zmian zasad przyznawania świadczeń. W związku z rosnącą liczbą rodzin z dziećmi konieczny będzie rozwój wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

3.9. Organizacje pozarządowe

Przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności są organizacje pozarządowe. Stanowią grupę podmiotów funkcjonujących w sferze ekonomii społecznej, która poprzez działalność ekonomiczną i pożytku publicznego służy integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej oraz rozwojowi lokalnemu.

Organizacje pozarządowe pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich

lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W Gminie Dołhobyczów funkcjonują 2 organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie "Aktywni" w Przewodowie oraz Dołhobyczowskie Stowarzyszenie Regionalne w Dołhobyczowie. Samorząd gminy posiada uchwalany corocznie Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art.3 ust.3 ustawy z dnia 26 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy.

W 2021 roku jako priorytetowe zadania publiczne do realizacji we współpracy z organizacjami pozarządowymi zostały wskazane: w zakresie pomocy społecznej, pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób. W zakresie nauki, szkolnictwa, edukacji, oświaty i wychowania - organizowanie czasu wspólnego wśród dzieci i młodzieży. W zakresie kultury, sztuki - organizowanie imprez kulturalnych, upowszechnianie i promocja lokalnej twórczości ludowej. W zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej - propagowanie aktywnego wypoczynku dzieci i młodzieży, organizacja rozgrywek, udział w zawodach sportowych, reprezentowanie gminy w rozgrywkach międzyklubowych poza gminą. Ostatnim zadaniem publicznym wskazano: Dotowanie transportu i opieki podczas przewozu dzieci niepełnosprawnych do placówki w celu realizacji obowiązku szkolnego.

3.10. Wyniki badań ankietowych

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Dołhobyczów posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczówna lata 2021 - 2028

m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 40 wypełnionych anonimowo ankiet.

Osoby badane reprezentowały następujące kategorie:

Wiek:

- do 18 lat - 0 osób
- 19 - 30 lat - 5 osób
- 31 - 60 lat - 32 osoby
- 61 - 75 lat - 3 osoby
- powyżej 75 lat - 0 osób

Wykształcenie:

- podstawowe - 1 osoba
- gimnazjalne - 0 osób
- zasadnicze zawodowe - 11 osób
- średnie - 15 osób
- wyższe - 13 osób

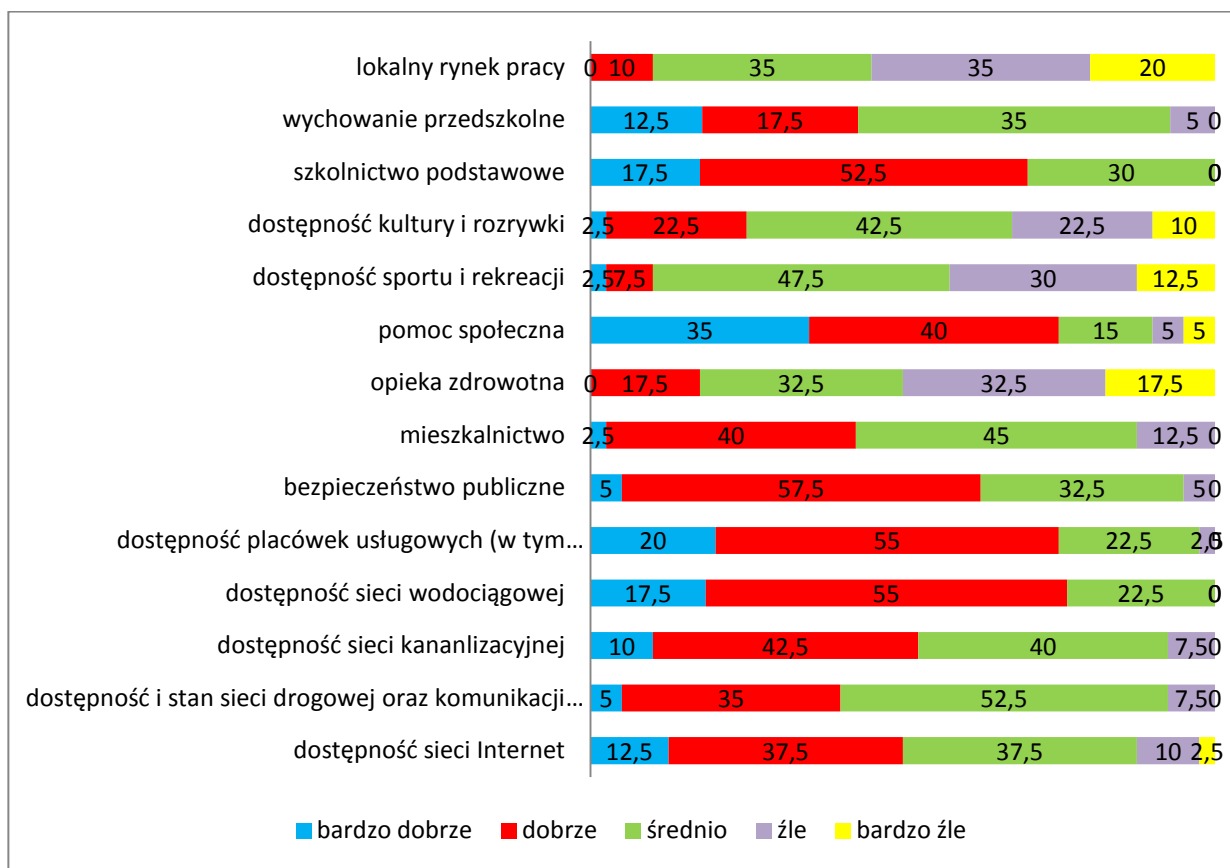
Sytuacja zawodowa:

- pracownik - 19 osób
- rolnik - 9 osób
- przedsiębiorca - 2 osoby
- uczeń/student - 0 osób
- bezrobotny - 6 osób
- emeryt/rencista - 4 osoby
- bierny zawodowo - 0 osób.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Warunki życia w gminie. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

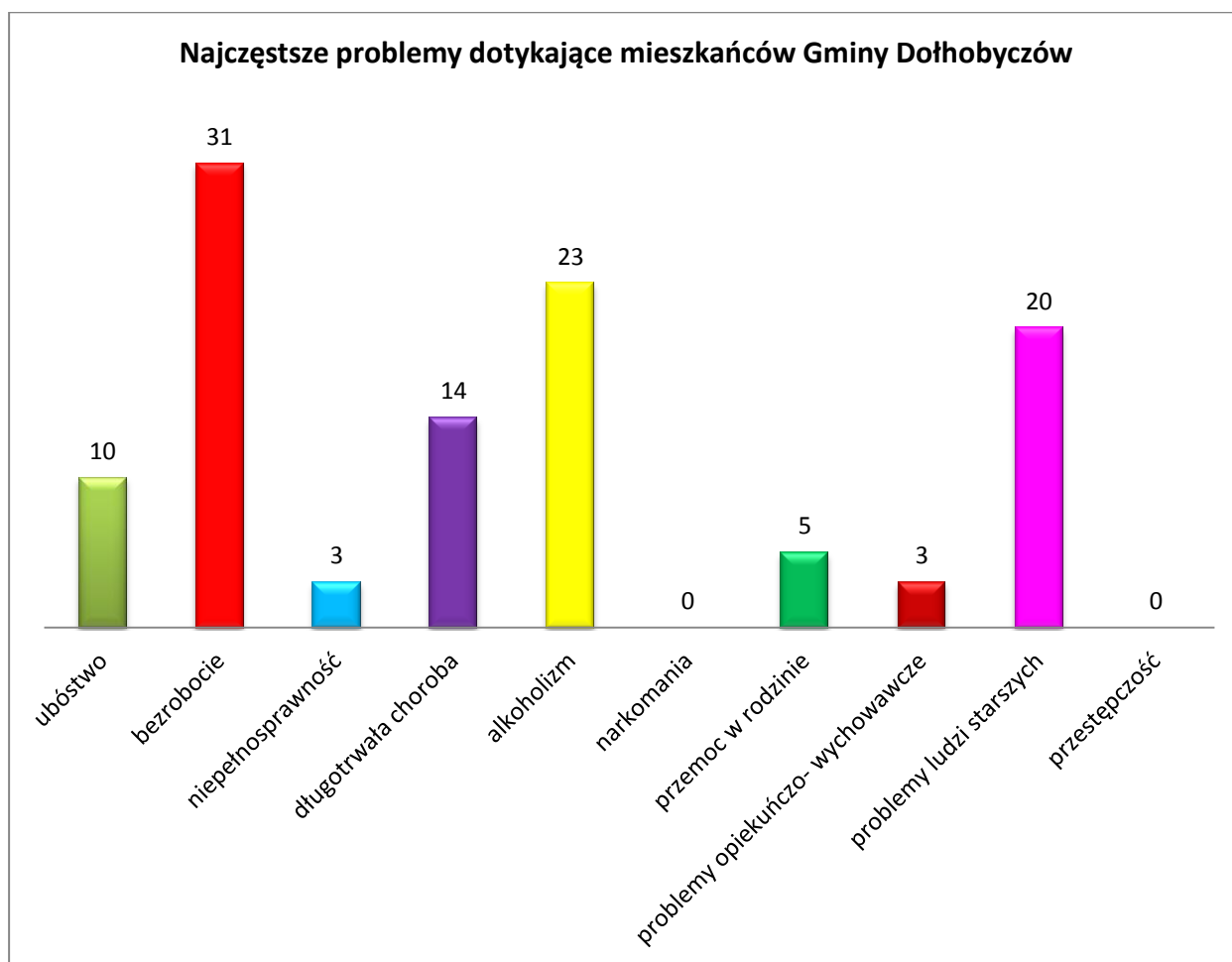
Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najwyżej ocenili pomoc społeczną i dostępność placówek usługowych, w tym handlowych (łącznie po 75% ocen bardzo dobrych i dobrych), dostępność do sieci wodociągowej i szkolnictwo podstawowe (w sumie 72,5% i 70% ocen bardzo dobrych i dobrych).

Najniżej ankietowani ocenili lokalny rynek pracy i opiekę zdrowotną (łącznie po 50,0% ocen bardzo złych i złych) oraz dostępność sportu i rekreacji (łącznie 42,5% ocen bardzo złych i złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Można było zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 15. Najczęstsze problemy dotykające mieszkańców Gminy Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

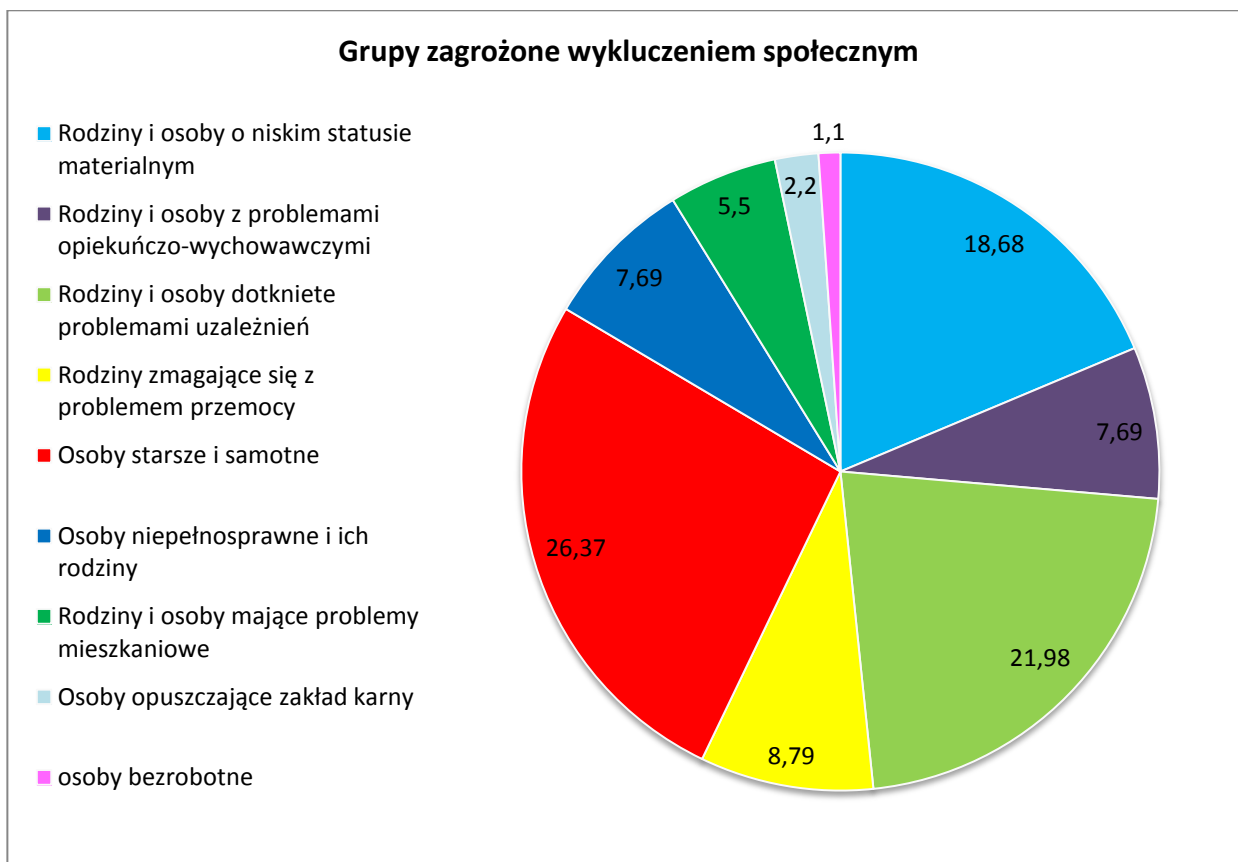

Za problemy, który najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci uznali bezrobocie (31), alkoholizm (23), a także problemy osób starszych (20).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowani identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Można było zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 16. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

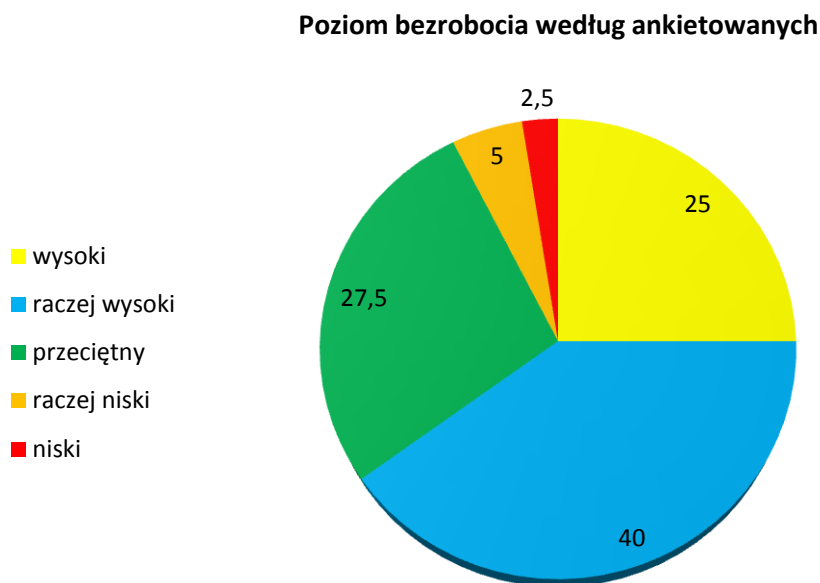

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są osoby starsze i samotne (26,37%), rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (21,98%), a także rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (18,68%).

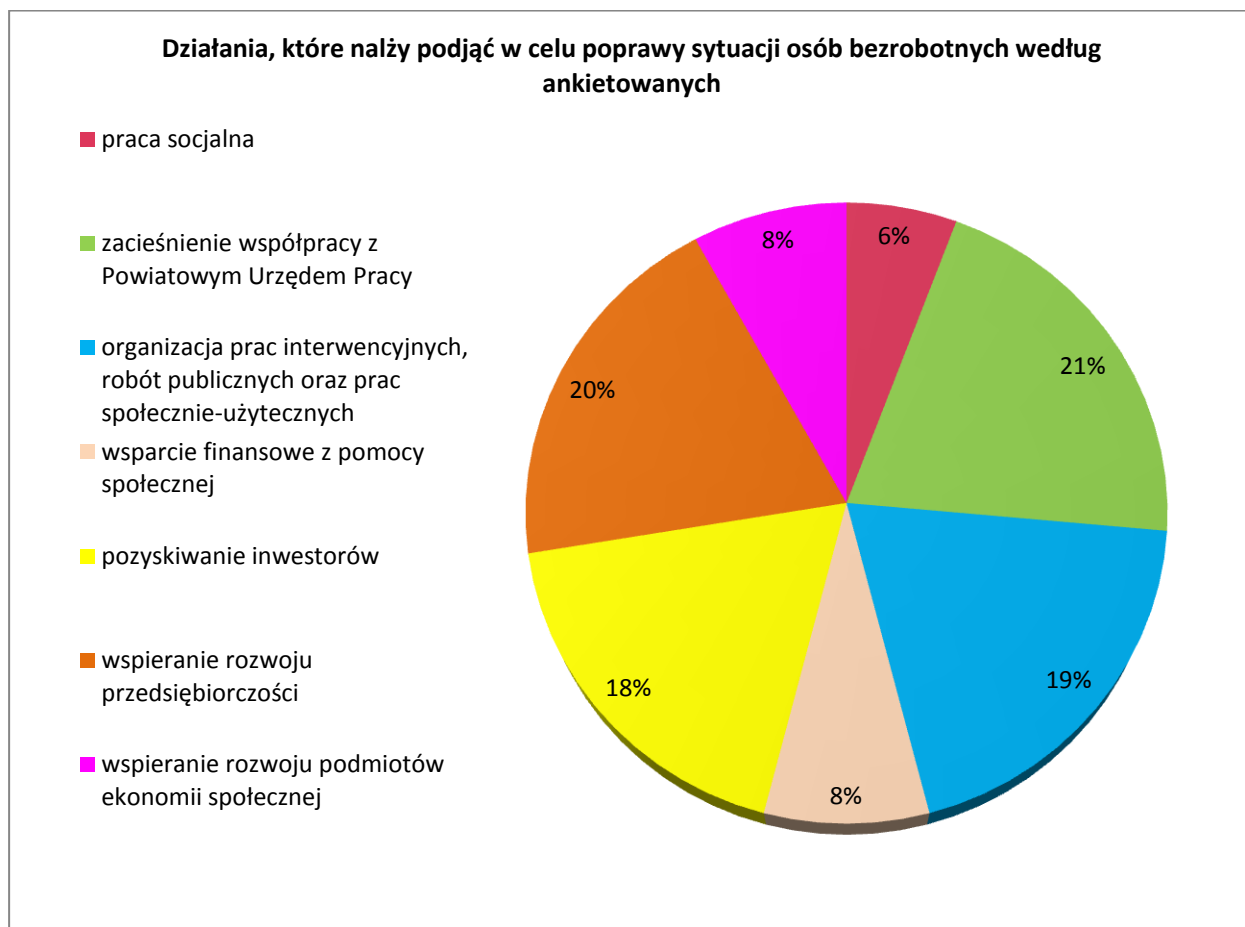
W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 17. Poziom bezrobocia w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 18. Działania, które należy podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

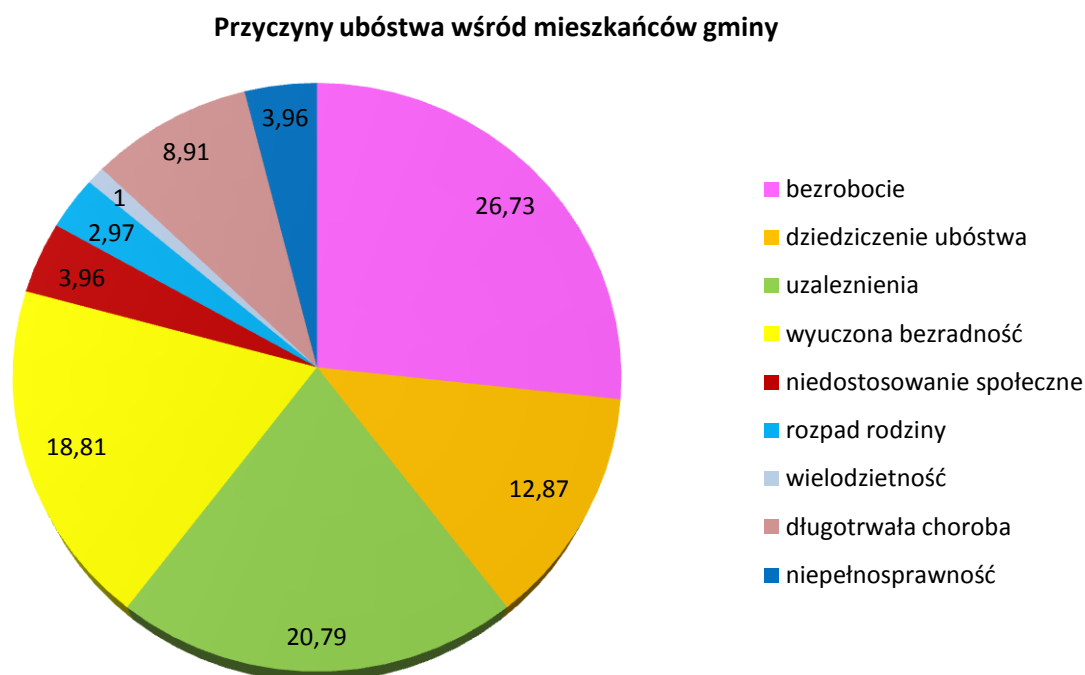
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczówna lata 2021 - 2028

W opinii ankietowanych poziom bezrobocia w gminie jest wysoki i raczej wysoki (65,0%). Jednocześnie zdaniem 27,5% badanych jest on przeciętny.

Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych, respondenci najczęściej wymieniali: zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych - poprzez poradnictwo, staż, kursy, szkolenia (20,69%) oraz organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych na równi ze wzmacnianiem rozwoju przedsiębiorczości (po 19,54 %).

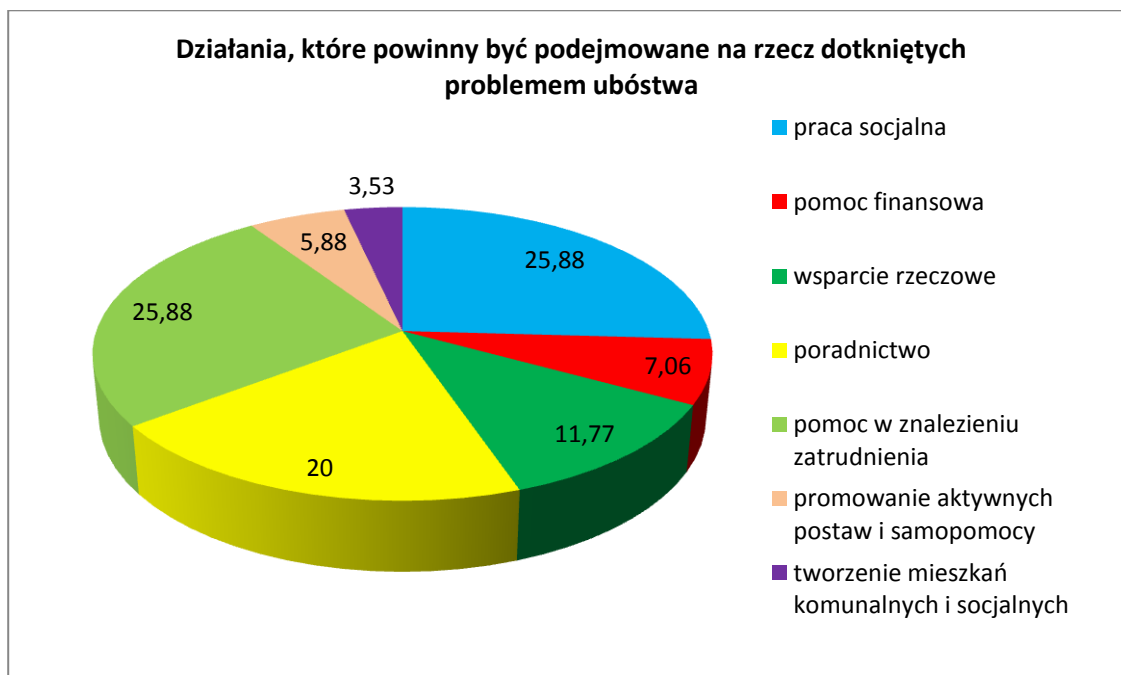
W odpowiedzi na następane pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 19. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców Gminy Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 20. Działania, które należy podjąć na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa w Gminie Dołhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

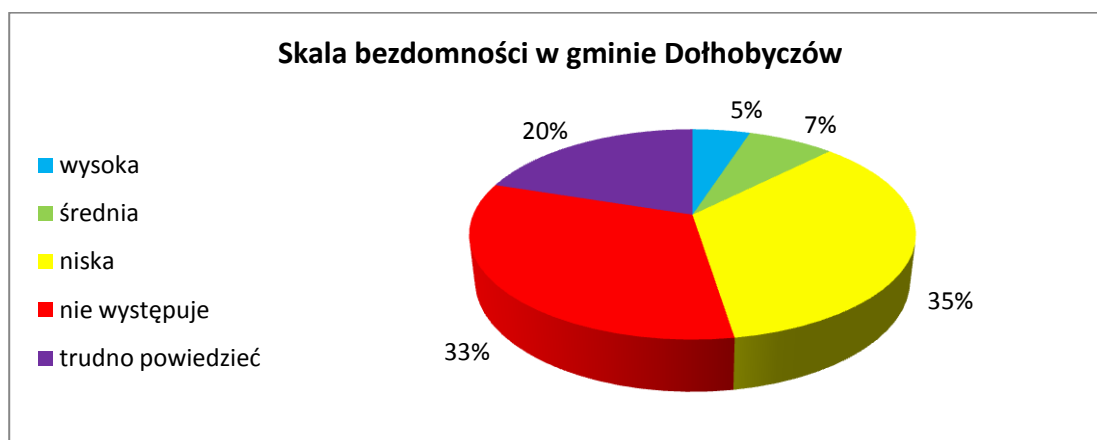

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali bezrobocie (26,73%), uzależnienia (20,79%) oraz wyuczoną bezradność (18,81%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (25,88%) oraz prowadzić pracę socjalną (25,88%) i poradnictwo (20%).

Ankietowani odpowiadając na następane pytanie określili skalę bezdomności w gminie, co przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21. Skala problemu bezdomności w Gminie Dołhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

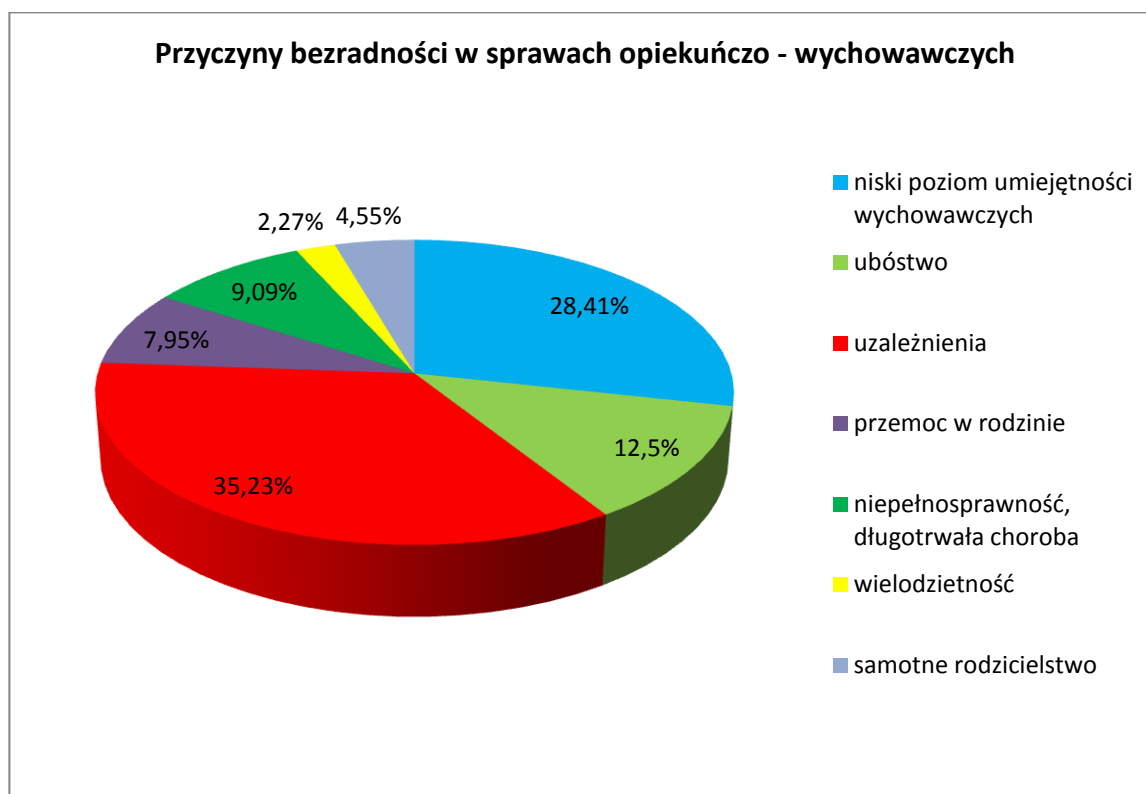

Większość respondentów (35%) stwierdziło, że skala bezradności w gminie jest niska. Jednocześnie 33% ankietowanych uznało, że problem ten w gminie nie występuje.

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowani identyfikowali przyczyny występowania bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 22. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

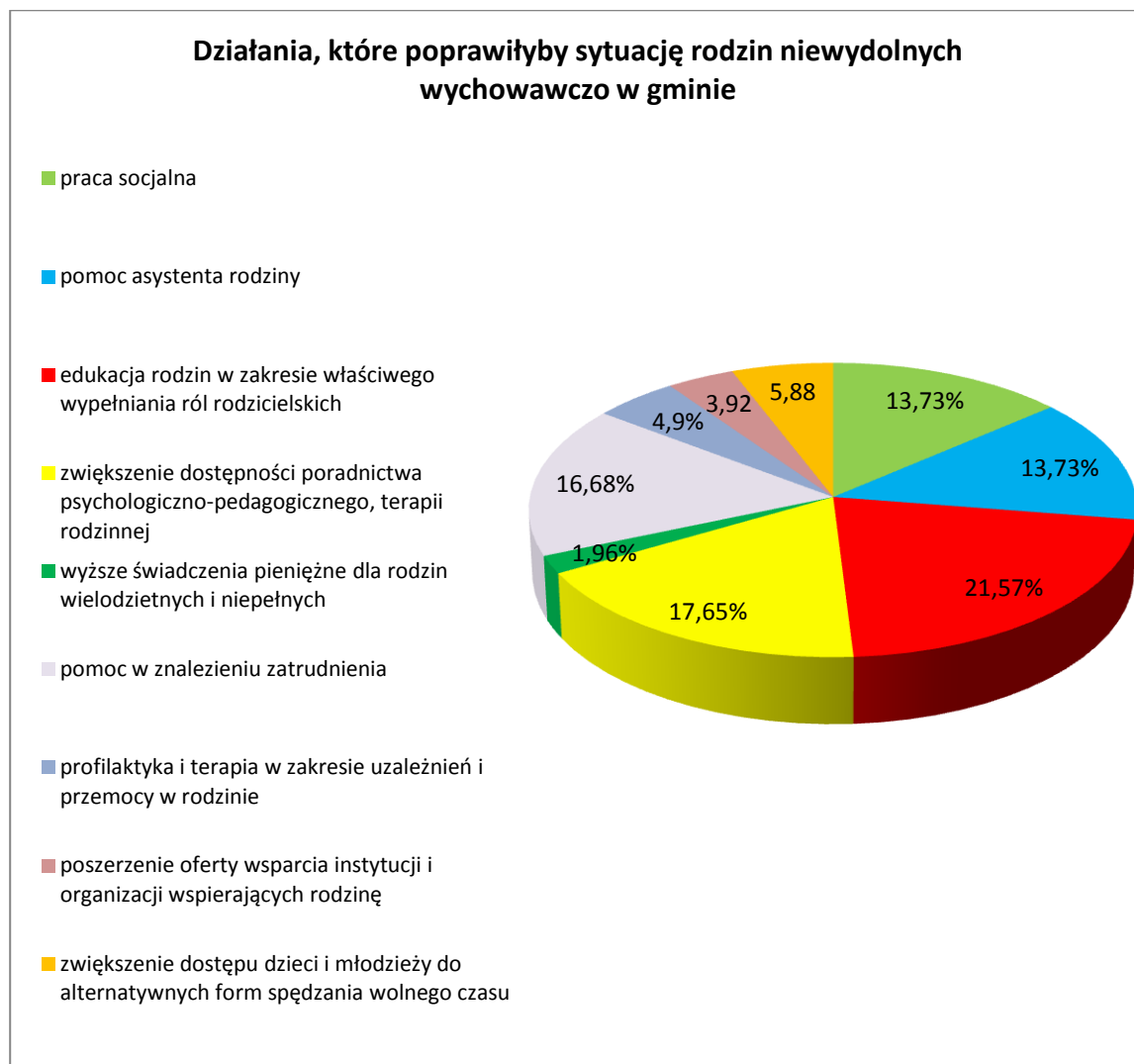

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (35,23%) oraz niski poziom umiejętności wychowawczych (28,41%).

W następnym pytaniu respondenci wskazywali działania, które poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 23. Działania, które poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

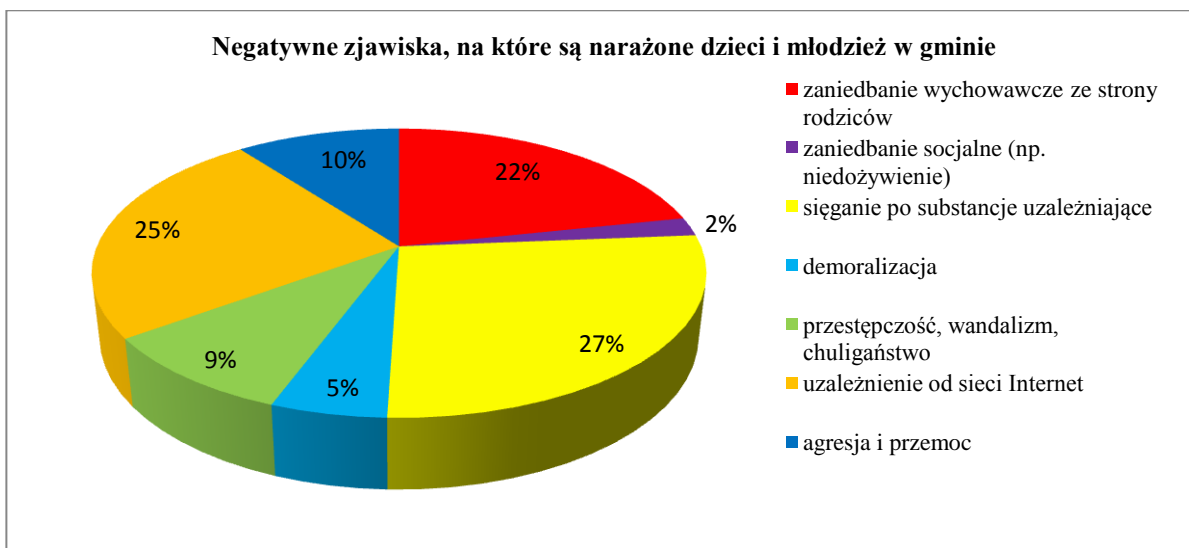

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali edukację rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (21,57%), zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, terapii rodzinnej (17,65%) oraz pomoc w znalezieniu zatrudnienia (16,68%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie na jakie negatywne zjawiska społeczne są narażone dzieci i młodzież w gminie. Odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

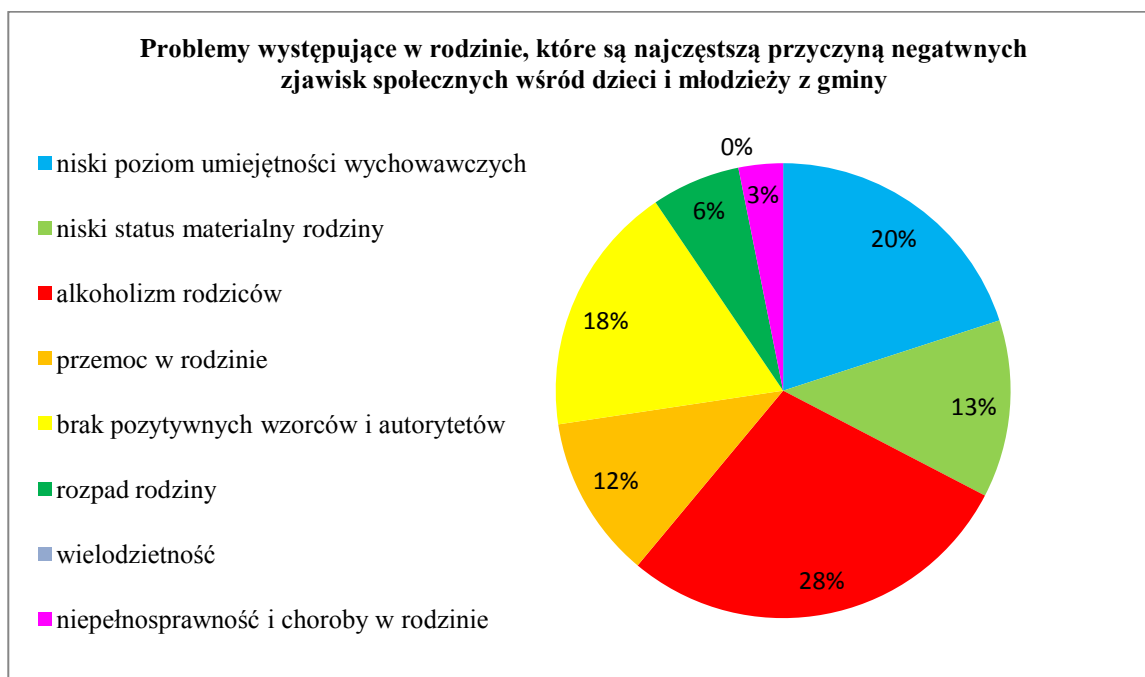
Wykres 24. Negatywne zjawiska, na które są narażone dzieci i młodzież w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Ankietowani wśród negatywnych zjawisk, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież w gminie wymienili: sięganie po substancje uzależniające (27%), uzależnienie od sieci Internet (25%) oraz zaniechanie wychowawcze ze strony rodziców (22%).

Respondenci odpowiadając na następane pytanie określili jakie problemy występujące w rodzinie są najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy. Poniższy wykres przedstawia odpowiedzi.

Wykres 25. Problemy występujące w rodzinie, które są najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych spośród problemów występujących w rodzinie będących najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy wymienili: alkoholizm rodziców (28%), niski poziom umiejętności wychowawczych (20%) oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów (18%).

W kolejnych pytaniach poproszono ankietowanych o wskazanie problemów występujących w środowisku lokalnym, które są najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy oraz działań mogących być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w gminie. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

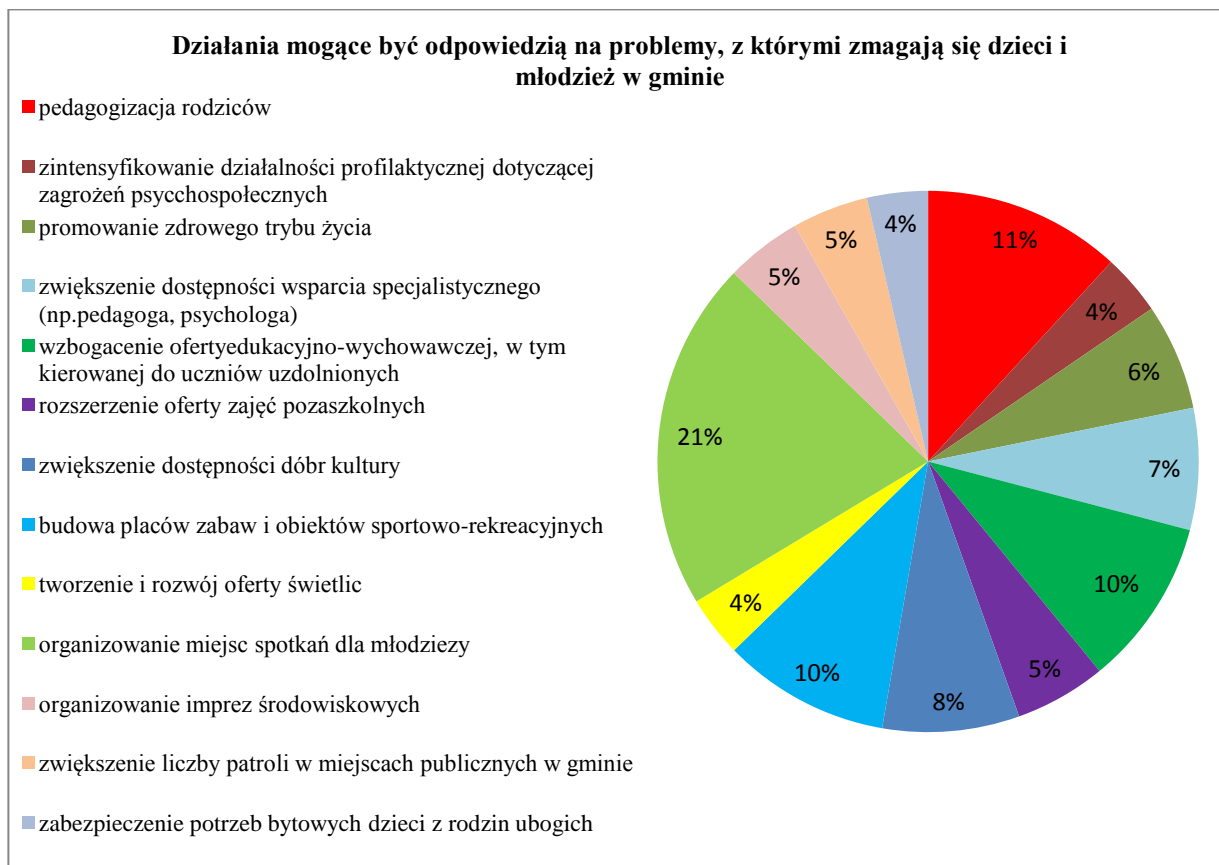
Wykres 26. Problemy występujące w środowisku lokalnym, które są najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych wśród problemów występujących w środowisku lokalnym, które są najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy są: ograniczony dostęp do placówek kulturalnych i obiektów sportowo-rekreacyjnych (24%), brak miejsc spotkań, np. klubów młodzieżowych (22%) oraz brak perspektyw po zakończeniu edukacji (19%).

Wykres 27. Działania mogące być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w Gminie Dolhobyczów.
Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród działań, które mogłyby być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w gminie, respondenci wskazali: organizowanie miejsc spotkań dla młodzieży (21%), pedagogizacja rodziców (11%) oraz wzbogacenie oferty edukacyjno-wychowawczej, w tym kierowanej do uczniów uzdolnionych i budowa placów zabaw i obiektów sportowo-rekreacyjnych (po 10%).

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazywali przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz działania, które powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin.

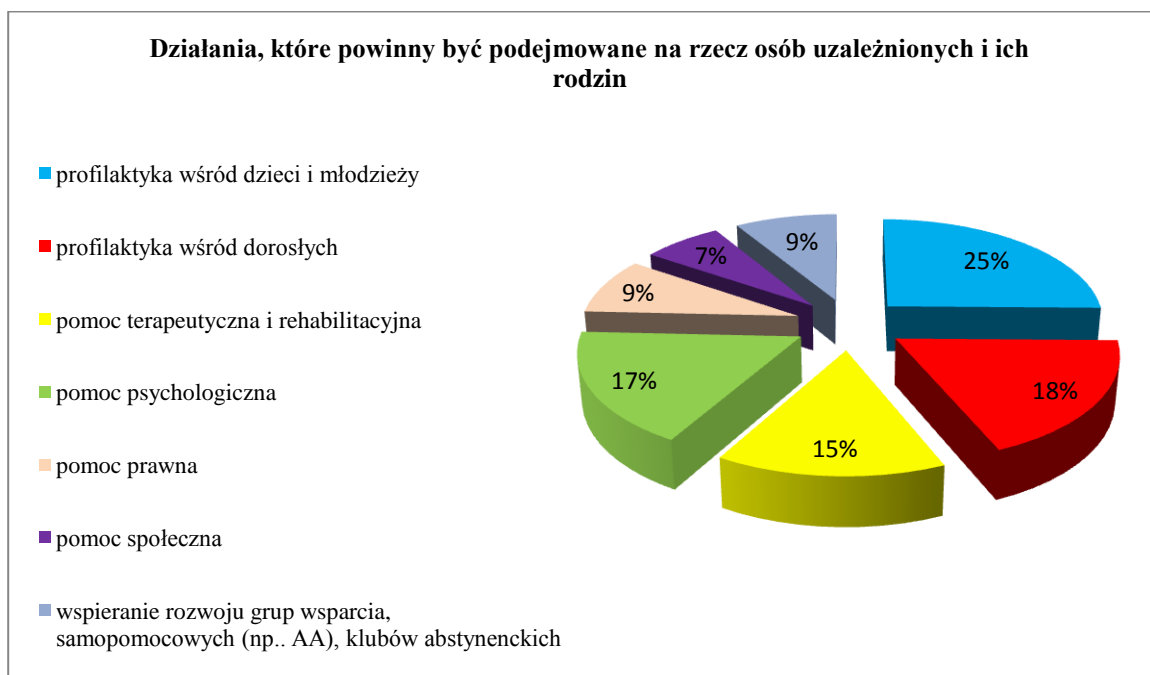

Wykres 28. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani wskazali: bezrobocie, utrata pracy (25%), niezaradność życiową (24%) oraz indywidualne skłonności do popadania w nałogi (17%) i konflikt w rodzinie, rozpad rodziny (16%).

Wykres 29. Działania, które powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczówna lata 2021 - 2028

Zdaniem badanych, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na: prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (25%), prowadzeniu profilaktyki wśród dorosłych (18%) oraz zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (17%) i pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej (15%).

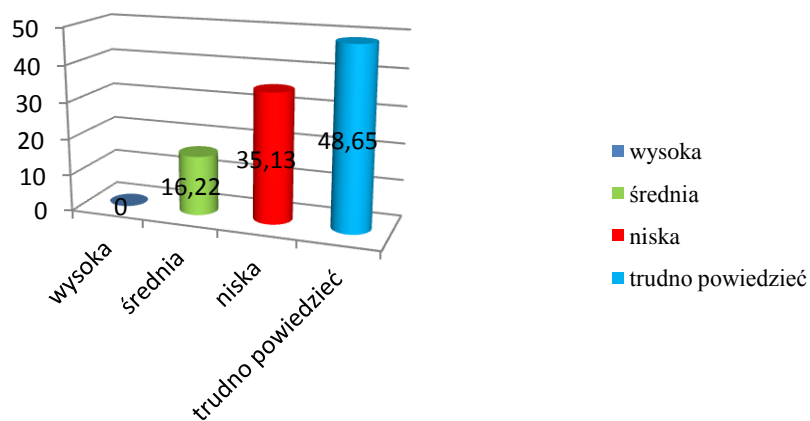
Następnie zapytano ankietowanych o znajomość występowania w najbliższym otoczeniu zjawiska narkomanii oraz o ocenienie jego skali. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 30. Występowanie w najbliższym otoczeniu zjawiska narkomanii. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych (90%) stwierdziła, że w jej najbliższym otoczeniu nie występuje zjawisko narkomanii.

Wykres 31. Skala występowania zjawiska narkomanii w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Część ankietowanych (48,65%) stwierdziła, że trudno powiedzieć jaka jest skala występowania zjawiska narkomanii w gminie. 35,13% badanych odpowiedziało, że niska, a 16,22 %, że średnia.

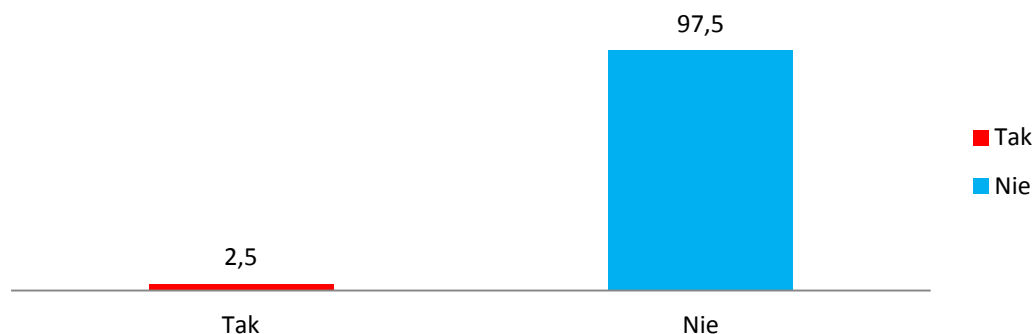
Następnie poproszono respondentów o wskazanie najczęstszych przyczyn sięgania po narkotyki. Odpowiedzi w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 32. Najczęstsze przyczyny sięgania po narkotyki. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Poproszono również respondentów o odpowiedź na pytanie czy znają miejsca, w których rozprowadzane są narkotyki. Odpowiedzi zawarte są w poniższym wykresie.

Wykres 33. Czy mieszkańcy gminy znają miejsca, w których rozprowadzane są narkotyki? Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość respondentów (97,50%) odpowiedziała, że nie zna miejsc, gdzie rozprowadzane są narkotyki. 2,5% badanych stwierdziło, że zna takie miejsca wskazując, że są to osoby prywatne.

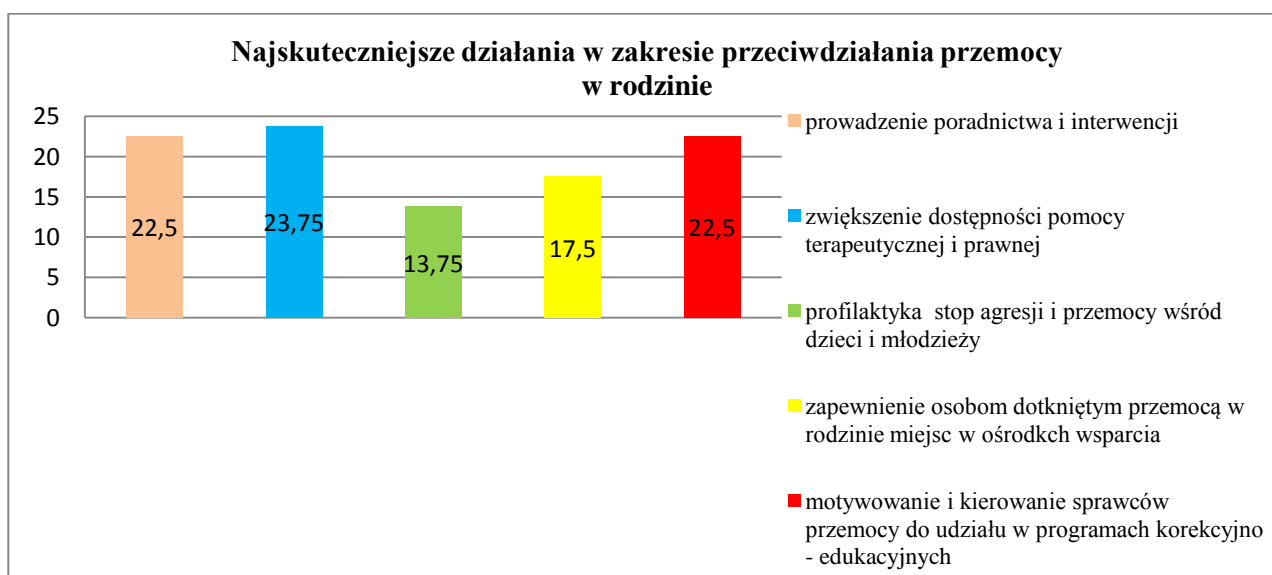
Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania w najbliższym otoczeniu problemu przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 34. Znajomość przypadków występowania w najbliższym otoczeniu zjawiska przemocy w rodzinie. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Ponad połowa badanych stwierdziła, że nie zna takich przypadków (38%) i nie słyszała o takich przypadkach (13%). Natomiast 27 % respondentów słyszało o przypadkach występowania w najbliższym otoczeniu przemocy w rodzinie, a 22% zna takie przypadki.

Wykres 35. Najskuteczniejsze działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

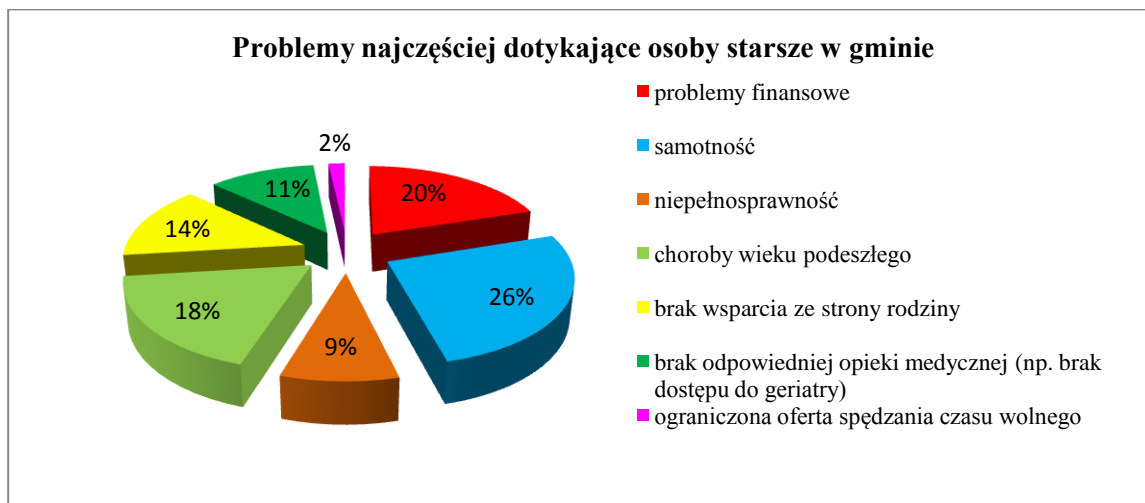
Do najskuteczniejszych działań respondenci zaliczyli: zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej (23,75%), oraz prowadzenie poradnictwa i interwencji i motywowanie

i kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno - edukacyjnych (po 22,50%).

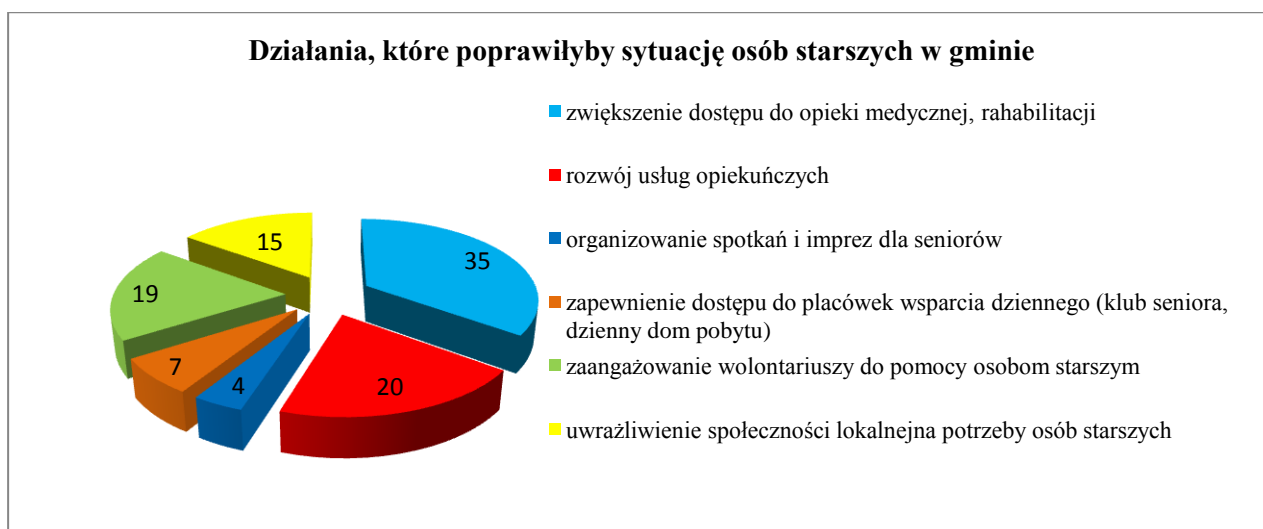
Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 36. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są samotność (26%), problemy finansowe (20%), choroby wieku podeszłego (18%) oraz brak wsparcia ze strony rodziny (14%).

Wykres 37. Działania, które poprawiłyby sytuację osób starszych w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

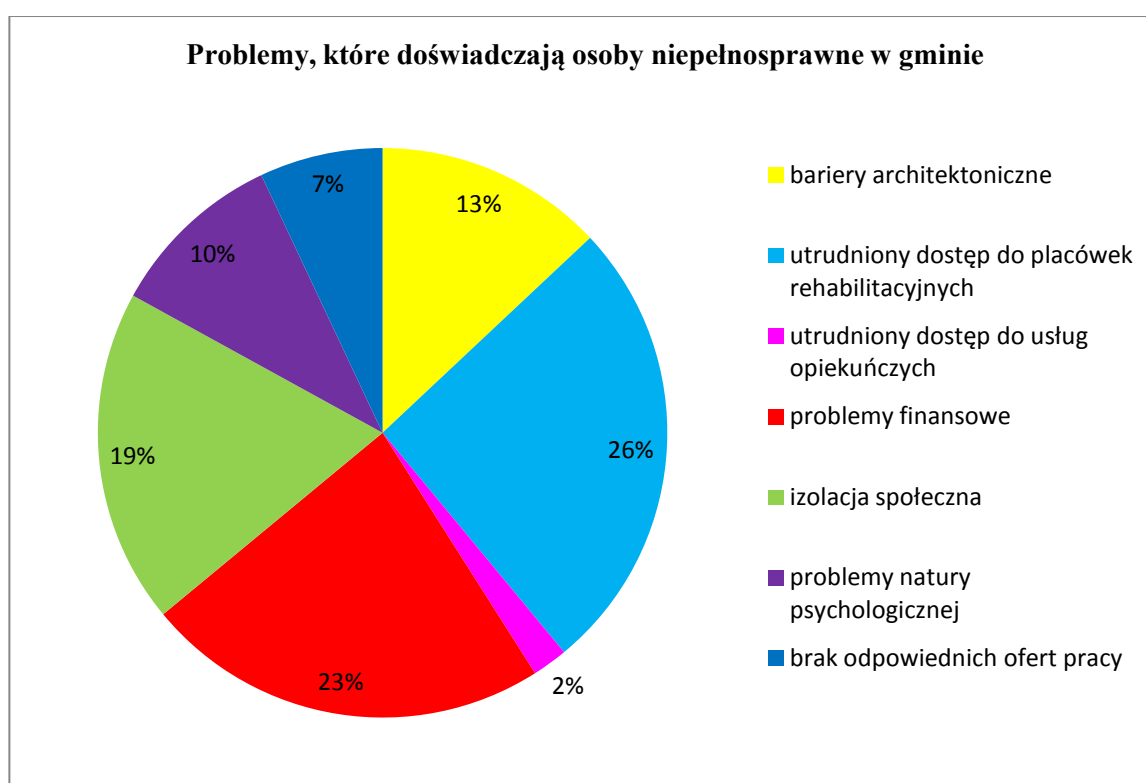

Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji osób starszych w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zwiększenie dostępu do opieki medycznej, rehabilitacji (35%), rozwój usług opiekuńczych (20%) oraz zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (19%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

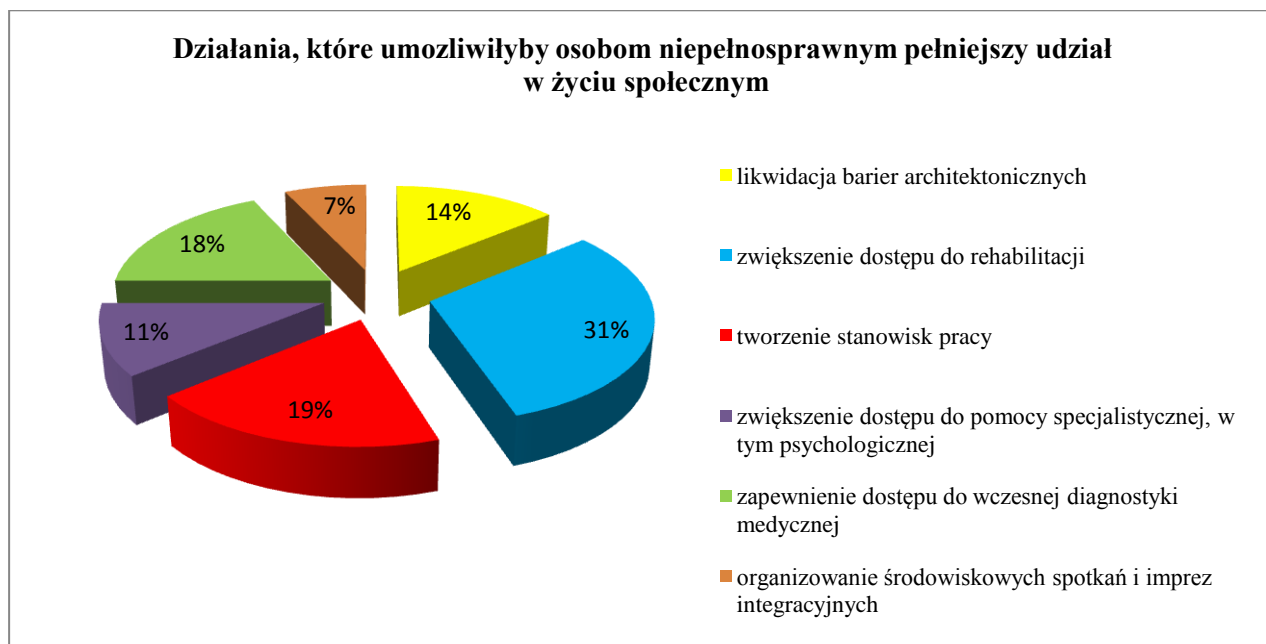
Wykres 38. Problemy, które doświadczają osoby niepełnosprawne w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (26%), problemy finansowe (23%), izolacja społeczna (19%) i bariery architektoniczne (13%).

Wykres 39. Działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

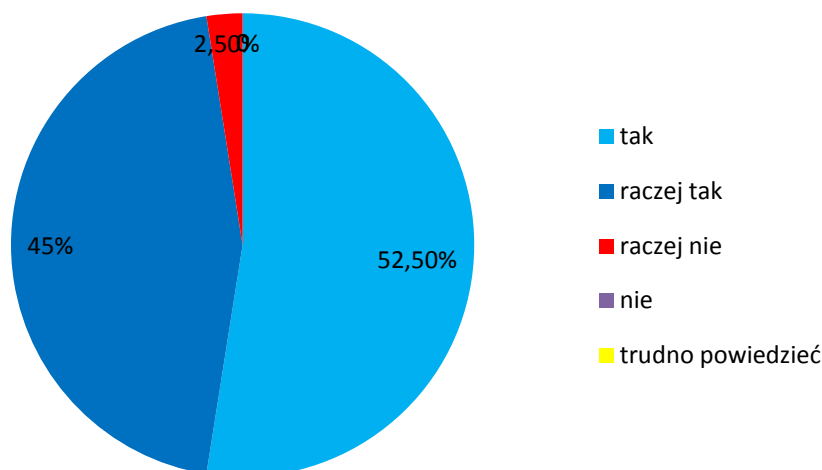

W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na: zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (31%), tworzeniu stanowisk pracy (19%) oraz zapewnieniu dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej (18%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 40. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie? Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

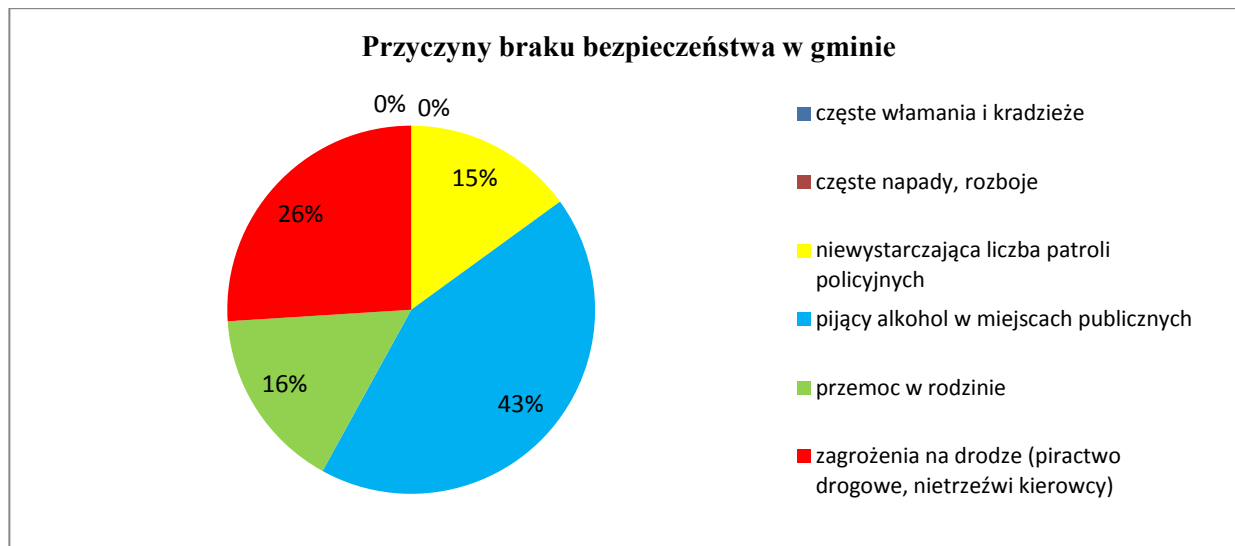

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczówna lata 2021 - 2028

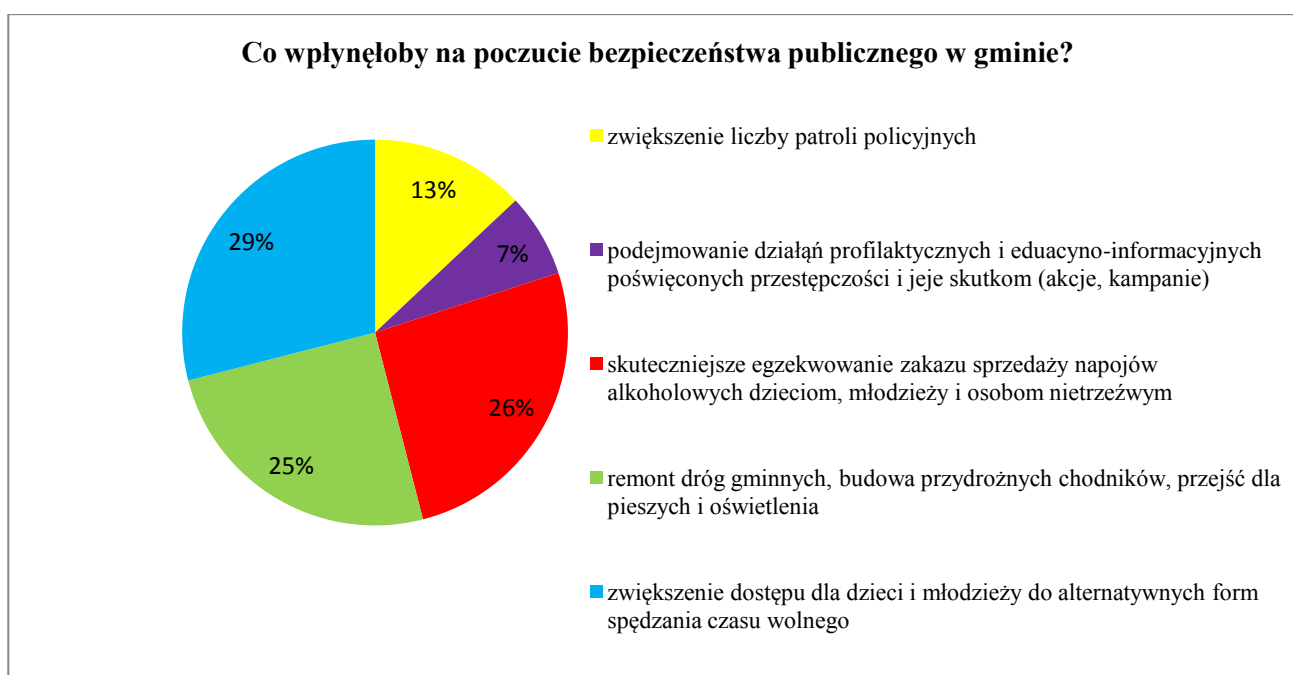
Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 97,5%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania bądź raczej bezpiecznie. Jedynie 2,5% badanych było odmiennego zdania.

Wykres 41. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali: osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (43%), zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy) - 26% oraz przemoc w rodzinie (16%) i niewystarczająca liczba patroli policyjnych (15%).

Wykres 42. Co wpłynęłoby na poczucie bezpieczeństwa publicznego w gminie? Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak: zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (29%), skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (26%) oraz remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (25%).

3.11. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. Akronim pochodzi od angielskich wyrazów: *strengths* ("S" - siły, atuty, mocne strony), *weaknesses* ("W" - słabości, słabe strony), *opportunities* ("O" - szanse, okazje, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym), *threats* ("T" - zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne). W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• atrakcyjne położenie geograficzne (przejście graniczne na terenie gminy)• różnorodna oferta kulturalna skierowana do mieszkańców• liczne obiekty zabytkowe na terenie gminy• wykwalifikowana i doświadczona kadra placówki powołanej do wspierania mieszkańców w rozwiązywaniu problemów społecznych• dobra znajomość środowiska lokalnego oraz jego potrzeb• współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, w tym osób	<ul style="list-style-type: none">• ujemny przyrost naturalny• wzrost osób starszych w ogólnej liczbie ludności• ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki lekarskiej, w tym opieki geriatrycznej• brak bazy rehabilitacyjnej w gminie• mała liczba dużych i średnich zakładów pracy• utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia powodujący ubożenie społeczeństwa• brak doświadczenia zawodowego i kwalifikacji osób bezrobotnych• mała liczba aktywnych i prężnie działających organizacji pozarządowych

<p>niepełnosprawnych</p> <ul style="list-style-type: none">• pozyskiwanie środków finansowych na realizację przedsięwzięć adresowanych do społeczności lokalnej• funkcjonowanie Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego• aktywność społeczna mieszkańców w Kołach Gospodyń Wiejskich	<p>i podmiotów ekonomii społecznej</p> <ul style="list-style-type: none">• niedostateczna liczba mieszkań komunalnych, socjalnych• nierozwinięty wolontariat, m.in. brak wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne• ograniczona oferta możliwości spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży• ograniczona działalność terapeutyczna i rehabilitacyjna w obszarze uzależnień
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none">• skuteczniejsze pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych, m.in. z funduszy Unii Europejskiej• wsparcie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w ramach programów• wspieranie działań i różnorodne inwestowanie w rozwój zasobów ludzkich oraz wzrost efektywności zatrudnieniowej po zrealizowanych formach wsparcia• pełniejsze i efektywniejsze wykorzystywanie potencjału kadry instytucji i organizacji pozarządowych w udzielaniu wsparcia osobom potrzebującym pomocy• rosnąca rola inicjatyw organizacji pozarządowych	<ul style="list-style-type: none">• wzrastająca liczba seniorów, osób chorych i niepełnosprawnych pozbawionych opieki rodziny i wymagających wsparcia• utrzymywanie się zjawiska bezrobocia długookresowego• brak inwestycji przekładających się na nowe miejsca pracy• migracja zarobkowa zwłaszcza młodych, wykształconych osób• niespójność systemu polityki społecznej• zmiany w sferze polityki społecznej• niewystarczająca ilość środków przeznaczonych na realizację programów promocji i profilaktyki• wzrastający dostęp do substancji psychoaktywnych oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień

3.12. Wnioski z diagnozy

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Dołhobyczów pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Do głównych, zidentyfikowanych problemów społecznych należą:

1. Bezrobocie i bierność zawodowa.
2. Trudności opiekuńczo-wychowawcze i niskie kompetencje społeczne rodzin;

3. Problemy zdrowotne i w zakresie funkcjonowania społecznego seniorów;
4. Trudności w funkcjonowaniu społeczno-zawodowym osób niepełnosprawnych;
5. Uzależnienia;
6. Przemoc w rodzinie;

Cechą wskazanych problemów społecznych wpływającą na trudność ich rozwiązania jest wzajemne powiązanie. Bardzo często osoby i rodziny dotknięte są nie tylko jednym problemem, ale kilkoma jednocześnie. To sprawia, że sytuacja jest szczególnie skomplikowana, a możliwości samodzielnego przezwyciężenia trudności znacząco ograniczone.

Istotną kwestią są problemy zdrowotne, przekładające się na konieczność korzystania ze specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz wysokie wydatki na leczenie, a także ograniczenia w funkcjonowaniu społecznym dotyczą osób starszych. Bardzo często podeszły wiek wiąże się z występowaniem chorób i niepełnosprawności, natomiast związana z wiekiem ograniczona sprawność dotyczy większości seniorów. Seniorzy stanowią bardzo zróżnicowaną grupę społeczną. Nie można więc postrzegać ich potrzeb i potencjału w jednakowy sposób i jednowymiarowo. W tej grupie można wyróżnić zarówno osoby aktywne fizycznie i społecznie, samodzielne, utrzymujące satysfakcjonujące relacje z bliskimi i przyjaciółmi, wśród których też niejednokrotnie znajdują się dorosłe dzieci opiekujące się starszymi rodzicami (opiekunowie nieformalni); osoby samodzielne w zróżnicowanych grupach wiekowych, które potrzebują zachęty do aktywnego udziału w życiu społecznym gminy, które mają potencjał i chęć rozwoju, ale potrzebują rzetelnych informacji i wskazówek; osoby częściowo zależne, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, jak również osoby niesamodzielne, całkowicie zależne od pomocy innych.

Wiele osób starszych boryka się również z osamotnieniem, wynikającym z braku zainteresowania lub możliwości wsparcia ze strony najbliższej rodziny. Problemy ekonomiczne seniorów są spowodowane z jednej strony niskimi dochodami, z drugiej zwiększonymi wydatkami na leczenie czy opłaty mieszkaniowe. Te ostatnie stanowią duży udział w budżetach osób starszych prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe. Warto zauważyć, że żyjemy w nowoczesnym świecie, w którym podmiotowe i równoprawne traktowanie wszystkich grup społecznych uznane jest za standard, dlatego też konieczna jest dbałość o to, by utrwalac znaczenie starszych mieszkańców gminy i ich miejsce w społecznej hierarchii.

Kolejnym istotnym problemem są trudności w realizacji funkcji opiekuńczo - wychowawczej oraz niskie kompetencje społeczne rodzin. W sposób szczególny problemy te wpływają na dzieci, co przekłada się na ich problemy edukacyjne i w funkcjonowaniu

społecznym. Niewydolność rodzin często dotyczy rodzin niepełnych i wielodzietnych, rodzin ubogich oraz tych, w których występują uzależnienia.

Zidentyfikować można również problemy funkcjonowania społeczno-zawodowego osób niepełnosprawnych, które wiążą się z zakresem niesprawności, ale także barierami architektonicznymi, niewielką ofertą integracyjną i aktywizacyjną oraz ograniczonymi, w porównaniu do osób pełnosprawnych, możliwościami zatrudnienia.

Ważnym problemem jest przemoc w rodzinie. Stanowi ona zjawisko trudne do zdiagnozowania, negatywnie wpływające na życie osób podlegających przemocy, którymi najczęściej są kobiety i dzieci.

Bezrobocie oraz bierność zawodowa, polegająca na braku próby podjęcia zatrudnienia jest znaczącym problemem jednostek, ale i rodzin, prowadzącym do ubóstwa i wykluczenia społecznego. Pomimo niskiej stopy bezrobocia osoby długotrwale bezrobotne mają duży problem z podjęciem zatrudnienia, co oznacza konieczność działań o charakterze aktywizacyjnym, ale również integracyjnym, wspierającym funkcjonowanie społeczne i przywracających umiejętności niezbędne na rynku pracy.

Problemem, często współwystępującym z ubóstwem i bezrobociem, chociaż formalnie przyjmującym mniejszy zasięg są uzależnienia. Najczęściej identyfikujemy uzależnienia od alkoholu, znacząco rzadziej od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych. Uzależnienia wpływają na warunki życia nie tylko osoby uzależnionej, ale również jej najbliższych, są przyczyną nawarstwiania się problemów społecznych w związku z trudnościami związanymi z funkcjonowaniem społeczno-zawodowym osoby uzależnionej. Często prowadzą do konfliktów rodzinnych oraz przemocy w rodzinie.

Występowanie problemów społecznych oraz szczególne narażenie na nie określonych kategorii społecznych, jak: rodziny z dziećmi (szczególnie niepełne i wielodzietne), osoby starsze czy niepełnosprawne, powoduje konieczność podjęcia aktywnych działań na rzecz przewycięzania kwestii społecznych.

IV. CZĘŚĆ PROGNOSTYCZNA

4.1. Misja i wizja

Kluczowym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest doprowadzenie do rozwiązania, a przynajmniej złagodzenia, istotnych w lokalnej perspektywie problemów społecznych. Dla realizacji tego celu niezbędne jest przeprowadzenie diagnozy, a następnie wytyczenie planów przyszłych działań.

Określenie społecznej misji gminy sprzyja ukierunkowaniu celów i zadań strategii na jej realizację, a co za tym idzie skoncentrowanie działań instytucji publicznych, społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych na poprawie jakości życia mieszkańców. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczów na lata 2021-2028 przyjęła misję społeczną jako wytyczną swoich działań:

Gmina Dolhobyczów miejscem wyrównywania szans społecznych i tworzenia warunków sprzyjających przeciwdziałaniu marginalizacji osób znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży oraz seniorów.

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Wizja organizacji jest pożądanym obrazem przyszłości. Wytycza ogólny kierunek dla organizacji ale jest czymś dynamicznym, co może zmieniać się w czasie. Zawiera w sobie element marzycielski, jest wyzwaniem. Wizję Gminy Dolhobyczów w perspektywie czasowej do 2028 roku sformułowano w sposób następujący:

Gmina Dolhobyczów jest dla mieszkańców miejscem zapewniającym warunki do dobrego życia. To gmina, w której system pomocy społecznej zapewnia poczucie stabilności i bezpieczeństwa oraz tworzy warunki do rozwoju jednostek i rodzin. To gmina, która dba o mieszkańców w każdym wieku.

Kluczowym zadaniem lokalnych władz jest zapewnienie wysokiego poziomu życia swoim mieszkańcom, a więc stworzenie możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Na szczególną uwagę zasługują osoby, które z różnych przyczyn samodzielnie nie są w stanie włączyć się w szereg przemian podnoszących warunki życiowe społeczności lokalnej.

4.2. Cele strategiczne

Celem strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywność obywatelską, poprawę sytuacji materialnej, co przekłada się na działania na rzecz poprawy zatrudnienia oraz budowania lokalnego rynku pracy. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty.

Na podstawie dokonanej analizy SWOT i diagnozy obszarów problemowych wyróżniono następujące cele strategiczne, których osiągnięcie zaplanowano w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczów na lata 2021- 2028:

- 1. Aktywizacja społeczno - zawodowa mieszkańców Gminy Dolhobyczów**
- 2. Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju.**
- 3. Stworzenie spójnego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, niesamodzielnymi, zależnych i w podeszłym wieku.**
- 4. Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej.**
- 5. Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego.**

CEL STRATEGICZNY NR 1

- 1. Aktywizacja społeczno - zawodowa mieszkańców Gminy Dolhobyczów**

CELE OPERACYJNE

- 1.1. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
- 1.2. Aktywizacja społeczno - zawodowa osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.

ZADANIA DO CELU OPERACYJNEGO NR 1.1

- 1.1.1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny i programy aktywności lokalnej.
- 1.1.2. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową i rzeczową udzielaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

WSKAŹNIKI REALIZACJI

- liczba osób bezrobotnych w gminie;
- liczba osób i rodzin objętych wsparciem w postaci świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego;
- liczba osób objętych pracą socjalną, kontraktem socjalnym.

ZADANIA DO CELU OPERACYJNEGO NR 1.2

- 1.2.1. Realizacja prac społecznie użytecznych, staży zawodowych, prac interwencyjnych, robót publicznych.
- 1.2.2. Prowadzenie kursów i szkoleń dla osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo o niskich kompetencjach społecznych i zawodowych.
- 1.2.3. Współpraca z instytucjami rynku pracy na rzecz aktywizacji społeczno - zawodowej mieszkańców.
- 1.2.4. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.

WSKAŹNIKI REALIZACJI

- liczba osób objętych programem prac społecznie użytecznych, staży zawodowych, prac interwencyjnych, robót publicznych;
- liczba instytucji i podmiotów gospodarczych, w których realizowane są prace społecznie użyteczne, staże zawodowe, prace interwencyjne, roboty publiczne;
- liczba osób biorących udział w kursach i szkoleniach;
- liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych.

HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ

Działania ciągłe w okresie 2021-2028.

REALIZATORZY
Jednostki samorządu terytorialnego, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
CEL STRATEGICZNY NR 2
2. Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju
CELE OPERACYJNE
2.1 Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. 2.2 Tworzenie warunków dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży. 2.3 Popularyzacja aktywnego wypoczynku przez uprawianie sportu i rekreację.
ZADANIA DO CELU OPERACYJNEGO NR 2.1
2.1.1 Wspieranie rodzin w zakresie zabezpieczenia potrzeb bytowych. 2.1.2 Zatrudnianie asystenta rodziny oraz ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 2.1.3 Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji wychowawczych rodziców i opiekunów poprzez działania edukacyjne (organizacja szkoleń, warsztatów). 2.1.4 Zapewnienie dostępności do opieki przedszkolnej, żłobka.
WSKAŹNIKI REALIZACJI
<ul style="list-style-type: none">- liczba rodzin objętych wsparciem;- liczba zatrudnionych asystentów rodziny;- liczba rodzin wspierających;- liczba warsztatów, szkoleń rodziców;- liczba rodziców biorących udział w szkoleniach, warsztatach;- liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym;- utworzenie żłobka.

ZADANIA DO CELU OPERACYJNEGO NR 2.2

- 2.2.1. Zapewnienie odpowiedniej pomocy socjalnej (ubranie, wyżywienie, wyposażenie szkolne itp.) dzieciom z rodzin ubogich.
- 2.2.2. Zapewnienie pomocy psychologicznej, korekcyjno – kompensacyjnej dzieciom przejawiającym trudności w nauce.
- 2.2.3. Organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych np. poprzez zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań.
- 2.2.4. Dostosowanie oferty edukacyjnej dla potrzeb uczniów niepełnosprawnych.
- 2.2.5. Tworzenie i rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
- 2.2.6. Wzbogacenie oferty dla dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo - rekreacyjnych gminy.

WSKAŹNIKI REALIZACJI

- liczba rodzin objętych świadczeniem wychowawczym (500+);
- liczba dzieci korzystających ze stypendium socjalnego;
- liczba dzieci korzystających z programu "Posiłek w szkole i w domu";
- liczba dzieci objętych pomocą psychologiczną;
- liczba godzin zajęć korekcyjno - kompensacyjnych;
- liczba uczniów biorących udział w konkursach, olimpiadach;
- liczba placówek wsparcia dziennego oraz liczba dzieci i młodzieży objęta ich wsparciem;
- liczba opracowanych i realizowanych programów, projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych.

ZADANIA DO CELU OPERACYJNEGO NR 2.3

- 2.3.1. Organizacja kampanii promujących aktywny styl życia.
- 2.3.2. Organizacja zajęć sportowych dla mieszkańców gminy.
- 2.3.3. Organizacja wycieczek turystyczno - krajoznawczych.
- 2.3.4. Organizacja zawodów sportowych.

WSKAŹNIKI REALIZACJI

- liczba kampanii promujących aktywny styl życia;
- liczba zorganizowanych zajęć sportowych;

- liczba zorganizowanych wycieczek turystyczno - krajoznawczych;
- liczba zorganizowanych zawodów sportowych.

HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ

Działania ciągle w okresie 2021-2028.

REALIZATORZY

Jednostki samorządu terytorialnego, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakłady Opieki Zdrowotnej, Przygraniczne Centrum Kultury i Rekreacji, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY NR 3

3. Stworzenie spójnego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych, zależnych i w podeszłym wieku.

CELE OPERACYJNE

- 3.1 Rozwój usług dla osób niepełnosprawnych, chorych, niesamodzielnych, zależnych i w podeszłym wieku.
- 3.2 System wsparcia seniorów w środowisku lokalnym.
- 3.3 Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczno- zawodowa osób niepełnosprawnych.
- 3.4 Kreowanie przez samorząd nowoczesnej polityki społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych i w podeszłym wieku.

ZADANIA DO CELU OPERACYJNEGO NR 3.1

- 3.1.1. Rozwój i profesjonalizacja usług opiekuńczych na terenie gminy.
- 3.1.2. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej oraz rozwój wolontariatu na rzecz osób starszych.
- 3.1.3. Utworzenie dziennego domu pobytu oraz mieszkania chronionego.

WSKAŹNIKI REALIZACJI

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców;
- liczba osób korzystających z usług opiekuńczych;
- liczba wolontariuszy działających na rzecz osób starszych;
- liczba dziennych domów pobytu;
- liczba mieszkań chronionych.

ZADANIA DO CELU OPERACYJNEGO NR 3.2

- 3.2.1. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych poprzez organizowanie cyklicznych imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek, podjęcie działań w kierunku zwiększania ilości i wspierania klubów seniora.
- 3.2.2. Wzmacnianie działań prewencyjnych na rzecz bezpieczeństwa seniorów.
- 3.2.3. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, kościołem, działającymi na rzecz osób starszych.

WSKAŹNIKI REALIZACJI

- liczba działań promujących aktywność kulturalną, fizyczną i rekreacyjną osób starszych;
- liczba osób korzystających z klubów seniora;
- liczba spotkań, projektów lub szkoleń dla osób starszych;
- liczba zrealizowanych projektów edukacyjnych na rzecz osób starszych.

ZADANIA DO CELU OPERACYJNEGO NR 3.3

- 3.3.1. Wsparcie finansowe i rzeczowe osób niepełnosprawnych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
- 3.3.2. Organizacja rehabilitacji.
- 3.3.3. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnością poprzez udział w szkoleniach z zakresu kompetencji społecznych oraz w warsztatach z zakresu rynku pracy.

WSKAŹNIKI REALIZACJI

- liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej;
- liczba osób korzystających z rehabilitacji;
- liczba zrealizowanych projektów edukacyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych;

ZADANIA DO CELU OPERACYJNEGO NR 3.4

- 3.4.1. Edukacja instytucji oraz społeczności lokalnej w zakresie niepełnosprawności i potrzeb osób w podeszłym wieku poprzez kampanie społeczne, konsultacje, spotkania, konferencje.
- 3.4.2. Opracowanie i wdrożenie lokalnych programów wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych i w podeszłym wieku.
- 3.4.3. Inicjowanie i wspieranie działań służących propagowaniu idei solidarności międzypokoleniowej.

WSKAŹNIKI REALIZACJI

- liczba zorganizowanych spotkań, konsultacji, konferencji dotyczących problemów osób niepełnosprawnych oraz osób w podeszłym wieku;
- liczba lokalnych programów wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych i w podeszłym wieku;
- liczba działań integrujących;
- liczba osób uczestniczących w działaniach propagujących ideę solidarności międzypokoleniową.

HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ

Działania ciągle w okresie 2021-2028.

REALIZATORZY

Jednostki samorządu terytorialnego, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakłady Opieki Zdrowotnej, Powiatowy Urząd Pracy, Przygraniczne Centrum Kultury i Rekreacji, organizacje pozarządowe.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY NR 4

4. Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej.

CELE OPERACYJNE

- 4.1. Udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.
- 4.2. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

ZADANIA DO CELU OPERACYJNEGO NR 4.1

- 4.1.1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez podejmowanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień i ośrodkami wsparcia świadczącymi pomoc w tym zakresie.
- 4.1.2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców i nauczycieli.
- 4.1.3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utworzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
- 4.1.4. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

WSKAŹNIKI REALIZACJI

- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym, terapeutycznym, oraz z systemu pomocy społecznej z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie;
- liczba osób objętych działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego;
- liczba założonych i prowadzonych Niebieskich Kart;
- liczba i rodzaj przeprowadzonych profilaktycznych działań edukacyjnych;
- liczba osób uczestniczących w profilaktycznych działaniach edukacyjnych;
- liczba przedsięwzięć realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

ZADANIA DO CELU OPERACYJNEGO NR 4.2

- 4.2.1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
- 4.2.2. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.
- 4.2.3. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń zdrowotnych, głównie specjalistycznych, w tym opieki geriatrycznej i rehabilitacji poprzez informowanie

o dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych.

WSKAŹNIKI REALIZACJI

- liczba programów profilaktycznych z zakresu ochrony zdrowia;
- liczba kampanii prozdrowotnych;
- liczba przeprowadzonych działań informacyjnych o czynnikach szkodliwych dla zdrowia;
- liczba przeprowadzonych działań informacyjnych o dostępności specjalistycznych usług medycznych.

HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ

Działania ciągłe w okresie 2021-2028.

REALIZATORZY

Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja ds Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Jednostki samorządu terytorialnego, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakłady Opieki Zdrowotnej, Przygraniczne Centrum Kultury i Rekreacji, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, Policja.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY NR 5

5. Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego.

CELE OPERACYJNE

- 5.1. Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie.
- 5.2. Rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzenie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

ZADANIA DO CELU OPERACYJNEGO NR 5.1

- 5.1.1. Systematyczne podnoszenie kompetencji przez kadrę ośrodka pomocy społecznej m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach.
- 5.1.2. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
- 5.1.3. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

WSKAŹNIKI REALIZACJI

- liczba pracowników uczestniczących w kursach i szkoleniach podnoszących kwalifikacje;
- liczba nowych działań służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy;
- liczba opracowanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych;

ZADANIA DO CELU OPERACYJNEGO NR 5.2

- 5.2.1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
- 5.2.2. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.

WSKAŹNIKI REALIZACJI

- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej;
- liczba i rodzaj działań wspierających;

HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ

Działania ciągłe w okresie 2021-2028.

REALIZATORZY

Jednostki samorządu terytorialnego, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Przygraniczne Centrum Kultury i Rekreacji, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Kościół, społeczność lokalna.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

4.3. Ramy finansowe

Polityka społeczna, zapobieganie ubożeniu społeczeństwa, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz przedsięwzięcia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych obejmują jedną z ważniejszych sfer działania społecznego. Wśród zadań publicznych Gminy obszar ten zajmuje priorytetowe miejsce, co dotychczas gwarantowało możliwość pozyskania środków na realizację zadań z zakresu polityki i pomocy społecznej. Kierunki kształtowania polityki społecznej na najbliższe lata nie przewidują zasadniczych zmian w finansowaniu działań osłonowych o charakterze socjalnym, co pozwala mieć gwarancję częściowego ich finansowania z budżetu państwa.

Na określenie ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczów na lata 2021 - 2028 znaczący wpływ mają dwa czynniki. Po pierwsze to horyzont czasowy strategii, po drugie zaś wielość zadań i podmiotów realizujących zadania określone w strategii. Uniemożliwia to precyzyjne określenie wysokości funduszy przeznaczonych na realizację strategii w poszczególnych latach.

Środki przewidziane na realizację zadań uwzględnione zostaną w budżetach poszczególnych jednostek, a pochodzić będą z budżetu Gminy, środków krajowych, w tym dotacji na realizację zadań własnych oraz zleconych, środków przekazywanych w ramach programów resortowych, PFRON czy Funduszu Pracy. Dla realizacji zadań wykorzystywane będą również środki zagraniczne, a także środki pozyskiwane w ramach projektów czy grantów realizowanych przez instytucje publiczne i trzeci sektor.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych dokumentu przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019 opracowaną na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej za lata 2018-2019 przy uwzględnieniu ryzyk finansowych - zmiana przepisów, wzrost wydatków, inflacja.

Dla przygotowania niniejszej projekcji, w modułach przyjęto założenia wynikające z prognoz: demograficznej, wydatków na pomoc społeczną, zmiany przepisów w zakresie pomocy społecznej oraz realizacji inwestycji w zakresie polityki społecznej w gminie.

Model zawiera następujące moduły, w których szacowana jest wielkość :

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczów na lata 2021 - 2028

- 851 Ochrona Zdrowia
- 852 Pomoc społeczna
- 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej
- 855 Rodzina

Tabela 19. Prognoza finansowa w zakresie polityki społecznej Gminy Dołhobyczów. Źródło: dane własne Urzędu Gminy w Dołhobyczowie.

Lp	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki społecznej
1	2021	5 231 372
2	2022	3 586 560
3	2023	1 158 000
4	2024	1 158 000
5	2025	1 158 000
6	2026	1 158 000
7	2027	1 158 000
8	2028	1 158 000

4.4. Monitoring i ewaluacja

Zgodnie z art. 110 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczów na lata 2021-2028 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dołhobyczowie. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez ośrodek pomocy społecznej we współpracy z realizatorami i partnerami.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczów na lata 2021 - 2028

w słusznym kierunku. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwi ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczów na lata 2021 - 2028 wdrażana będzie poprzez realizację programów, projektów socjalnych, oraz konkretnych zadań realizowanych przez podmioty i instytucje współdziałające na poziomie Gminy z administracją samorządową.

Do najważniejszych należą między innymi:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dołhobyczów,
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dołhobyczów,
- programy i projekty związane z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców, w tym Programy Aktywizacji i Integracji wdrażane we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy,
- programy osłonowe adresowane do różnych grup społecznych w zależności od rozpoznanych potrzeb, w tym programy współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- programy współpracy Gminy Dołhobyczów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Działania mogą być realizowane na różnych poziomach począwszy od współpracy partnerskiej, aż po zlecenie realizacji zadań publicznych w trybie określonym przepisami prawa. W zleceniu zadań preferowane będą procedury oparte na przepisach ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, promujące działania miejscowych organizacji pożytku publicznego z zachowaniem zasad konkurencyjności i najwyższej jakości rezultatów.

Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami niniejszej Strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celów strategicznych Strategii lub celów operacyjnych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego Strategii.

Metody jakie zostaną wykorzystane do monitoringu i ewaluacji Strategii to:

- ✓ gromadzenie danych

- ✓ analiza danych statystycznych
- ✓ obserwacje i wywiady
- ✓ badania ankietowe
- ✓ analiza porównawcza

Informacja na temat realizacji Strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Ewaluacja to system oceny i interpretacji zgromadzonych danych. Jest działaniem o szerszym zakresie niż monitoring, który stanowi wstęp do jej realizacji.

Ewaluacja koncentruje się na ocenie rezultatów realizacji poszczególnych elementów Strategii, przy czym kryteriami oceny są wskaźniki realizacji zadań strategii, rozwiązywanie problemów (wyzwań przyjętych w strategii) oraz realizacja misji społecznej gminy. Ewaluacja dostarcza nam wiarygodnych i przydatnych informacji pozwalających na ocenę zrealizowanych działań i zaplanowanie zmian.

Ewaluacja dokonywana jest przy uwzględnieniu następujących kryteriów:

- trafności
- skuteczności
- efektywności
- użyteczności
- trwałości

W ramach realizacji Strategii zaplanowano ewaluację ex-post – po zakończeniu wdrażania dokumentu. Ewaluacja całościowa przeprowadzona zostanie w roku 2028 i związana będzie z rozpoczęciem prac nad kolejnym dokumentem strategicznym.

4.5. Prognoza zmian

Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią, czyli w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej, została przeprowadzona w oparciu o diagnozę sytuacji społecznej Gminy Dolhobyczów oraz określone wyzwania, problemy i potrzeby w zakresie rozwoju społecznego. Opiera się ona na założeniu, że zaplanowane działania będą sukcesywnie realizowane przy efektywnym wykorzystaniu zasobów instytucjonalnych i organizacyjnych, uwzględniając jednak zagrożenia, które mogą utrudniać realizację Strategii. Prognozą objęto pięć obszarów, które

zostały wcześniej wyodrębnione jako główne cele strategiczne. W zakresie poszczególnych celów strategicznych prognozuje się:

➤ **Aktywizacja społeczno - zawodowa mieszkańców Gminy Dolhobyczów**

- zapewnienie godnych warunków bytowych mieszkańcom i ich rodzinom,
- zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych ubóstwem,
- zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, w szczególności poprzez zniwelowanie barier utrudniających dostęp do rynku pracy osobom w szczególnie trudnej sytuacji,
- ograniczenie skali długotrwałego bezrobocia i długotrwałego korzystania z pomocy społecznej,
- zwiększenie potencjału, aktywności zawodowej i mobilności mieszkańców,

➤ **Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju**

- zmniejszenie liczby rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych,
- zmniejszenie liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- poprawa kompetencji rodziców i opiekunów w zakresie funkcjonowania rodziny oraz wychowywania dzieci,
- funkcjonowanie rodzin w oparciu o prawidłowe wzorce i relacje wewnątrz rodziny i z otoczeniem,
- wzmocnienie i integracja rodzin oraz zwiększenie ich aktywności społecznej,
- wzrost poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji w rodzinach,

➤ **Stworzenie spójnego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych, zależnych i w podeszłym wieku**

- zapewnienie dobrej jakości życia osobom starszym,
- poprawa dostępu do usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych dla osób starszych, niepełnosprawnych,
- rozwój usług opiekuńczych i instytucjonalnych form wsparcia dla mieszkańców doświadczających niepełnosprawności i chorujących oraz dla osób starszych,
- rozwój wolontariatu między- i wewnątrzpokoleniowego na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych, a także innych form samopomocy i wsparcia,
- wydłużanie okresu życia w pełnej sprawności, umożliwiające dłuższą pracę

zawodową oraz rozwój osobisty do później starości,

- zwiększenie zaangażowania osób starszych w sprawy lokalne, w tym poprzez aktywność społeczną, obywatelską i edukacyjną,
- wzrost znaczenia seniorów jako grupy uczestniczącej w sprawowaniu władzy na poziomie samorządu gminy (np. poprzez udział w wyborach, referendach, konsultacjach publicznych),

➤ **Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej**

- zmniejszenie skali zagrożenia i występowania uzależnień, w szczególności wśród dzieci i młodzieży,
- zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy osobom zagrożonym uzależnieniami, a także ich doświadczającym,
- zwiększenie świadomości społecznej w obszarze uzależnień, zarówno od substancji psychoaktywnych, jak i uzależnień behawioralnych,
- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinach zamieszkujących gminę,
- zapewnienie dostępu rodzinom zagrożonym lub doświadczającym przemocy do kompleksowych form wsparcia,
- zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej w zakresie przemocy w rodzinie,
- zwiększenie zdolności mieszkańców do reagowania na przejawy przemocy w rodzinie,

➤ **Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego**

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem,
- wzrost aktywności własnej mieszkańców gminy, w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego,
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia.

Prognoza zmian opiera się na założeniu efektywnej realizacji zaplanowanych działań. Należy jednak wziąć pod uwagę czynniki, które mogą negatywnie wpłynąć na sytuację społeczną. W tym zakresie warto wskazać na nieprzewidywalną sytuację epidemiologiczną związaną

z pandemią koronawirusa w Polsce w 2020 roku. Trudno obecnie określić, jakie przyniesie skutki w perspektywie długoterminowej, natomiast według wstępnych prognoz efektem zamrożenia gospodarki i izolacji społecznej w pierwszej połowie 2020 roku, może być w najbliższych latach kryzys gospodarczy, rosnące bezrobocie oraz pogłębiające się problemy i dysfunkcje rodzin. Dlatego Strategia powinna uwzględniać skuteczne zarządzanie w sytuacjach kryzysowych oraz innowacyjne metody pracy, a także elastyczność i reagowanie na zmiany.

Ważne są też globalne aspekty środowiskowe, w szczególności zmniejszające się możliwości dostępu do tak ważnych zasobów jak energia, czysta woda czy żywność, wzrost zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska, wymieranie gatunków i zmiany klimatyczne. W najbliższych latach mogą one znacząco wpłynąć na jakość życia i funkcjonowanie mieszkańców, sprzyjając obniżeniu poziomu zdrowotności społeczeństwa czy zwiększaniu zasięgu ubóstwa (w obliczu coraz bardziej realnego kryzysu energetycznego, żywnościowego) pomimo podjętych działań zaradczych.

Efektywna realizacja Strategii wymaga również wdrażania rozwiązań na poziomie instytucji publicznych, poprawiających dostępność i jakość świadczonych usług społecznych oraz zwiększających skuteczność zarządzania sprawami lokalnej wspólnoty. W tym kontekście ważne będą przede wszystkim takie działania jak:

- ✓ zwiększanie kompetencji pracowników i osób zaangażowanych w realizację Strategii, poprzez udział w szkoleniach, kursach, warsztatach, seminariach, konferencjach, wizytach studyjnych i innych formach edukacji;
- ✓ wzmocnienie współpracy i komunikacji międzyinstytucjonalnej w obszarach objętych Strategią, służącej szybkiej diagnozie oraz przeciwdziałania dysfunkcjom społecznym, a także zmniejszaniu skali ich występowania;
- ✓ ukierunkowanie na nowe, innowacyjne rozwiązania w zakresie objętym Strategią, służące większej otwartości i elastyczności działania, a także zwiększenie skuteczności oddziaływań;
- ✓ doskonalenie umiejętności zarządzania w sytuacjach kryzysowych, w szczególności w zakresie rozpoznawania i diagnozowania sytuacji, podjęcia skutecznych działań zaradczych oraz przewidywania skutków i przeciwdziałaniu im;
- ✓ rozwój współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi poprzez m.in. włączanie ich przedstawicieli do zespołów opiniodawczych, doradczych i konsultacyjnych, zlecanie realizacji zadań publicznych, umożliwianie szerszego udziału w kreowaniu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczówna lata 2021 - 2028

polityk publicznych itd.;

- ✓ tworzenie partnerstw lokalnych oraz platform współpracy i wymiany informacji;
- ✓ w obszarach strategicznych dla rozwoju społecznego, w tym m.in. wsparcia rodzin, przeciwdziałania dysfunkcjom społecznym, rozwoju dzieci i młodzieży, z udziałem instytucji oraz organizacji pozarządowych funkcjonujących w danym obszarze.

W zakresie realizacji Strategii bardzo ważny jest również kontekst rozwoju społeczności lokalnych, dotyczący ich integracji, zaangażowania w sprawy publiczne, partycypacji obywatelskiej, a także tworzenia mechanizmów samopomocy. Wyzwaniem jest tu wzmocnienie mieszkańców w ich aktywności społecznej, samoorganizacji oraz tworzeniu lokalnych zasobów samopomocy, stąd w ramach celów szczegółowych ujęta została również kwestia aktywności lokalnej społeczności.

Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią przedstawia obraz społeczeństwa i lokalnej polityki społecznej w perspektywie najbliższych lat, przy założeniu minimalizacji wpływu zagrożeń oraz maksymalizacji potencjału zasobów gminy.

V. PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczów na lata 2021 - 2028 jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Niniejszy dokument zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych.

Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Oddając w ręce mieszkańców Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dołhobyczów na lata 202-2028 mamy nadzieję, że przyczyni się ona do realizacji społecznej misji Gminy, a dzięki realizacji zaplanowanych celów poprawi jakość życia mieszkańców.

Jednocześnie pragniemy podziękować wszystkim, którzy zaangażowali się w proces przygotowania dokumentu. Dziękujemy za czas poświęcony na zebranie danych i informacji, udział w badaniach empirycznych i spotkaniach konsultacyjnych oraz za merytoryczny wkład.

VI. ANEKSY, SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Aneks

Wzór narzędzia badawczego

ANKIETA

„Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

Szanowni Państwo!

W związku z rozpoczęciem prac nad **Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczów** uprzejmie prosimy o wypełnienie niniejszej ankiety, która ma na celu zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na terenie naszej gminy. Ma ona charakter anonimowy.

Prosimy o wypełnienie ankiety do dnia **4 października 2020 r.** i dostarczenie jej do siedziby **Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolhobyczowie** ul. Spółdzielcza 2a, 22-540 Dolhobyczów lub na adres e-maila: ops_dolhobyczow@wp.pl

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

1. Jak ocenia Pan/Pani warunki życia w gminie? (w każdym obszarze proszę zaznaczyć znakiem X I odpowiedź)					
OBSZAR	bardzo dobrze	dobrze	średnio	źle	bardzo źle
Lokalny rynek pracy					
Wychowanie przedszkolne					
Szkolnictwo podstawowe					
Dostępność kultury i rozrywki					
Dostępność sportu i rekreacji					
Pomoc społeczna					
Opieka zdrowotna					
Mieszkalnictwo					
Bezpieczeństwo publiczne					

Dostępność placówek usługowych (w tym handlowych)					
Dostępność sieci wodociągowej					
Dostępność sieci kanalizacyjnej					
Dostępność i stan sieci drogowej oraz komunikacji lokalnej					
Dostępność sieci Internet					

2. Jakie problemy najczęściej dotyczą mieszkańców gminy? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)	
Ubóstwo	
Bezrobocie	
Niepelnosprawność	
Długotrwała choroba	
Alkoholizm	
Narkomania	
Przemoc w rodzinie	
Problemy opiekuńczo- wychowawcze	
Problemy ludzi starszych	
Przestępczość	
Inny problem (jaki?).....	

3. Jakie grupy są zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)	
Rodziny i osoby o niskim statusie materialnym	
Rodziny i osoby zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym rodziny niepełne i wielodzietne	
Rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień	
Rodziny zmagające się z problemem przemocy	
Osoby starsze i samotne	
Osoby niepełnosprawne i ich rodziny	
Rodziny i osoby mające problemy mieszkaniowe	

Osoby opuszczające zakład karny	
Inna grupa (jaka?)	

4. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie? (proszę zaznaczyć znakiem X 1 odpowiedź)	
Wysoki	
Raczej wysoki	
Przeciętny	
Raczej niski	
Niski	
Nie mam zdania	

5. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych w gminie? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)	
Praca socjalna	
Zacieśnienie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (poradnictwo, staż, kursy, szkolenia)	
Organizacja prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie - użytecznych	
Wsparcie finansowe z systemu pomocy społecznej	
Pozyskiwanie inwestorów	
Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	
Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej	
Inne(jakie?)	

6. Jakie są przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)	
Bezrobocie	
Dziedziczenie ubóstwa	
Uzależnienia	
Wyuczona bezradność	

Niedostosowanie społeczne	
Rozpad rodziny	
Wielodzietność	
Długotrwała choroba	
Niepełnosprawność	
Inne (jakie?)	

7. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?
(proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)

Praca socjalna	
Pomoc finansowa	
Wsparcie rzeczowe, w tym w formie posiłku	
Poradnictwo	
Pomoc w znalezieniu zatrudnienia	
Promowanie aktywnych postaw i samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej	
Tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych	
Inne (jakie?)	

8. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie? (proszę zaznaczyć znakiem X 1 odpowiedź)

Wysoka	
Średnia	
Niska	
Problem bezdomności nie występuje	
Trudno powiedzieć	

9. Jakie są przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)

Niski poziom umiejętności wychowawczych	
Ubóstwo	

Uzależnienia	
Przemoc w rodzinie	
Niepełnosprawność, długotrwała choroba	
Wielodzietność	
Samotne rodzicielstwo	
Inne (jakie?)	

10. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?
(proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)

Praca socjalna	
Pomoc asystenta rodziny	
Edukacja rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich	
Zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno -pedagogicznego, terapii rodzinnej	
Wyższe świadczenia pieniężne dla rodzin wielodzietnych i niepełnych	
Pomoc w znalezieniu zatrudnienia	
Profilaktyka i terapia w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie	
Poszerzenie oferty wsparcia instytucji i organizacji wspierających rodzinę	
Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania wolnego czasu	
Inne (jakie?)	

11. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież w gminie? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)

Zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców	
Zaniedbanie socjalne (np. niedożywienie)	
Sięganie po substancje uzależniające (np. alkohol, narkotyki, dopalacze)	
Demoralizacja	
Przestępczość, wandalizm, chuligaństwo	
Uzależnienie od sieci Internet	

Agresja i przemoc	
Inne (jakie?)	

12. Jakie problemy występujące w rodzinie są najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)	
Niski poziom umiejętności wychowawczych	
Niski status materialny rodziny	
Alkoholizm rodziców	
Przemoc w rodzinie	
Brak pozytywnych wzorców i autorytetów	
Rozpad rodziny	
Wielodzietność	
Niepelnosprawność i choroby w rodzinie	
Inne (jakie?)	

13. Jakie problemy występujące w środowisku lokalnym są najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)	
Ograniczony dostęp do placówek kulturalnych i obiektów sportowo-rekreacyjnych	
Brak animatorów kultury i instruktorów sportu	
Brak miejsc spotkań, np. klubów młodzieżowych	
Nieodpowiedni dostęp do placówek wsparcia dziennego (np. świetlic środowiskowych, socjoterapeutycznych)	
Niewystarczające wsparcie w postaci dożywiania w placówkach oświatowych	
Ograniczona działalność profilaktyczna	
Ograniczony dostęp do wsparcia specjalistycznego (np. pedagoga, psychologa)	
Brak odpowiedniego nadzoru ze strony służb społecznych i policji	
Brak perspektyw po zakończeniu edukacji	
Inne (jakie?)	

14. Jakie działania mogłyby być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w gminie? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)	
---	--

Pedagogizacja rodziców	
Zintensyfikowanie działalności profilaktycznej dotyczącej zagrożeń psychospołecznych	
Promowanie zdrowego trybu życia	
Zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego (np. pedagoga, psychologa)	
Wzbogacenie oferty edukacyjno- wychowawczej, w tym kierowanej do uczniów uzdolnionych	
Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich (dożywianie, wyposażenie w pomoce szkolne, organizacja wypoczynku)	
Rozszerzenie oferty zajęć pozaszkolnych	
Zwiększenie dostępności dóbr kultury	
Budowa placów zabaw i obiektów sportowo - rekreacyjnych	
Tworzenie i rozwój oferty świetlic	
Organizowanie miejsc spotkań dla młodzieży	
Organizowanie imprez środowiskowych	
Zwiększenie liczby patroli w miejscach publicznych w gminie	
Inne (jakie?)	

15. Jakie są przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy?
(proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)

Bezrobocie, utrata pracy	
Konflikt w rodzinie, rozpad rodziny	
Indywidualne skłonności do popadania w nałogi	
Wzorce społeczne	
Niezaradność życiowa	
Dostępność środków psychoaktywnych	
Inne (jakie?)	

16. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?
(proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)

Profilaktyka wśród dzieci i młodzieży	
Profilaktyka wśród dorosłych	

Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna	
Pomoc psychologiczna	
Pomoc prawna	
Pomoc społeczna	
Wspieranie rozwoju grup wsparcia , samopomocowych (np. AA), klubów abstynenckich	
Inne (jakie?)	

17. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko narkomanii? (proszę zaznaczyć znakiem X 1 odpowiedź)	
Tak	
Nie	

18. Jeśli w gminie występuje zjawisko narkomanii, to jaka jest jego skala? (proszę zaznaczyć znakiem X 1 odpowiedź)	
Wysoka	
Średnia	
Niska	
Trudno powiedzieć	

19. Jakie są najczęstsze przyczyny sięgania po narkotyki? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)	
Ciekawość, chęć zobaczenia "jak to jest" i nuda	
Chęć odurzenia się dla przyjemności	
Problemy szkolne	
Problemy rodzinne	
Problemy w pracy	
Spadek samooceny, samotność i poczucie obcości w swoim otoczeniu	
Wpływ idoli oraz grupy, w której się przebywa	
Niewiedza na temat skutków sięgania po narkotyki	
Inne (jakie?)	

20. Czy zna Pani/ Pan miejsca, w których rozprowadzane są narkotyki (proszę zaznaczyć znakiem X 1 odpowiedź)	
Tak	
Nie	

Jeśli tak, proszę je wskazać

.....

.....

.....

21. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy w rodzinie? (proszę zaznaczyć znakiem X 1 odpowiedź)	
Znam takie przypadki	
Słyszałam(-em) o takich przypadkach	
Nie znam takich przypadków	
Nie słyszałam(-em) o takich przypadkach	

22. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)	
Prowadzenie poradnictwa i interwencji	
Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej	
Profilaktyka -stop agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży	
Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia	
Motywowanie i kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych	
Inne (jakie?)	

23. Jakie problemy dotyczą najczęściej osoby starsze? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)	
--	--

Problemy finansowe	
Samotność	
Niepelnosprawność	
Choroby wieku podeszłego	
Brak wsparcia ze strony rodziny	
Brak odpowiedniej opieki medycznej (np. brak dostępu do geriatry)	
Ograniczona oferta spędzania czasu wolnego	
Inne (jakie?)	

24. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)	
Zwiększenie dostępu do opieki medycznej, rehabilitacji	
Rozwój usług opiekuńczych	
Organizowanie spotkań i imprez dla seniorów	
Zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu)	
Zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym	
Uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych	
Inne (jakie?)	

25. Jakie problemy najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)	
Bariery architektoniczne	
Utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych	
Problemy finansowe	
Izolacja społeczna	
Problemy natury psychologicznej	
Brak odpowiednich ofert pracy	
Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych	
Inne (jakie?)	

26. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)	
Likwidacja barier architektonicznych	
Zwiększenie dostępu do rehabilitacji	
Tworzenie stanowisk pracy	
Zwiększenie dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej	
Zapewnienie dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej	
Organizowanie środowiskowych spotkań i imprez integracyjnych	
Tworzenie stanowisk pracy	
Inne (jakie?)	

27. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie? (proszę zaznaczyć znakiem X 1 odpowiedź)	
Tak	
Raczej tak	
Raczej nie	
Nie	
Trudno powiedzieć	

28. Jakie są przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)	
Częste włamania i kradzieże	
Częste napady, rozboje	
Niewystarczająca liczba patroli policyjnych	
Pijący alkohol w miejscach publicznych	
Przemoc w rodzinie	
Zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy)	
Inne (jakie?)	

29. Co wpłynęłoby na poczucie bezpieczeństwa publicznego w gminie? (proszę zaznaczyć znakiem X maksymalnie 3 odpowiedzi)	
Zwiększenie liczby patroli policyjnych	
Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie)	
Skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym	
Remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia	
Zwiększenie dostępu dla dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego	
Inne (jakie?)	

METRYCZKA

(proszę zaznaczyć krzyżykiem odpowiednie pola)

PLEĆ:

- kobieta
- mężczyzna

WIEK:

- do 18 lat
- 19-30 lat
- 31-60 lat
- 61- 75 lat
- powyżej 75 lat

WYKSZTAŁCENIE:

- podstawowe
- gimnazjalne
- zasadnicze zawodowe
- średnie
- wyższe

SYTUACJA ZAWODOWA:

- pracownik
- rolnik
- przedsiębiorca

- uczeń/student
- bezrobotny
- emeryt/rencista
- bierny zawodowo

Bardzo dziękujemy za poświęcony czas na wypełnienie ankiety.

Spis rysunków

Rysunek 1. Gmina Dolhobyczów. Źródło: www.dolhobyczow.pl	21
Rysunek 2. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Dolhobyczów w latach 2009 - 2019. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl	26
Rysunek 3. Rodzaje przeważającej działalności w Gminie Dolhobyczów w latach 2012 - 2019. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl	27
Rysunek 4. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Dolhobyczów w latach 2004 - 2019. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl	30
Rysunek 5. Liczba mieszkań w Gminie Dolhobyczów w latach 2004 - 2019. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl	31
Rysunek 6. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Gminie Dolhobyczów w latach 2003 - 2018. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl	31
Rysunek 7. Powierzchnia (m ²) nieruchomości oddanych do użytku w Gminie Dolhobyczów w latach 1995- 2017. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl	33
Rysunek 8. Ćwiczący w klubach sportowych w Gminie Dolhobyczów w latach 2008 - 2018 r. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl	44

Spis tabel

Tabela 1. Demografia gminy Dolhobyczów. Źródło: dane UG Dolhobyczów.	22
Tabela 2. Ruch naturalny ludności w gminie Dolhobyczów. Źródło: dane UG Dolhobyczów.	22
Tabela 3. Bezrobotni i pracujący w Gminie Dolhobyczów w latach 2017-2019. Źródło: dane z GUS.	28
Tabela 4. Stopa bezrobocia w gminie, powiecie, województwie i w kraju w 2019 roku. Źródło: dane z GUS.	29
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Dolhobyczów - szczegółowe wskaźniki w latach 2015 - 2019. Źródło: dane z GUS.	32
Tabela 6. Placówki oświatowe w Gminie Dolhobyczów Źródło: dane UG w Dolhobyczowie.	35
Tabela 7. Ośrodki zdrowia, gabinet stomatologiczny i apteka w Gminie Dolhobyczów Źródło: dane UG w Dolhobyczowie.	36
Tabela 8. Ochrona zdrowia w Gminie Dolhobyczów w latach 2016 - 2019. Źródło: dane z GUS.	37
Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Dolhobyczów w latach 2016 - 2020. Źródło: dane GOPS w Dolhobyczowie.	38
Tabela 10. Jednostki służb mundurowych oraz Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego w Gminie Dolhobyczów. Źródło: dane UG w Dolhobyczowie.	40
Tabela 11. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Gminie Dolhobyczów. Źródło: dane KPPSP w Hrubieszowie www.hrubieszow.kppsp.gov.pl	41
Tabela 12. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w Gminie Dolhobyczów w latach 2018 - 2020. Źródło: dane własne GOPS w Dolhobyczowie.	48
Tabela 13. Powody przyznawania pomocy społecznej w Gminie Dolhobyczów w latach 2018 - 2020. Źródło: dane własne GOPS w Dolhobyczowie.	48

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczów na lata 2021 - 2028

Tabela 14. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych w Gminie Dolhobyczów w latach 2018 - 2020. Źródło: dane własne GOPS w Dolhobyczowie.....	51
Tabela 15. Średnia liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w Gminie Dolhobyczów w latach 2018 - 2020. Źródło: dane własne GOPS w Dolhobyczowie.....	51
Tabela 16. Liczba świadczeń wypłacanych z tytułu pobierania świadczenia pielęgnacyjnego oraz specjalnego zasiłku opiekuńczego w Gminie Dolhobyczów w latach 2018 - 2020. Źródło: dane własne GOPS w Dolhobyczowie.....	52
Tabela 17. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego oraz kwota wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w Gminie Dolhobyczów w latach 2018 - 2020. Źródło: dane własne GOPS w Dolhobyczowie.....	52
Tabela 18. Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków mieszkaniowych i energetycznych oraz kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych i energetycznych w Gminie Dolhobyczów w latach 2018 - 2020. Źródło: dane własne GOPS w Dolhobyczowie.....	53
Tabela 19. Prognoza finansowa w zakresie polityki społecznej Gminy Dolhobyczów. Źródło: dane własne Urzędu Gminy w Dolhobyczowie.....	91

Spis wykresów

Wykres 1. Udział respondentów ankiety w podziale na płeć. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.....	16
Wykres 2. Podział respondentów ankiety ze względu na wiek. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.....	17
Wykres 3. Podział respondentów ankiety ze względu na wykształcenie. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.....	17
Wykres 4. Podział respondentów ankiety ze względu na sytuację zawodową. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.....	18
Wykres 5. Migracje ludności w gminie Dolhobyczów. Źródło: dane UG Dolhobyczów.....	23
Wykres 6. Piramida wieku mieszkańców gminy Dolhobyczów, 2019. Źródło: dane GUS.....	23
Wykres 7. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Dolhobyczów w latach 2017 - 2019. Źródło: dane GUS.....	24
Wykres 8. Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2017-2019. Źródło: dane z GUS.....	29
Wykres 9. Poziom wykształcenia w Gminie Dolhobyczów według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl	34
Wykres 10. Edukacyjne grupy wieku w Gminie Dolhobyczów w roku 2019. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl	35
Wykres 11. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców Gminy Dolhobyczów w roku 2002. Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002, dane GUS.....	38
Wykres 12. Przestępstwa stwierdzone (oszacowane) w Gminie Dolhobyczów w latach 2015 - 2019. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl	41
Wykres 13. Imprezy organizowane przez instytucje kultury w Gminie Dolhobyczów w 2019 r. Źródło: Polska w liczbach: www.polskawliczbach.pl	43
Wykres 14. Warunki życia w gminie. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.....	56
Wykres 15. Najczęstsze problemy dotyczące mieszkańców Gminy Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.....	57
Wykres 16. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.....	58

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczów na lata 2021 - 2028

Wykres 17. Poziom bezrobocia w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	59
Wykres 18. Działania, które należy podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	59
Wykres 19. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców Gminy Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	60
Wykres 20. Działania, które należy podjąć na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	61
Wykres 21. Skala problemu bezdomności w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	61
Wykres 22. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	62
Wykres 23. Działania, które poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	63
Wykres 24. Negatywne zjawiska, na które są narażone dzieci i młodzież w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	64
Wykres 25. Problemy występujące w rodzinie, które są najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	64
Wykres 26. Problemy występujące w środowisku lokalnym, które są najczęstszą przyczyną negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	65
Wykres 27. Działania mogące być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	66
Wykres 28. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	67
Wykres 29. Działania, które powinny podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	67
Wykres 30. Występowanie w najbliższym otoczeniu zjawiska narkomanii. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	68
Wykres 31. Skala występowania zjawiska narkomanii w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	68
Wykres 32. Najczęstsze przyczyny sięgania po narkotyki. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	69
Wykres 33. Czy mieszkańcy gminy znają miejsca, w których rozprowadzane są narkotyki? Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	69
Wykres 34. Znajomość przypadków występowania w najbliższym otoczeniu zjawiska przemocy w rodzinie. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	70
Wykres 35. Najskuteczniejsze działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	70
Wykres 36. Problemy najczęściej dotyczące osoby starsze w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	71
Wykres 37. Działania, które poprawiłyby sytuację osób starszych w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	71

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolhobyczów na lata 2021 - 2028

Wykres 38. Problemy, które doświadczają osoby niepełnosprawne w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	72
Wykres 39. Działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym w Gminie Dolhobyczów. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	73
Wykres 40. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie? Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	73
Wykres 41. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie. Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	74
Wykres 42. Co wpłynęłoby na poczucie bezpieczeństwa publicznego w gminie? Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.	74